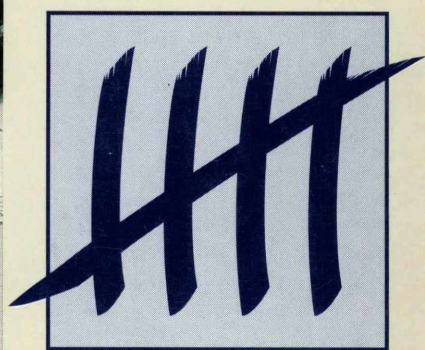
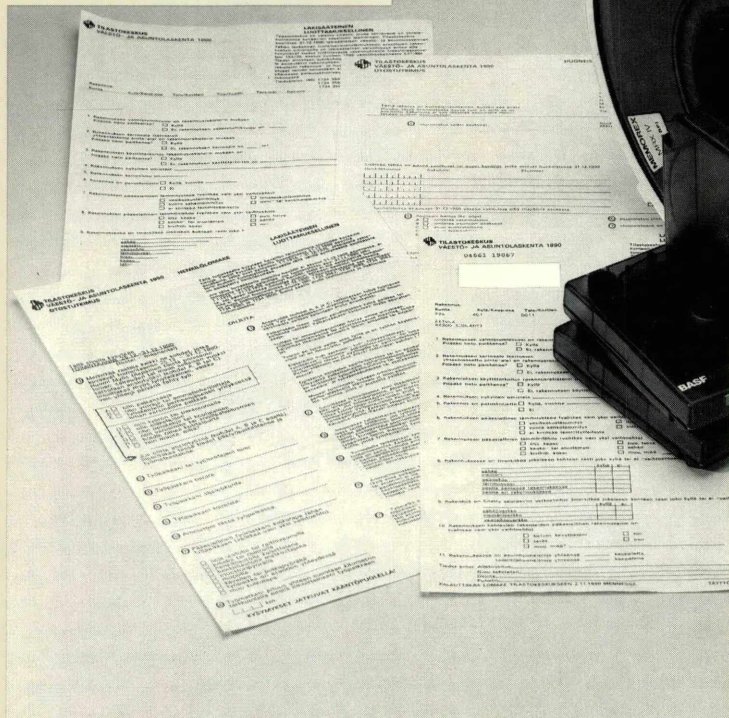
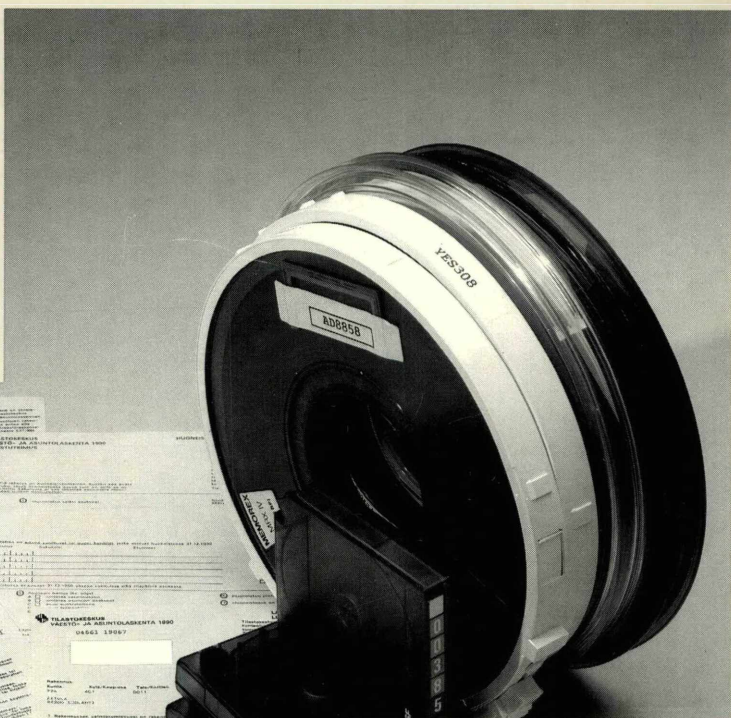

F12.4

Vuoden 1990 väestölaskennan luotettavuus

Vuoden 1990 väestölaskennan luotettavuus

Helmikuu 1994

Tilastokirjasto
Ostos- ja myynti-ohjelma

231982

Tiedustelut – Förfrågningar – Inquiries:

SVT

*Suomen Virallinen tilasto
Finlands Officiella Statistik
Official Statistics of Finland*

Jorma Heimonen
(90) 17 341

Kansikuva: Matti Jokela

Alkusanat

Vuoden 1990 väestölaskenta tehtiin ensimmäisen kerran perustuen kokonaan olemassa oleviin rekistereihin ilman suoraa tiedonkeruuta koko väestöltä. Laskennan yhteydessä tehtiin otostutkimus, johon kerättiin lomakkeilla väestölaskentatiedot. Tässä julkaisussa kerrotaan rekisteriväestölaskennan ja lomaketiedustelun tietojen vertailuista.

Tutkimuksen tekijänä on toiminut suunnittelija Jorma Heimonen. Atk-suunnittelusta on

vastannut pääsuunnittelija Raija Kannusmäki. Aineiston käsittelyssä olivat mukana tilastonlaatijat Arto Ilander, Harri Kananaja, Marita Oksman, Ilkka Ripatti, Riitta Rosenberg, Anne Sipiläinen ja Raija Tikkanen sekä rakennus- ja huoneistotietojen analysoinnissa korkeakouluharjoittelija Leo Kostiainen. Tiedonkeruuseen osallistuivat lähes kaikki Tilastokeskuksen haastattelijat.

Helsingissä, joulukuussa 1993

Aarno Laihonon

Pekka Myrskylä

Sisältö

Alkusanat	3	6.3 Asuntovarauma – asumattomat asuinhuoneistot	60
1 Johdanto	7	6.4 Hallintaperuste	61
2 Vuoden 1990 väestölaskenta	8	6.5 Pinta-ala	63
3 Vuoden 1990 väestölaskennan luotettavuustutkimus	10	6.6 Keittiötyyppi	66
3.1 Väestölaskentojen luotettavuus- tutkimukset	10	6.7 Huoneluku	68
3.2 Tutkimuksen tarkoitus	10	6.8 Varusteet	70
3.3 Tutkimussuunnitelma	11	6.9 Huoneistotiedot kunnittain	73
3.4 Otos	11	7 Rakennustiedot	75
3.5 Tiedonkeruu	12	7.1 Rakennustietojen vertailu	75
3.6 Lomakkeiden käsittely	15	7.2 Rakennusten kokonaismäärä	76
3.7 Estimointi	15	7.3 Käyttötarkoitus	77
3.8 Tietojen esittäminen tässä julkaisussa	16	7.4 Rakennus- tai perusparannus- vuosi	79
4 Väestön taloudellinen toiminta	18	7.5 Kerrosala	80
4.1 Pääasiallinen toiminta	18	7.6 Kerrosuku	82
4.2 Työpaikka	23	7.7 Lämmitystapa	83
4.3 Ammattiasema	27	7.8 Lämmitysaine	85
4.4 Palkansaaajien työnantajasektori	29	7.9 Rakennusaine	86
4.5 Toimiala	30	7.10 Asuinhuoneistojen lukumäärä	87
4.6 Ammatti	37	7.11 Toimitilojen lukumäärä	89
4.7 Sosioekonominen asema	44	7.12 Omistajalaji	90
5 Asuminen	46	7.13 Varusteet	91
5.1 Asumistietojen vertailu	46	7.14 Verkostoliittymät	94
5.2 Henkilöaineiston peittävyys	47	7.15 Rakennustiedot kunnittain	96
5.3 Vakinaisesti asuvien kotipaikka	48	8 Yhteenveto	98
5.4 Asuntokunnat	51	Sammandrag	101
5.5 Tilapäinen asuminen	53	Summary	104
5.6 Alivuokralaisuus	55	Lähteitä	107
6 Asuntotiedot	57	Liitteet	109
6.1 Asuntotietojen vertailu	57	Luotettavuustutkimuksen tiedustelu- lomakkeet	111
6.2 Asuntojen kokonaismäärä	58	Vuoden 1990 väestölaskennan julkaisut	127

1 Johdanto

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, mitä rekisteriväestölaskentaan siirtymisen vaikutti väestölaskentatilastoihin. Väestölaskennassa käytettävien rekistereiden mahdolliset virheelliset tiedot siirtyvät niistä tehtyihin tilastoihin. Siksi tämä tutkimus kuvaa myös käytettyjen rekistereiden laatua, niissä olevien puutteiden määrää ja sitä, minkä tyyppisiä ne ovat.

Siirtymisen rekisteriväestölaskentaan on tarkoittanut sitä, että enää ei tarvitse

- lähettää miljoonia lomakkeita kansalaisten täytettäväksi
- motivoida kansalaisia vastaamaan väestölaskentalomakkeisiin
- tallentaa ja käsitellä miljoonia lomakkeita
- palkata väestölaskennan toteuttamiseksi kymmeniä lisähenkilöitä
- budjetoida kymmeniä miljoonia väestölaskennan toteuttamiseksi.

Väestölaskentatietojen tuotantoajassa ei rekisteri- ja lomakeväestölaskennassa ole suurta eroa. Rekisteriväestölaskentatietojen

valmistuminen kestää samat 1–2 vuotta kuin lomakelaskennankin. Tämä johtuu siitä, että rekisterilaskennassa käytettävien rekistereiden, esimerkiksi verotuksen rekistereiden valmistuminen vie oman aikansa.

Rekisteriväestölaskennan yksi hyvä puoli on se, että kaikkia tapauksia käsitellään samalla tavalla. Jokainen henkilö kuuluu aina samoilla perusteilla työvoimaan tai on sen ulkopuolella. Luokittelu ei riipu henkilön omasta ilmoituksesta, jonka perusteet voivat vaihdella henkilökohtaisesti.

Rekisterisysteemin huonona puolena on se, että se tuottaa rekisteritilastoa. Rekisteröimättömät tiedot eivät siinä näy. Esimerkiksi pimeää työtä ei siinä tavoiteta, vaikka väestölaskennassa kuutamourakoitsijankin tulisi olla työllinen. Lomakeväestölaskenta mahdollisti myös sen, että väestölaskennassa voitiin kysyä niitä tietoja, jotka tarpeellisiksi katsottiin. Esimerkiksi työmatkan kulkutapa ei saada mistään rekisteristä, vuoden 1980 väestölaskentalomakkeella sitä kysyttiin.

2 Vuoden 1990 väestölaskenta

Väestölaskentalain (154/38) mukaan Suomessa tulee tehdä väestölaskenta ja siihen liittyvä asunto- ja kiinteistölaskenta joka kymmenes vuosi. Tämän lain mukaisia laskentoja on ennen vuotta 1990 tehty vuosina 1950, 1960, 1970 ja 1980. Lisäksi vuosina 1975 ja 1985 tehtiin erillislakien nojalla väestölaskentoja vastaavat tutkimukset.

Vuodesta 1970 lähtien rekisteripohjaisten tietojen käyttö on jatkuvasti lisääntynyt. Vuonna 1980 väestöä ei enää laskettu vaan se määriteltiin väestön keskusrekisterin pohjalta. Keskusrekisteristä otettiin myös kaikki väestötiedot. Vuoden 1985 väestölaskennassa lomakkeella kerättiin vain pääasiallista toimintaa, ammattiasemaa, työpaikkaa, ammattia sekä työssäolo- ja työttömyyskuukausia koskeneet tiedot. Rakennus-, asunto- ja asuinolotiedot tuotettiin kokonaan rekisteripohjaisesti. Päätös kokonaan rekisteripohjaiseen väestölaskentaan siirtymisestä tehtiin keväällä 1988. Asetus vuoden 1990 väestölaskennasta annettiin syyskuussa 1990.

Tärkeimmät vuoden 1990 väestölaskennassa käytetyt rekisterit ja hallinnolliset aineistot olivat

- väestön keskusrekisteri (henkilörekisteri sekä rakennus- ja huoneistorekisteri)
- verohallinnon rekisterit
- Eläketurvakeskuksen, valtiokonttorin ja Kuntien eläkevakuutuksen työsuhteaineistot
- Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisteri sekä julkisyhteisöjen rekisteri
- Kansaneläkelaitoksen eläkeläisrekisterit
- eri opiskelijarekisterit
- työministeriön työnhakijarekisteri
- Tilastokeskuksen tutkintorekisteri
- Pääesikunnan varusmiesrekisteri.

Päävastuu väestölaskennasta oli erityisellä väestölaskentaprojektilla ja sen johtoryhmällä. Eri ilmiöalueiden tilastot tuotettiin kuitenkin eri yksiköissä.

Tietosisältö

Väestölaskennan tietosisältö määräytyi ensi sijassa aikaisempien laskentojen, olemassa olevan tietotarpeen ja YK:n suositusten pohjalta. Tietojen tarvetta selvitettiin yhteistyössä tärkeimpien käyttäjäryhmien kanssa tätä tehtävää varten perustetuissa tukiryhmissä. Tavoitteena oli mahdollisimman hyvä vertailukelpoisuus aikaisempiin laskentoihin. Jokaisen laskennan yhteydessä on kuitenkin jouduttu tekemään muutoksia, jotka hankaloittavat vertailujen tekemistä.

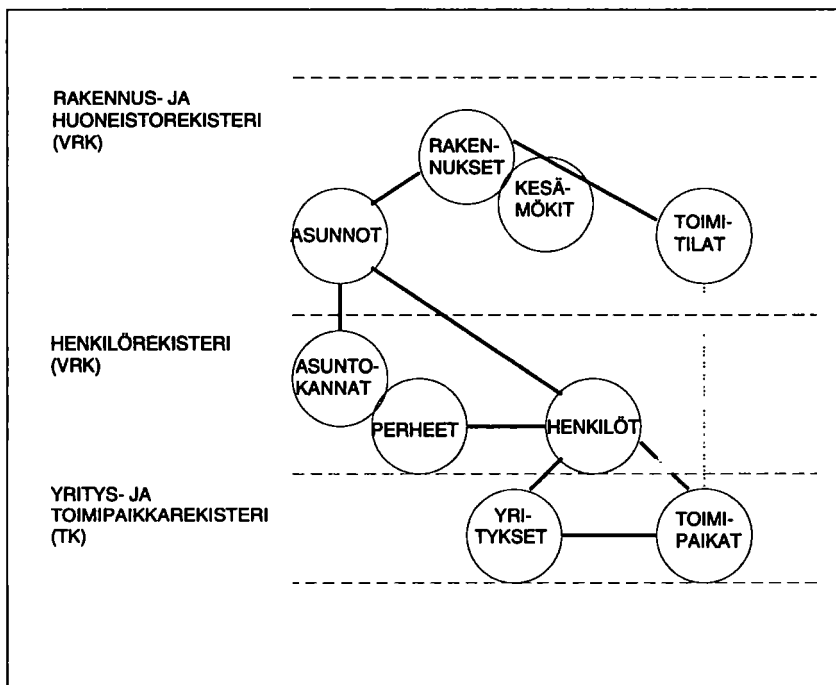
Väestölaskennassa tuotetaan tilastotietoja seuraavista yksiköistä:

- henkilöistä
- perheistä
- asuntokunnista
- asunnoista
- toimitiloista
- rakennuksista
- kesämökeistä.

Yksiköt kytkeytyvät toisiinsa henkilötunnusten ja kotipaikkatunnusten avulla (ks. kuvio 1). Yhdisteltäessä henkilöiden työpaikkatietoja ja yritysten toimipaikkatietoja toisiinsa ja sijaintirakennuksiin käytettiin apuna myös liike- ja yhteisötunnuksia ja osoitetietoja. Kaikki laskentayksiköt ja niitä kuvaavat tiedot on kytkettävissä koordinaattijärjestelmään ja sen avulla maapohjaan.

Koordinaattijärjestelmän käyttäminen tekee mahdolliseksi mm. osa-alueittaisten, taajamittaisten ja karttaruuduittaisten tulosteiden tuottamisen sekä erilaiset yksiköiden väliset etäisyyslaskelmat.

Laskenta-ajankohta oli 31.12.1990. Laskennan henkilöperusjoukko (maassa vakinaisesti asuneet henkilöt), perheet ja asuntokunnat sekä rakennus- ja asuntokanta kuvaavat tuota ajankohtaa. Työssäkäyntiin liittyvät tiedot pyrittiin kohdistamaan laskentaviikolle 25. – 31.12.1990.

Kuvio 1.
Rekisterilaskentaan
liittyvät yksiköt ja nii-
den väliset yhteydet

3 Vuoden 1990 väestölaskennan luotettavuustutkimus

3.1 Väestölaskentojen luotettavuustutkimukset

Väestölaskentojen yhteydessä on tutkittu tietojen laatua vuoden 1970 laskennasta alkaen. Silloin tehtiin käsittelyvirheselvitys, vuoden 1975 laskennan yhteydessä tutkittiin peittävyyttä henkilöistä ja asunnoista. Vuonna 1980 tutkittiin sekä tietojen peittävyyttä että keskeisimpien tietojen luotettavuutta ja vuoden 1985 laskennassa keskeisten väestön taloudellista toimintaa kuvaavien tietojen luotettavuutta.

Rekisterimenetelmällä saatujen väestölaskentatietojen vertailukelpoisuutta lomakkeilla kerättyihin tietoihin tutkittiin ensimmäisen kerran jo vuoden 1980 väestölaskennan aineistolla. Vuoden 1985 väestölaskennan yhteydessä tehtiin koko väestön kattava vertailu väestölaskennan pääasiallisen toiminnan ja ammattiaseman sekä vastaavien rekistereistä pääteltyjen tietojen välillä. Lisäksi vuosien 1987, 1988 ja 1989 rekisteripohjaisia työssäkäyntitilaston tietoja on verrattu otokseen perustuvaan työvoimatutkimukseen. Tehtyjen vertailujen pohjalta rekisteritietojen ja lomaketietojen yhdenmukaisuus todettiin riittävän hyväk-

si, jotta voitiin päättää vuoden 1990 väestölaskennan toteuttamisesta kokonaan rekisteripohjaisesti.

Vuoden 1990 väestölaskennan luotettavuustutkimus poikkesi aiemmista väestölaskentojen luotettavuustutkimuksista. Nyt ei kerätty niin sanottua oikeaa tietoa ollenkaan. Vuosien 1980 ja 1985 laskentojen yhteydessä kerättiin haastattelemalla otospohjaisesti mahdollisimman oikea tieto. Vuoden 1990 luotettavuustutkimuksen tiedot kerättiin lomakkeella vastaavasti kuin aiemmin varsinaiset väestölaskentatiedot.

Luotettavuustutkimuksen tiedoissa pyrittiin samaan laatutasoon kuin lomakeväestölaskentatiedoissa. Näitä lomakkeella kerättyjä tietoja verrattiin rekistereistä saatuihin vuoden 1990 väestölaskentatietoihin.

Luotettavuustutkimuksen lähtölaukaukseksi järjestettiin seminaari, johon kutsuttiin väestölaskentatietojen tuottajia ja tietojen käyttäjiä pohtimaan tutkimuksen tavoitteita, tietosisältöä ja toteuttamistapaa.

3.2 Tutkimuksen tarkoitus

Rekisterilaskennassa käytettävien rekistereiden tiedot on kerätty erilaisia hallinnollisia tarpeita varten – verotusta varten, työeläkkeen kertymistä varten, sosiaalisten etuuksi-

en jakamista varten. Tietoja kerätessä ei ole ajateltu, että niitä käytettäisiin väestölaskentatilastojen tuottamiseen.

Luotettavuustutkimuksen tarkoituksena oli

- kertoa väestölaskentatietojen käyttäjille, miten rekisteripohjaisesti tuotetut tiedot poikkesivat lomakkeilla kerätyistä tiedoista
- selvittää, minkä laatuista käytetyt rekisterit olivat, millaisia mahdolliset rekisteritietojen

ja lomakekyselyn tietojen erot olivat ja kuinka paljon niitä oli

- tutkia, miten rekisteripäätelyt onnistuivat
- kerätä sellaisia väestölaskentaan liittyviä tietoja, joita ei saada mistään rekisteristä.

3.3 Tutkimussuunnitelma

Alkuperäisen suunnitelman mukaan luotettavuustutkimuksessa piti poimia 30 000 kiinteistön otos. Väestölaskennan vertailutiedoiksi piti kerätä postikyselynä tiedot kiinteistöillä olevista rakennuksista, huoneistoista ja henkilöistä. Lisäksi otoksesta piti poimia alaotos (n. 5 000 asutokuntaa), josta oli tarkoitus kerätä haastattelemalla mahdollisimman 'oikeat' tiedot. Alaotos olisi vastannut vuoden 1980 ja 1985 väestölaskentojen luotettavuustutkimuksia, ensimmäisen

vaiheen otoksesta taas olisi saatu lomakelaskentaa vastaavat tiedot, joita tuli verrata rekisterilaskentatietoihin.

Resurssisyyistä alkuperäistä suunnitelmaa jouduttiin karsimaan. Tutkittavista tietoryhmistä jätettiin pois perhe-, kesämökki- ja toimitilatiedot. Lisäksi luovuttiin 'tositietojen' keräämisestä ja varsinaista otosta supistettiin kolmanneksella, 20 000 kiinteistöön.

3.4 Otos

Tutkimuksen otos poimittiin väestön keskusrekisteristä. Poiminta-ajankohtana rekisterin tilanne oli helmikuu 1990. Otos poimittiin tasavälisesti kunnittain kiinteistötunnusjärjestyksessä olleista kiinteistöistä. Siten otos saatiin kattamaan tasaisesti koko maan. Rekisterin mukaan otoskiinteistöillä oli 23 000 rakennusta, 45 000 asuinhuoneistoa ja 96 000 asukasta.

Otanta-asetelma teki luotettavuustutkimuksen riippumattomaksi väestölaskennassa käytetyistä rekistereistä muilta osin paitsi osittain rakennuksista. Kun tiedustelu lähe-

tettiin otoskiinteistöillä rekisterin mukaan olleille rakennuksille, oli mahdollista, että joku rekisteristä puuttunut rakennus jäi pois. Yleensä kiinteistön kaikilla rakennuksilla on sama omistaja ja rakennustiedustelussa rakennusten omistajilla oli mahdollisuus ilmoittaa tiedustelusta puuttuvien rakennusten tiedot.

Luotettavuustutkimuksen otos oli suuri. Sen kokoon vaikutti se, että tutkittavista muuttujista haluttiin tietoja alueittain sekä muuttujien tarkimmalla luokitustasolla.

3.5 Tiedonkeruu

Koetiedustelu

Luotettavuustutkimuksen tiedustelulomakkeiden sekä tiedonkeruun testaamiseksi tehtiin syyskesällä 1990 koetiedustelu. Siihen poimittiin neljästä eri kunnasta 20 kiinteistön otos kustakin. Kunnat olivat Pori, Merikarvia, Seinäjoki ja Lappajärvi. Otoksessa oli rakennuksia 106, huoneistoja 194 ja henkilöitä 379. Tiedustelun perusteella lomakkeiden kysymyksenasettelua parannettiin.

Rakennustiedustelu

Luotettavuustutkimuksen varsinainen tiedonkeruu oli kaksivaiheinen. Ensimmäisessä vaiheessa kerättiin tiedot rakennuksista. Otokskiinteistöillä rekisterin mukaan olleiden rakennusten omistajille lähetettiin lokakuussa 1990 tiedustelu, jossa kysyttiin rakennuksen ominaisuuksista ajankohdan 15.10.1990 mukaisesti. Siinä tarkistettiin myös rakennuksessa rekisterin mukaan olleiden asuinhuoneistojen olemassaolo ja pyydettiin ilmoittamaan rekisteristä mahdollisesti puuttuvat asuinhuoneistot. Tiedonkeruu tapahtui siten, että lokakuussa 1990 lähetettiin postitiedustelu. Mikäli tiedustelua ei palautettu, otti Tilastokeskuksen haastattelija rakennuksen omistajaan yhteyttä ja kysyi tiedot. Haastattelijat koulutettiin tiedonkeruuseen kirjekerussilla. Haastattelijatiedonkeruu tapahtui marras-joulukuussa 1990.

Aikataulu oli tiukka, koska rakennustiedustelussa ilmoitettu rakennusten huoneistojen käytössäolotieto määräsi, mitkä huoneistot tulivat mukaan huoneistokohtaiseen tiedusteluun, joka piti saada lähtemään heti vuodenvaihteen jälkeen. Huoneistokohtainen tiedustelu lähetettiin kaikkiin niihin otoskiinteistöillä olleisiin huoneistoihin, jotka ilmoitettiin asutuiksi tai tyhjillään olleiksi asuinhuoneistoiksi rakennustiedustelussa. Siten

huoneistokohtainen tiedustelu saatiin riippumattomaksi huoneistorekisteristä.

Huoneistokohtainen tiedustelu

Huoneistokohtainen tiedustelu postitettiin tammikuun lopulla 1991. Huoneistokohtaisessa tiedustelussa lähetettiin jokaiseen rakennustiedustelun perusteella kiinteistöillä sijaitsevaan asuinhuoneistoon huoneistolomake ja jokaiselle rekisterin mukaan huoneistoissa asuneelle 15 – 74 -vuotiaalle asukkaalle henkilölomake.

Huoneistolomakkeella kysyttiin tietoja henkilöistä, jotka asuivat huoneistoissa 31.12.1990. Asukkaista kysyttiin avoliittoa, alivuokralaisuutta ja tilapäistä asumista. Huoneistosta kysyttiin huoneiston ominaisuuksia – hallintaperustetta, pinta-alaa, keittiötyyppiä, huoneiden lukumäärää ja varusteita. Huoneistolomakkeelle esitätettiin kotipaikkatunnus sekä kaikkien huoneistossa rekisterin mukaan asuneiden henkilöiden nimet ja siviilisäädät. Siviilisäädyn tarkoituksena oli selkeyttää avoliittokysymykseen vastaamista.

Henkilölomakkeelle esitätettiin henkilön nimi. Siinä kysyttiin henkilön taloudellista toimintaa (pääasiallista toimintaa, työpaikkaa, ammattia) vuoden viimeisinä 7 päivänä, työmatkatietoja sekä toimintaa vuoden 1990 aikana.

Huoneistokohtaisen tiedustelun vastaanottajaksi merkittiin huoneistossa rekisterin mukaan asunut vanhin 18 – 64 -vuotias asukas. Ellei huoneistossa rekisterin mukaan asunut tämän ikäisiä, merkittiin vastaanottajaksi huoneiston vanhin asukas. Mikäli huoneisto oli rekisteritietojen mukaan asumaton, lähetettiin huoneistolomake pelkällä huoneiston osoitteella ja mukaan laitettiin yksi esitäyttämätön henkilölomake.

Ellei huoneisto- ja/tai henkilölomakkeita palautettu helmikuun aikana, lähetettiin postikarhu maaliskuun alussa. Ellei siihenkään saatu vastausta, tai saatu vastaus oli puutteellinen, otti haastattelija huoneistoon yhteyttä ja kysyi tiedot. Haastattelijatiedonkeruu tapahtui pääasiassa puhelimitse, muutama käyntihaastattelukin tehtiin. Tiedonkeruu alkoi huhtikuun lopulla, viimeiset lomakkeet toimitettiin Tilastokeskukseen kesäkuun lopussa. Haastattelijat saivat tiedonkeruuseen puolen päivän koulutuksen tammikuussa 1991. Koulutus tapahtui 7 ryhmässä kotiloustiedustelun koulutuksen yhteydessä.

Tiedonkeruun aikoihin tarjottiin lehdistölle artikkeleita luotettavuustutkimuksesta. Kolme lehteä julkaisi sen sellaisenaan ja yksi lyhennettynä. Artikkelin tarkoituksena oli tehdä luotettavuustutkimusta tunnetuksi ja näin motivoida vastaajia.

Rekisteriväestölaskennasta järjestettiin tiedotustilaisuus vuoden 1990 lopussa, siinä yhteydessä kerrottiin myös luotettavuustutkimuksesta. Tämä tiedotustilaisuus huomioitiin hyvin tiedotusvälineissä – projektijohtaja Myrskylää ja tilastojohtaja Laihosta haastateltiin illalla sekä TV:n että radion uutislähetyksissä ja toista sataa lehteä julkaisi uutisen aiheesta.

Lakisääteisyys

Luotettavuustutkimuksen tiedonkeruu oli lakisääteistä kuten väestölaskennan tiedonkeruu yleensäkin. Vastaajissa aiheutti hämmennystä se, että otospohjainen tiedustelu oli lakisääteinen, 'miksi minun täytyy vastata, mutta naapuritontilla asuvan ei' oli useammankin soittajan ihmettelyn aihe.

Väestölaskentalain (154/38) 3§:ssä sanotaan:

Jokainen yksityinen henkilö, kuolinpesä, yhtiö, osuuskunta, yhdistys, seura, säätiö,

valtion, kunnan ja seurakunnan virasto tai laitos, rakennuksen, kiinteistön tai sen osan omistaja tai haltija on laskennan suorittamista varten velvollinen antamaan itsestään sekä omistamastaan tai hallitsemastaan rakennuksesta, kiinteistöstä tai niiden osasta laskennassa käytettävien kyselykaavakkeiden edellyttämät tiedot.

Asetuksessa vuoden 1990 väestölaskennasta (837/90) taas sanotaan:

Laskennassa tuotettavien rekisteripohjaisten tietojen laadun ja vertailukelpoisuuden selvittämiseksi laskennan yhteydessä tehdään otantaan perustuva luotettavuustutkimus. (1§, 3 momentti)

Tiedot luotettavuustutkimusta varten kerätään väestölaskentalaisissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden perusteella siten kuin tässä asetuksessa säädetään. (2§, 2 momentti)

... luotettavuustutkimusta varten ovat satunnaisotannalla valitut kiinteistöjen ja rakennusten omistajat, asuntojen ja toimitilojen haltijat sekä asuntokuntiin kuuluvat 15 – 74 -vuotiaat henkilöt velvollisia antamaan jäljempänä tässä pykälässä mainitut tiedot. (3§, 1 momentti)

Lomakkeiden palautus

Rakennuslomakkeista palautettiin 98 prosenttia. Kieltäytyjiä oli 45 kappaletta, vajaa 300 otosrakennuksen omistajaa tai tämän edustajaa ei tavoitettu ja 160 rakennuslomakkeen kohdalla todettiin, että oltiin saatu tiedot väärästä rakennuksesta.

Huoneisto- ja henkilötiedustelussa merkittiin ylös myös se, saatiinko vastaus postikyselyllä vai haastattelijoiden kautta.

Huoneistolomakkeisiin

– vastattiin postikyselyssä	36 797	80 %
– vastattiin haastattelija-karhunnassa	6 336	14 %
– kieltäydyttiin vastaamasta	196	0 %
– vastaajaa ei tavoitettu	2 304	5 %
– saatiin tiedot väärästä huoneistosta	236	1 %
Yhteensä	45 869	100 %

Henkilölomakkeisiin

– vastattiin postikyselyssä	58 717	81 %
– vastattiin haastattelija-karhunnassa	10 635	15 %
– kieltäydyttiin vastaamasta	525	1 %
– vastaajaa ei tavoitettu	2 941	4 %
Yhteensä	72 818	100 %

Kato

Huoneistotiedustelussa kato oli 6 ja henkilö-tiedustelussa 5 prosenttia, rakennustiedustelussa vain 2 prosenttia.

Rakennuksista kato oli yleisintä muissa kuin asuinrakennuksissa, niistä kato oli 6 prosenttia. Kerrostaloista kato oli 3 ja erillisistä pientaloista ja rivitaloista 1,5 prosenttia.

Huoneistokato oli myös yleisintä muissa kuin asuinrakennuksissa sijaitsevissa huoneistoissa, näistä peräti 18 prosenttia kuului katoon. Väestölaskennan asuinrakennuksissa sijaitsevista huoneistoista kuului luotettavuustutkimuksessa katoon 5 prosenttia.

Lääneittäin katotapaukset jakautuivat seuraavasti (prosentit ovat läänikohtaisia kato-prosentteja):

Lääni	Rakennukset		Huoneistot		Henkilöt	
	Lkm	%	Lkm	%	Lkm	%
Uudenmaan lääni	139	3,8	827	7,3	1 161	5,1
Turun ja Porin lääni	78	2,0	324	4,7	348	2,5
Hämeen lääni	43	1,5	297	4,4	358	2,6
Kymen lääni	26	1,4	274	7,7	360	4,8
Mikkelin lääni	26	2,3	71	3,8	92	2,3
Pohjois-Karjalan lääni	14	1,4	72	4,4	103	3,1
Kuopion lääni	23	1,8	88	3,7	98	1,9
Keski-Suomen lääni	25	1,9	142	6,6	172	3,6
Vaasan lääni	50	1,9	308	7,6	406	4,6
Oulun lääni	37	1,6	177	5,5	181	2,3
Lapin lääni	25	2,0	107	6,3	125	3,4
Ahvenanmaan maakunta	7	3,5	49	21,7	61	13,3
Koko maa	493	2,1	2 736	6,0	3 466	4,8

Omistusasunnoissa kato oli vähäisintä, noin 4 prosenttia. Vuokra-asunnoista katoon kuului 7 prosenttia ja työsuhdeasunnoista 8. Rekisterin mukaan tyhjiillään olleista huoneistoista katoon kuului neljännes, samoin hallintaperusteeltaan tuntemattomista huoneistoista.

Henkilöistä kato oli yleisintä työttömillä, opiskelijoilla ja muilla työvoiman ulkopuolella olleilla. Näissä ryhmissä katoprosentit olivat 7 – 8. Eläkeläisistä katoon kuului vain runsas 2 prosenttia.

3.6 Lomakkeiden käsittely

Lomakkeiden käsittely alkoi tammikuussa 1991 ja jatkui maaliskuuhun 1992.

Esitayttövaiheessa rakennukset ja huoneistot numeroitiin juoksevasti ykkösestä alkaen. Tämä juokseva numero toimi hakuavaimena lomakkeiden käsittelyssä.

Lomakkeiden tallentamisessa käytettiin vuorovaikutteista UFO-tietojenkäsittelysysteemiä. Jokaisesta rakennuksesta, huoneistosta ja henkilöstä oli valmis tallennuspohja. Rakennuksista ja huoneistoista tallennuspohjassa oli valmiina tapauksen rekisterinmukaiset

tiedot. Tämän tarkoituksena oli helpottaa tallentamista. Silloin kun lomakkeella ilmoitettiin samat tiedot, jotka tapauksesta oli rekisteriaineistossa, ei tallentamista tarvinnut tehdä. Riskinä tähän liittyi se, että jollekin tapaukselle saattoi jäädä virheellisesti rekisterinmukaiset tiedot. Mikäli lomakkeelta jokin tieto puuttui, tuli käsittelijän tyhjästä tallennuspohjassa ollut rekisteritieto. Tavoitteena oli se, että tallennetussa aineistossa olisi ollut täsmälleen se tieto, joka tapauksesta oli lomakkeella, jolloin lomakkeille ei tietojen analysointivaiheessa enää olisi tarvinnut palata.

3.7 Estimointi

Luotettavuustutkimuksen otostiedot korotettiin kuvaamaan koko maan tietoja painokertoimien avulla. Jokainen otoksessa ollut henkilö, huoneisto ja rakennus edusti n. 52 henkilöä, huoneistoa tai rakennusta.

Kaikille aineistoille tehtiin jälkiositus, jonka tarkoituksena oli saada luotettavampia estimaatteja.

Henkilötietoja estimoinnissa käytettiin kolmenlaisia eri painoja. Yhdet oli asumista kuvaavien tietojen estimoinnissa, jossa aineisto ositettiin lääneittäin ja ikäryhmittäin siten, että kunkin läänin jokaiseen kymmenvuotisi-

käryhmään saatiin luotettavuustutkimuksessa oikea määrä henkilöitä. Toisia painoja käytettiin ammatti- ja sosioekonomista asemaa kuvaavia tietoja estimoitaessa ja kolmansia työpaikkatietoja estimoitaessa. Näin voitiin sekä ammatti- että toimialatietoja vertailla luokitusten tarkimmilla tasoilla. Estimoinnissa käytetyt painokertoimet määräytyivät siten, että otosaineistosta korotetut ositemuuttujia koskeneet lukumäärät olivat samat kuin väestölaskennan rekisteriluvut. Silloin luotettavuustutkimuksesta saadut korotetut luvut olivat parhaiten vertailukelpoisia väestölaskennan tietoihin.

Henkilötietojen estimoinnissa käytettiin henkilöperusteisia painokertoimia, vaikka otosykkönä oli kiinteistö. Otosaineiston poimintatavan perusteella voitiin olettaa, että henkilöotos vastasi riittävästi yksinkertaista satunnaisotosta. Oletusta testattiin ns. DEFF-testillä, jonka tulokset tukivat oletusta. Henkilöaineiston kato huomioitiin painokertoimissa.

Rakennus- ja huoneistotietojen estimoinnissa lähdettiin kiinteistöperusteisesta estimoinnista. Kiinteistöperusteinen estimointi vaikeutti kadon huomioimista estimoinnissa. Kiinteistöillä olevien rakennusten ja huoneistojen määrät vaihtelivat. Samoin vaihtelivat katotapausten määrät kiinteistöittäin. Suurelle kerrostalokiinteistölle mahtui varsinkin huoneistolomakkeiden osalta monenlaisia tapauksia; yksi kieltäytyi, toista ei tavoitettu, kolmas vastasi vain osaan kysymyksistä. Kadon korjaaminen painokertoimilla olisi ollut jos ei nyt ihan mahdotonta niin ainakin sangen hankalaa. Siksi rakennus- ja huoneistotiedoissa lomakeaineiston kato korvattiin vastaavan huoneiston rekisteritiedoilla. Tämä vaikutti siten, että katotapauksissa ei rekisteri- ja lomaketietoihin tullut eroja. Toisin sanoen se hiukan paransi vertailutuloksia. Toinen vaihtoehto olisi ollut tulkita katotapaukset puuttuviksi tiedoiksi. Se olisi lisännyt lomaketietojen puuttuvien havaintojen määrää. Korvaamalla nämä puuttuvat tiedot rekisteritiedoilla, saatiin niistä kuitenkin valtaosa 'oikeiksi' tiedoiksi, toisin sanoen pää-

dyttiin lähemmäksi lomaketiedustelulla saatua tulosta, kuin jos tiedot olisi jätetty puuttuviksi.

Rakennustietojen estimoinnissa aineisto jälkiositettiin kolmen tekijän suhteen; sijaintikunnan, rakennusvuoden ja talotyyppin mukaan. Kunnat jaettiin neljään ryhmään sen mukaan, kuinka hyvin kunnan otoksessa olevien rakennusten väestölaskennassa ja luotettavuustutkimuksessa olleet tiedot vastasivat toisiaan. Näin siksi, että oli tiedossa, että rakennustietojen laatu ja kattavuus vaihtelevat kunnittain. Tietojen laatuun vaikuttaa kunnan rakennusviranomaisen rekisteritietojen ylläpitämisen aktiivisuus. Rakennusvuoden mukaan kiinteistöt jaettiin myös neljään ryhmään sen mukaan, milloin kiinteistöillä olleet rakennukset oli rakennettu tai peruskorjattu. Talotyyppin mukaan kiinteistöt jaettiin kahteen ryhmään; niihin, joilla oli ainoastaan asuinrakennuksia ja niihin, joilla oli vähintään yksi toimitilarakennus.

Huoneistoaineisto jaettiin neljän tekijän suhteen:

- alueittain (maa jaettiin neljään alueeseen)
- kiinteistön huoneistojen koon mukaan
- talotyyppin mukaan (huoneistot, jotka olivat sellaisilla kiinteistöillä, joilla oli ainoastaan kerros- ja rivitalohuoneistoja sekä muut huoneistot)
- valmistumisvuoden mukaan.

3.8 Tietojen esittäminen tässä julkaisussa

Kaikki tässä julkaisussa esitettävät luvut ovat sadoiksi pyöristettyjä. Näin on menetetty siksi, ettei lukijalle tulisi sitä virheellistä kuvaa, että luotettavuustutkimuksesta saadut lukumäärät olisivat täsmälleen tietyn suuruisia. Otostutkimuksen lukuihin liittyy aina otantavaihtelua. Vertailun ja yhtenäisyyden

vuoksi myös väestölaskennan luvut on esitetty sadoiksi pyöristettynä.

Lukujen pyöristyksestä johtuu se, että pyöristettyjen luokkien luvut yhteenlaskettuna voivat poiketa pyöristetyistä summaluvuista.

Luotettavuustutkimuksen otosaineistosta es-
timitoitujen lukujen perään on merkitty esti-
maatin 95 prosentin luottamusväli. Esimerkik-
si kun opiskelijoiden lukumäärä luotettavuus-
tutkimuksen mukaan oli 362 600 +/- 5 000,
tarkoittaa se sitä, että 95 prosentin todennä-
köisyydellä opiskelijoiden lukumäärä luotet-
tavuustutkimuksen aineiston perusteella oli
välillä 357 600 – 367 600.

Muuttujakohtaisissa taulukoissa on ensin
taulukoitettu ristiin väestölaskennan ja luotetta-
vuustutkimuksen mukaiset määrät muuttujan
eri luokissa korotettuina otoslukuina. Sen ala-
lla on muuttujan eri luokista seuraavat tiedot:

- A. *VL90 yht.*
(*otos*)
Väestölaskennassa olevien tapausten lu-
kumäärä otosaineiston mukaan.
- B. *VL90 yht.*
(*perusjoukko*)
Väestölaskennassa olevien tapausten to-
dellinen lukumäärä. Luku poikkeaa koh-
dan A korotetusta otosluvusta varsinkin
rakennus- ja huoneistotiedoissa. Tämä
johtuu osituksessa käytetyn jaotuksen
tarkkuudesta. Silloin kun se on yhtä tark-
ka kuin muuttujan luokitus, ovat kohtien
A ja B luvut samat, muulloin ne poik-
keavat vähän toisistaan.
- C. *LT yht.*
Määrä luotettavuustutkimuksen mu-
kaan.
- D. *Oikein*
luokiteltuja
Luokkaan kummankin aineiston mu-
kaan luokiteltujen tapausten korotettu
otosmäärä.

- E. *Oikein*
luok. osuus (%)
Luokkaan kummankin aineiston mu-
kaan luokiteltujen tapausten osuus luok-
kaan väestölaskennassa luokitelluista
otostapauksista.
- F. *Virheellisesti*
luokassa mukana
Väestölaskennassa luokkaan luokitellut
tapaukset, jotka luotettavuustutkimuk-
sessa luokiteltiin muihin luokkiin.
- G. *Virheellisesti*
luokasta pois
Luotettavuustutkimuksessa luokkaan
luokitellut tapaukset, jotka väestölask-
ennassa luokiteltiin muihin luokkiin.
- H. *Bruttovirhe*
Virheellisesti luokassa mukana olevien
ja virheellisesti luokasta pois jätettyjen
summa.
- I. *Nettovirhe*
Väestölaskennan ja luotettavuustutki-
muksen lukumäärien erotus. Jos netto-
virhe on positiivinen, tarkoittaa se sitä,
että väestölaskennan lukumäärä on liian
suuri, jos se taas on negatiivinen, on
väestölaskennan lukumäärä liian pieni
luotettavuustutkimuksen perusteella.
- J. *Suhteellinen*
nettovirhe
Nettovirheen osuus väestölaskennan lu-
kumäärästä.

Silloin kun taulukossa on viiva (–) tarkoittaa
se sitä, että lukua ei ole mielekästä esittää,
esimerkiksi luokkaan tuntematon kuuluvien
oikein luokiteltujen määrä ja osuus.

4 Väestön taloudellinen toiminta

Väestön taloudellinen toiminta -tiedoista vertaillaan pääasiallista toimintaa, työpaikkaa, ammattiasemaa, palkansaajien työnan-

tajasektoria, toimialaa sekä ammattia ja sosioekonomista asemaa.

4.1 Pääasiallinen toiminta

Vuoden 1990 väestölaskennassa pääasiallinen toiminta luokiteltiin seuraavasti:

Työvoima

- Työlliset
- Työttömät

Työvoiman ulkopuolinen väestö

- 0 – 14 -vuotiaat
- Opiskelijat
- Eläkeläiset
- Varusmiehet
- Muut työvoiman ulkopuolella olevat.

Aikaisemmissa väestölaskennassa kotitaloustyötä tehneet luokiteltiin omaan luokkaansa. Nyt he sisältyivät luokkaan 'Muut työvoiman ulkopuolella olevat'. Näin siksi, että tietoa ei saada mistään rekisteristä. Luottavuustutkimuksen lomakkeella tieto kytettiin ja siinä se luokiteltiin omaksi luokakseen.

Henkilön pääasiallisen toiminnan rekisteripohjaisessa päätelyssä käytetään hyväksi lukuisia rekistereitä. Seuraavassa tärkeimmät ja niiden käyttö pääasiallisen toiminnan päätelyssä:

- väestön keskusrekisterin henkilörekisteri - väestötiedot (ikä, sukupuoli, kansalaisuus, äidinkieli)

- Eläketurvakeskuksen työeläkerekisteri - yksityisen sektorin työsuhtediedot ja yrittäjäeläkevakuutustiedot
- valtiokonttorin eläkerekisteri - valtion palkansaajien työsuhtediedot
- Kuntien eläkevakuutuksen henkilörekisteri - kuntasektorin työsuhtediedot
- verohallinnon rekisterit - tulotiedot, työnantajatiedot
- Kansaneläkelaitoksen rekisterit - eläketiedot
- eri opiskelijarekisterit - opiskelijatiedot
- työministeriön työnhakijarekisteri - työtömyystiedot
- Pääesikunnan varusmiesrekisteri - tiedot asevelvollisista.

Rekisteritietojen avulla päätellään kunkin henkilön pääasiallinen toiminta. Mikäli henkilöstä on tietoja useammassa rekisterissä, päätellään hänen pääasiallinen toimintansa seuraavassa järjestyksessä:

- työtön
- varusmies
- työllinen
- opiskelija
- eläkeläinen
- muu.

Esimerkiksi opiskelija, joka on myös työeläkevakuutettu ja jolla on verotettavaa tuloa, päätellään työlliseksi. Mikäli henkilöllä on samanaikaisesti useampia työsuhteita, valitaan hänen pääasiallisimmaksi työsuhteekseen se, josta hänellä on suurin tulo.

Luotettavuustutkimuksen tieto pääasiallisesta toiminnasta kysyttiin seuraavalla kysymyksellä:

- ① Merkitkää rastilla kaikki ne kohdat, jotka kuvaavat toimintaanne 25.12. - 31.12.1990. Huom! Myös tilapäinen töistä poissaolo loman, sairauden tai muun sellaisen vuoksi katsotaan ansiotyöksi (kohdat A, B tai C). Ilmoittakaa myös lyhytaikainen, vaikka vain yhtenä päivänä tehty työ.

A	☐	olin palkansaaja
B	☐	olin yrittäjä tai ammatinharjoittaja
C	☐	työskentelin perheenjäsenen yrityksessä ilman varsinaista palkkaa
D	☐	olin työtön tai pakkolomalla
E	☐	olin eläkeläinen
F	☐	olin opiskelija tai koululainen
G	☐	olin varusmies tai siviilipalvelusmies
H	☐	hoidin omaa kotitaloutta
I	☐	tein muuta, mitä?

- ① Ansiotyöllä (kohdat A, B ja C) tarkoitetaan tuloa tuottavaa työtä. Työ perheenjäsenen maatilalla tai yrityksessä ilman varsinaista palkkaa katsotaan myös ansiotyöksi.

Palkansaaja tekee toisen palveluksessa työtä palkkaa tai palkkiota vastaan. Palkansaajaksi katsotaan myös apurahan saaja.

Yrittäjä tai ammatinharjoittaja hoitaa omaa yritystään, viljelee omistamaansa tai vuokraamaansa maatilaa, taikka harjoittaa itsenäistä ammattia (esim. ompelija tai kirjailija).

Työtön on työtä vailla, etsii työtä ja on työhön käytettävissä tai on lomautettu palkatta.

Eläkeläisiä ovat vanhuus-, työ- ja työkyvyttömyys-, työttömyys-, luopumis-, sukupolvenvaihdos- tai rintamasotilaseläkkeellä olevat ja syyntiellä tai vanhuudentuella elävät. Perhe-eläkkeen varassa elävät rästittävät kohdan I (tein muuta).

Opiskelija opiskelee oppilaitoksessa tai on opiskeluun liittyvässä palkattomassa työharjoittelussa. Aikää ilmoitetaan opiskelun työpaikkakoulutusta tai opiskelua kirje-, kansalais- ja työväenopistoissa tai vastaavissa.

Muiksi toiminnaksi luetaan omaisuustuloilla, säästöillä tai perhe-eläkkeellä eläminen ja muu edellisiin ryhmiin kuulumaton toiminta, josta ei makseta palkkaa.

Mikäli henkilö oli rästittänyt jonkun vaihtoehdoista A, B tai C tuli hänestä työllinen.

Mikäli lomakkeella oli useita rasteja, valittiin pääasiallinen toiminta seuraavassa järjestyksessä:

työllinen
työtön
eläkeläinen
opiskelija
varusmies
oman kotitalouden hoitaminen
muu.

Tutkimusajankohta, vuoden viimeiset seitsemän päivää ei ollut hyvä lomaketiedustelun kannalta. Jakso alkoi joulupäivästä, joka oli tiistai, sitten oli tapaninpäivä, kaksi arkipäivää, viikonloppu ja uudenvuodenaatto. Säännöllistä päivätyötä tekevän työssäkäynnin kannalta ajanjakso olisi tuskin voinut olla enää tätä poikkeuksellisempi. Niinpä monessa lomakkeessa olikin rästitetty kohta 'tein muuta' selityksellä 'pekkasvapaalla' tai 'olin lomalla'. Tällaiset tapaukset annettiin täydennettäväksi haastattelijoille, jotka ky-syivät vastaajan työpaikkatiedot.

Luotettavuustutkimuksen henkilötiedustelu lähetettiin vain 15 - 74 -vuotiaille. 0 - 14 -vuotiaat ovat pääasiallisen toiminnan luokituksessa omana ryhmänään ja kaikki yli 74 -vuotiaat luokitellaan eläkeläisiksi.

Taulukko 1. 15 – 74 -vuotiaiden pääasiallinen toiminta

Luotettavuus- tutkimus	Väestölasketa					
	Työlliset	Työttömät	Opiskelijat	Eläkeläiset	Varusmiehet	Muut
Työlliset	2 172 600	34 500	34 000	24 600	4 000	35 600
Työttömät	23 900	97 100	5 400	2 300	1 200	18 900
Opiskelijat	57 000	3 100	282 400	2 000	1 400	16 700
Eläkeläiset	35 400	1 800	2 000	717 800	100	9 100
Varusmiehet	1 100	600	200	100	21 200	800
Muut	42 200	3 900	5 000	10 200	100	82 900
<hr/>						
A. VL90 yht. (otos)	2 332 200	141 000	329 000	757 000	28 000	164 000
B. VL90 yht. (perusjoukko)	2 332 300	141 000	329 100	756 900	28 000	163 900
C. LT yht.	2 305 700	148 800	362 600	766 200	24 000	144 500
	+/-7 400	+/-4 200	+/-5 000	+/-4 200	+/-1 300	+/-4 700
D. Oikein luokiteltuja	2 172 600	97 100	282 400	717 800	21 200	82 900
E. Oikein luok. osuus (%)	93,2	68,9	85,8	94,8	75,7	50,5
F. Virheellisesti luokassa mukana	159 600	43 900	46 600	39 200	6 800	81 100
G. Virheellisesti luokasta pois	133 100	51 700	80 200	48 400	2 800	61 600
H. Bruttovirhe	292 700	95 600	126 800	87 600	9 600	142 700
I. Nettovirhe	26 600	-7 800	-33 500	-9 300	4 000	19 400
	+/-7 400	+/-4 200	+/-5 000	+/-4 200	+/-1 300	+/-4 700
J. Suhteellinen nettovirhe	1,1	-5,5	-10,2	-1,2	14,3	11,8
	+/-0,3	+/-3,0	+/-1,5	+/-0,6	+/-4,6	+/-2,9

Työlliset

Väestölaskennassa työllisiksi luokitelluista luokiteltiin myös luotettavuustutkimuksessa työllisiksi 93 prosenttia.

Väestölaskennan työllisten määrä oli 27 000 suurempi kuin luotettavuustutkimuksessa. Suurin osa erosta selittyy luotettavuustutkimuksessa opiskelijana olleista, jotka väestölaskennan mukaan olivat työllisiä. Luotettavuustutkimuksessa oli 57 000 opiskelijaa, jotka rekisteritietojen mukaan olivat työllisiä. Väestölaskennan opiskelijoista vain 34 000 oli luotettavuustutkimuksen mukaan työllisiä.

Opiskelijoiden lisäksi väestölaskennassa työllisiksi päätellyistä oli luotettavuustutkimuksessa enemmän eläkeläisiä ja muiksi työvoiman ulkopuolella olevia kuin luotettavuustutkimuksen työllisiä, jotka väestölaskennassa olivat ko. luokissa. Kaikki nämä ryhmät lisäsivät väestölaskennan työllisten määrää luotettavuustutkimukseen nähden. Eroa pienentäviä ryhmiä olivat työttömät ja varusmiehet. Luotettavuustutkimuksen työllisistä oli väestölaskennan mukaan työttömiä 11 000 ja varusmiehiä 3 000 enemmän kuin päinvastaisia tapauksia (väestölaskennassa työllisinä, luotettavuustutkimuksessa työttöminä tai varusmiehinä).

Luotettavuustutkimuksessa työlliseksi ilmoitetun päätyminen väestölaskennassa työttömäksi voi johtua siitä, että väestölaskennassa työttömät pääteltiin ensin. Jos henkilö oli väestölaskenta-ajankohtana työnhakijarekisterin mukaan työtön työnhakija, tuli hänestä väestölaskennassa työtön. Väestölaskennan työllisten päätyminen luotettavuustutkimuksessa opiskelijoiksi tai eläkeläisiksi taas saattaa johtua siitä, että suurimman osan ajastaan opiskeluun käyttävä tai eläkettä saava henkilö teki lisäksi työtä, josta maksettiin työeläkevaikutusta ja joka tuotti ansiotuloa. Lomakkeella asiaa kysyttäessä he olivat kuitenkin ilmoittaneet itsensä ainoastaan opiskelijoiksi tai eläkeläisiksi. Väestölaskennan määritelmien mukaan henkilö on työllinen, jos hän tekee tarkastelujakson yhtenäkin päivänä työtä. Työttömien tapauksessa rekisteripäätely voi johtaa väärään, opiskelijoiden tai eläkeläisten tapauksessa sen sijaan lomaketiedustelu johtaa useammin väärään vaihtoehtoon.

Työttömät

Vain runsas kaksi kolmasosaa väestölaskennassa työttömiksi päätellyistä oli myös luotettavuustutkimuksen mukaan työttömiä.

Työttömiä oli väestölaskennassa 8 000 vähemmän kuin luotettavuustutkimuksessa. Edellä jo todettiin, että luotettavuustutkimuksessa työllisenä ollut päätyi herkemmin rekisteripäätelyssä työttömäksi kuin väestölaskennan työllinen luotettavuustutkimuksessa työttömäksi. Tämä lisäsi väestölaskennan työttömien määrää luotettavuustutkimukseen nähden. Toisen merkittävän ryhmän muodostivat tapaukset, joissa henkilö luotettavuustutkimuksen mukaan oli työtön ja väestölaskennan mukaan muu työvoiman ulkopuolella ollut. Näitä henkilöitä oli 19 000. Väestölaskennan työttömistä oli vain 4 000 luotettavuustutkimuksen mukaan työvoiman ulkopuolella. Tämä lisäsi luotettavuustutkimuksen työttömien määrää väestölaskennan työttömiin nähden.

Kaikki väestölaskennan työttömät olivat siis tarkasteluajankohtana työministeriön työnhakijarekisterin mukaan työttöminä. Luotettavuustutkimuksessa taas työttömyys perustuu henkilön omaan ilmoitukseen. Henkilö, joka ei ole oikeutettu työttömyyskorvaukseen, voi kokea olevansa työtön ja ilmoittaa sen lomaketiedustelussa, mutta ei välttämättä ilmoit-taudu työvoimatoimistoon työttömäksi työnhakijaksi, kun ei saa työttömyyskorvausta 'eikä sieltä kuitenkaan töitä saa'.

Opiskelijat

Väestölaskennan opiskelijoista 86 prosenttia luokiteltiin opiskelijoiksi myös luotettavuustutkimuksessa.

Opiskelijoita luotettavuustutkimuksen mukaan oli runsaat 30 000 enemmän kuin väestölaskennassa. Ero aiheutui pääosin siitä, että rekisteripäätelyssä opiskelijasta tuli aina työllinen, kun hänellä oli voimassa ollut työ-suhde, vaikka se olisi ollut vähäisestä osa-aikatyöstä. Niin olisi pitänyt olla myös luotettavuustutkimuksessa, mutta kysyttäessä pääasiallista toimintaa lomakkeella henkilöitä itseltään, ilmoittaa moni olleensa pelkäs-tään opiskelijana.

Toinen suuri eroa aiheuttanut ryhmä oli luotettavuustutkimuksessa opiskelijana olleet, jotka väestölaskennassa olivat muita työvoiman ulkopuolella olleita. Heitä oli 17 000, joista kolme neljäsosaa oli 15 – 19 -vuotiaita. Nämä lienevät suurimmaksi osaksi sellaisia lukiolaisia, joista ei saada opiskelutietoa mistään rekisteristä.

Eläkeläiset

Väestölaskennan eläkeläisistä oli 95 prosenttia eläkeläisiä myös luotettavuustutkimuksen mukaan.

Eläkeläisiä väestölaskennassa oli runsaat 9 000 vähemmän kuin luotettavuustutkimuksessa. Ero syntyi pääasiassa siitä, että luotettavuustutkimuksen eläkeläisistä oli väestölaskennan mukaan 35 000 työllisiä. Päinvastaisia tapauksia oli 10 000 vähemmän.

Luotettavuustutkimuksen eläkeläisistä, jotka väestölaskennan mukaan olivat työllisiä, toimi maa- ja metsätaloudessa neljännes, 14 prosenttia oli toimialaltaan tuntemattomia. Iältään heistä puolet oli vähintään 60-vuotiaita, kolmannes 50 – 59 -vuotiaita ja loput nuorempia.

Maataloudessa toimineet voivat olla esimerkiksi itsensä pääasiassa eläkeläiseksi katsovia maanviljelijöitä. Rekisteritietojen mukaan heillä saattoi olla sekä eläkkeelläolotta maatalousyrittäjänäolotieto vuoden 1990 lopussa, mutta vuoden 1990 aikana heidän yrittäjätulonsa olivat eläketuloja suuremmat ja siten heistä tuli rekisteripäätelyssä työllisiä.

Varusmiehet ja siviilipalvelusmiehet

Kolme neljästä väestölaskennassa varusmieheksi luokitellusta oli varusmies myös luotettavuustutkimuksen mukaan.

Varusmiehiä oli väestölaskennassa 4 000 enemmän kuin luotettavuustutkimuksessa. Väestölaskennassa varusmiehiksi luokitelluista oli 4 000 luotettavuustutkimuksen mukaan työllisiä, 1 000 työttömiä ja 1 500 opiskelijoita. Päinvastaisia tapauksia oli selvästi vähemmän.

Väestölaskennan varusmiehistä, jotka luotettavuustutkimuksen mukaan eivät pääasialliselta toiminnastaan olleet varusmiehiä, 2 200 ilmoitti lomaketiedustelussa varusmiehenä olon lisäksi myös olleensa työllinen. Mikäli varusmiespalvelustaan suorittava oli esimerkiksi viikonloppulomillaan työssä, kuului hänen ollakin työllinen. Rekisteripäätelyssä varusmiehet päätellään ennen

työllisiä. Toisin sanoen, jos henkilö oli väestölaskenta-ajankohtana sekä varusmiesrekisterissä että työeläkevakuutettu, tuli hänestä varusmies. Väestölaskennassa saatetaan osa työllisiksi kuuluvista päätellä näin virheellisesti varusmieheksi.

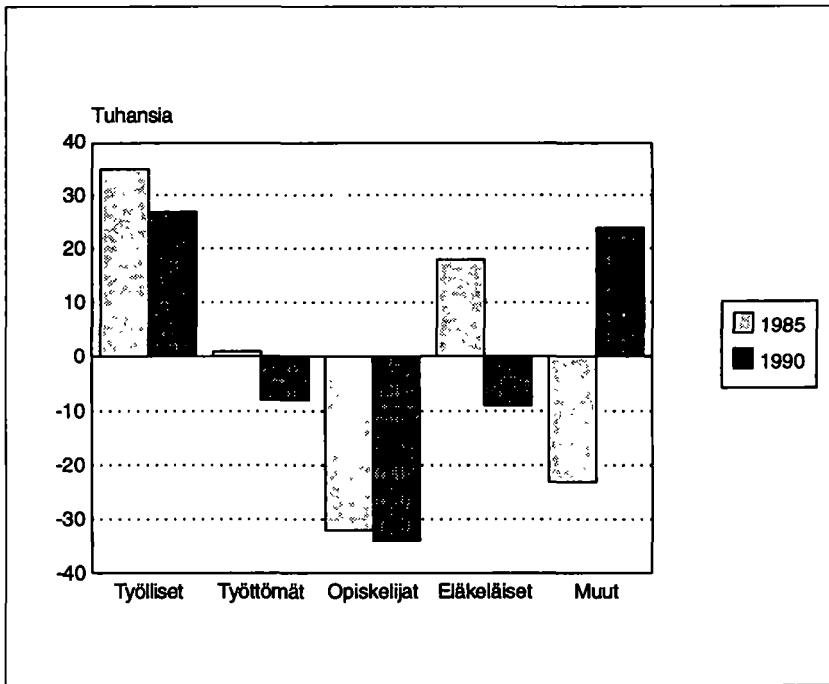
Muut työvoiman ulkopuoliset

Väestölaskennassa muista työvoiman ulkopuolisista vain puolet ilmoitti myös lomakkeella kuuluvansa samaan luokkaan, siis hoiti omaa kotitaloutta tai oli muu työvoiman ulkopuolinen. Valtaosa luokkaan luokitelluista, 92 prosenttia ilmoitti hoitaneensa omaa kotitalouttaan.

Väestölaskennassa muista työvoiman ulkopuolisista oli luotettavuustutkimuksen mukaan viidennes työllisiä, työttömiä tai opiskelijoita oli 10 prosenttia kumpiakin.

Miten oli vuonna 1985

Työllisten ja opiskelijoiden väestölaskennan ja luotettavuustutkimuksen erot olivat samantyyppisiä kuin vuoden 1985 väestölaskennan ja silloisen rekisteripohjaisen rinnakkaistilaston tietojen erot. Työttömien, eläkeläisten sekä muiden työvoiman ulkopuolella olleiden erot poikkesivat. Vuoden 1985 lomakeväestölaskennassa oli eläkeläisiä lähes 20 000 vähemmän kuin silloisessa rekisteripohjaisessa rinnakkaistilastossa. Vuoden 1990 lomakepohjaisen luotettavuustutkimuksen mukaan oli taas vajaat 10 000 eläkeläistä enemmän kuin 1990 rekisteripohjaisessa väestölaskennassa. Muissa työvoiman ulkopuolisissa tilanne oli päinvastoin; 1985 lomakelaskenta tuotti vähemmän muita työvoiman ulkopuolisia kuin silloiset rekisteritiedot, 1990 taas rekisterin mukaan muita työvoiman ulkopuolisia oli luotettavuustutkimuksen lomaketiedustelua enemmän.

Kuvio 2.
Pääasiallisen toiminnan erot vuoden 1985 rinnakkaistilastossa ja väestölaskennassa sekä vuoden 1990 väestölaskennassa ja luottavuustutkimuksessa

4.2 Työpaikka

Rekisteriväestölaskennassa työlliset saavat toimiala- (=elinkeino-) ja työpaikan sijaintitiedot työpaikan kautta. Työpaikkatietojen käsittelyssä muodostetaan apuvälineeksi tiedosto, johon kootaan kaikki maan toimipaikat. Toimipaikkatiedosto muodostuu Tilastokeskuksen omista yritys- ja toimipaikkarekisteristä sekä julkisyhteisöjen rekisteristä. Rekisterit kattavat käytännössä maan kaikki toimipaikat. Näiden rekistereiden kattavuutta ja laatua ei tutkittu luottavuustutkimuksessa.

Rekisteripäätelyissä jokaiselle työlliselle määritetään toimipaikka, jossa hän vuoden lopussa työskenteli. Kaikki tähän toimipaikkaan päätellyt henkilöt saavat toimipaikalta työpaikkatiedot (mm. toimiala, työpaikan sijainti ja työpaikan työnantajasektori).

Kaikki yksitoimipaikkaisissa yrityksissä työskentelevät henkilöt saavat työpaikakseen yrityksen ainoan toimipaikan. Monitoimipaikkaisissa yrityksissä työskentelevistä Tilastokeskus tiedustelee, missä yrityksen toimipaikassa kukin yrityksen palveluksessa vuoden lopussa ollut henkilö työskenteli. Henkilö saa toimipaikan yrityksen ilmoituksen perusteella.

Rekisteriväestölaskennassa on aiempiin lomakelaskentoihin nähden erona se, että nyt jokainen palkansaaja tulee jonkun toimipaikan työntekijäksi. Aiemmin niin sanottua liikkuvaa työtä tekevät muodostivat oman ryhmänsä. Vielä vuoden 1985 väestölaskennassa luokiteltiin omiksi luokikseen kiinteässä työpaikassa työskennelleet ja liikkuva työ.

Kunnittaisissa tilastoissa eriteltiin vielä kunnassa liikkuvaa työtä tehneet sekä useamman kunnan alueella liikkuvaa työtä tehneet. Rekisteriväestölaskennassa liikkuvaa työtä tehneet katsotaan sen toimipaikan työntekijöiksi, josta heidän työtänsä johdetaan.

Rekisteripohjaisten työssäkäyntitietojen tekemisen vaarana on se, että se tuottaa liikaa työpaikkoja niille paikkakunnille, joissa sijaitsee paljon yritysten päätoimipaikkoja. Henkilöstön toimipaikkailmoituksissa liikkuvaa työtä tekevät ilmoitetaan usein yrityksen päätoimipaikkaan. Sinne saatetaan laittaa myös kaikki ne, joita on vaikea ilmoittaa mihinkään muuhun toimipaikkaan. Lisäksi rekisteriväestölaskennassa kaikki alle 10 työntekijän yritykset katsotaan yksitoimipaikkaisiksi. Jos esimerkiksi Heinolan kirja-kaupalla olisi 6 työntekijän päätoimipaikka Heinolassa ja 3 työntekijän sivutoimipaikka Heinolan maalaiskunnassa, pääteltäisiin rekisteriväestölaskennassa yrityksen kaikkien työntekijöiden työpaikaksi päätoimipaikka. Tällaisessa tapauksessa Heinolan kaupunkiin tulisi virheellisesti kolme työpaikkaa liikaa toimialalle kirjojen vähittäiskauppa, vastaavat kolme työpaikkaa puuttuisi Heinolan maalaiskunnasta.

Luotettavuustutkimuksessa henkilöiltä kysyttiin työpaikkatiedot seuraavasti:

➔ Jos olitte ansiotyössä (kohdat A, B ja C edellä), ilmoittakaa tässä tiedot päätyöpaikastanne ja työmatkastanne.

② Työpaikkani tai työnantajani nimi:

③ Työpaikkani osoite:

④ Työpaikkani sijaintikunta:

⑤ Työpaikkani toimiala:

Lomakkeiden tallennuksen pohjaksi otettiin henkilön työpaikkatiedot vuoden 1989 työssäkäyntitilastosta. Mikäli henkilö työskenteli lomaketietojen perusteella samassa työpaikassa, hyväksyttiin tallennuspohjassa olleet työpaikkatiedot edellyttäen, että kyseinen toimipaikka oli toiminnassa vuoden 1990 lopussa. 8 800 henkilölle saatiin näin työpaikkatunnukset.

Tallennusvaiheessa ilman toimipaikkatunnuksia jääneille haettiin toimipaikka tallennettujen tietojen avulla toimipaikkatiedostosta nimi- ja osoitetietojen perusteella ensin koneellisesti ja lopuksi manuaalisesti. Toimipaikkatiedosto oli sama, jota käytettiin rekisteriväestölaskennassa. Koneellisesti toimipaikka löytyi 5 600 henkilölle, manuaalisesti sitä haettiin lähes 30 000 henkilölle.

Ellei henkilöä lomakkeella annettujen toimipaikkatietojen perusteella voitu päätellä mihinkään toimipaikkatiedoston toimipaikkaan, kooditettiin hänelle manuaalisesti toimiala, työnantajasektori ja työpaikan sijaintikunta luotettavuustutkimuksen tiedostoon.

- ② Ilmoittakaa työpaikkanne nimi täsmällisesti, kuten esimerkiksi Virtasen autokorjaamo, Alppilan seurakunta, Tmi Jaakko Kymälä. Jos työnantajallanne on monta toimipaikkaa, ilmoittakaa työnantajan nimen lisäksi myös toimipaikan nimi, esimerkiksi: Valtionrautatiet Pasilan konepaja, Kemira Oy Kemikaaliryhmä, Keravan kaupunki Rakennusvirasto, Kansalliset Osaake-Pankki Ilmalan konttori.
- ③ Ilmoittakaa työpaikkanne osoitteeksi sen paikan osoite, jossa teitte työtänne. Jos työnne oli liikkuvaa, mutta tulitte työhön säännöllisesti jonkin kiinteän työpaikan kautta (esim. postinkantaja postitoimipaikan kautta), ilmoittakaa tämän kiinteän toimipaikan osoite. Jos olitte ilman kiinteää työpaikkaa (esim. metsuri), työpaikan osoitteeksi riittää se kunta, jossa työskentelitte.
- ⑤ Toimialalla tarkoitetaan työpaikan toiminnan lajia tai tuotantosuuntaa. Kaikilla samassa toimipaikassa työskentelevillä on sama toimiala ammattista riippumatta. Esimerkkejä:
- hammaslääkärin vastaanotto	- siviisus
- lasten perhepäivähoito	- puunsahaus
- kiinteistöjen hoito	- TV-huolto
- naisten asustekauppa	- tilitoimisto.

Toimipaikkatunnukset

Tässä tarkastellaan ainoastaan palkansaajien toimipaikkatunnuksia, sillä yrittäjillä hyvin harvoin oli toimipaikkatunnustietoja.

Toimipaikkatunnusten vertaamisella on merkitystä siksi, että tietyn toimipaikan saaneille henkilöille siirrettiin toimiala, työpaikan sijainti ja työnantajan oikeudellisen muoto ja omistajatyypin suoraan toimipaikalta. Väärin määritellyistä toimipaikkatunnuksesta seurasi suoraan em. tietojen poikkeaminen.

Tapauksissa, joissa henkilöllä oli väestölaskennassa ja luotettavuustutkimuksessa eri toimipaikka, saattoi hän silti saada saman työpaikan sijainnin ja toimialan varsinkin silloin kun hän oli saman yrityksen eri toimipaikassa eri aineistoissa. Esimerkiksi väestölaskennan mukaan rautatieliikenteessä työskennelleistä 80 prosenttia oli samalla toimialalla kummankin aineiston mukaan, vaikka vain neljännes oli väestölaskennassa ja luotettavuustutkimuksessa samassa toimipaikassa.

Kummassakin aineistossa palkansaajana olleista kaksi kolmesta oli samassa toimipaikassa sekä väestölaskennassa että luotettavuustutkimuksessa. Saman työnantajan eri toimipaikassa oli 16 prosenttia, runsas 2 prosenttia oli saman työnantajan palveluksessa, mutta ainakin toisesta aineistosta puuttui toimipaikkatieto. Eri työnantajan palveluksessa oli 7 prosenttia ja ainakin toisesta aineistosta puuttui työnantajatieto 8 prosentilta.

Työnantajalla tässä tarkoitetaan yritystä, kuntaa tai kuntainliittoa sekä valtion virastoa tai laitosta.

Yksityisen sektorin palveluksessa olleista työskenteli 69 prosenttia samassa toimipaikassa väestölaskennan ja luotettavuustutkimuksen mukaan. Valtion palkansaajista samassa toimipaikassa työskenteli 65 prosenttia ja kuntasektorilla olleista 62 prosenttia.

Valtion ja kuntien palkansaajista työskenteli noin neljännes kyllä saman työnantajan palveluksessa, mutta eri toimipaikassa, yksityisen sektorin palkansaajista joka kymmenes oli tällaisia. Yksityisellä sektorilla oli taas puutteellisia tunnuksia ja eri työnantajan palveluksessa olleiden osuudet julkissektoria suuremmat.

Toimialoittain (2-numerotaso) tarkasteltuna parhaiten palkansaajien toimipaikat eri aineistoissa vastasivat toisiaan seuraavilla toimialoilla:

Öljy- ja kivihiilituotteiden sekä ydinpolttoaineen valmistus	95 %
Rautamalmien kaivu	94 %
Kala- ja riistatalous	90 %
Kumi- ja muovituotteiden valmistus	85 %
Vaatteiden, nahkatuotteiden ja jalkineiden valmistus	83 %
Yleinen järjestys ja turvallisuus	82 %
Vakuutustoiminta	82 %
Metallituotteiden valmistus	81 %

Huonoimmin tunnuksot vastasivat toisiaan seuraavilla toimialoilla:

Rautatieliikenne	26 %
Hallintayhtiöt	42 %
Lämmön erillistuotanto ja jakelu	46 %
Maanpuolustus	47 %

Väestölaskennan mukaan rautatieliikenteessä työskennelleistä suurin osa, noin kaksi kolmesta työskenteli samassa yrityksessä, mutta eri toimipaikassa. Lämmön tuotannossa ja jakelussa työskennelleistä puolet oli saman yrityksen eri toimipaikassa. Hallintayhtiöissä työskennelleistä runsas kolmannes oli kiinnitetty toisen yrityksen palvelukseen. Maanpuolustuksessa työskennelleistä lähes kolmanneksella toimipaikkatunnukset olivat puutteelliset ja 15 prosenttia oli kiinnitetty eri yritykseen.

Työpaikan sijaintikunta

Työpaikan sijaintikunta oli kummassakin aineistossa työllisenä olleista 91 prosentilla sama.

Työpaikkojen kunnittaisten määrien tarkastelussa ilmeni, että suurissa kaupungeissa ja alueellisissa keskuskunnissa oli väestölaskennan ja luotettavuustutkimuksen mukaan suunnilleen sama määrä työpaikkoja. Sen sijaan keskusten ympäristökuntiin tuli usein väestölaskennassa luotettavuustutkimusta

enemmän työpaikkoja. Selityksenä tähän on se, että rekisteripohjaisia työssäkäyntitietoja tuotettaessa monitoimipaikkaisten yritysten palveluksessa oleville henkilöille, joille ei saada toimipaikkatietoa, annetaan työpaikan sijaintikunnaksi asuinkunta. Siten osa keskuskuntien työpaikoista siirtyy kuntiin, joista keskuskunnassa käydään paljon työssä. Keskuskunnan työpaikkojen määrä ei kuitenkaan jäänyt väestölaskennassa luotettavuustutkimusta pienemmäksi sen takia, että sinne taas kasaantuu ylimääräisiä työpaikkoja pääkonttoreiden kautta.

Taulukko 2. Työpaikan sijaintikunta

Seutukaava-alue	Sama	Eri	Puuttui ainakin toisesta aineistosta
Helsinki	92	7	1
Itä-Uusimaa	85	12	3
Länsi-Uusimaa	84	14	2
Läntinen Uusimaa	90	9	1
Varsinais-Suomi	89	10	1
Satakunta	92	7	1
Tampere	91	8	1
Kanta-Häme	90	9	1
Päijät-Häme	92	8	1
Kymenlaakso	91	8	1
Etelä-Karjala	90	8	1
Etelä-Savo	90	9	1
Pohjois-Karjala	91	7	1
Pohjois-Savo	91	8	1
Keski-Suomi	90	8	1
Vaasan lääni	90	8	2
Pohjois-Pohjanmaa	93	7	1
Kainuu	92	6	1
Lappi	90	9	2
Ahvenanmaa	84	13	4
Koko maa	91	8	1

4.3 Ammattiasema

Ammattiasemaltaan työlliset jaetaan yrittäjiin ja palkansaajiin. Yrittäjät jaetaan edelleen työnantajayrittäjiin, yksinäisyrittäjiin sekä yrittäjäperheenjäseniin, jotka työskentelevät perheenjäsenen yrityksessä ilman palkkaa.

Rekisteriväestölaskentaan siirryttyä ei enää saada tietoa siitä, ketkä ovat yrittäjäperheenjäseniä eikä yrittäjiä voida jakaa työnantaja- ja yksinäisyrittäjiin. Luotettavuustutkimuksessa kysyttiin yrittäjäperheenjäsenyyttä, mutta yrittäjiä ei siinäkään jaettu työnantajiin ja yksinäisyrittäjiin.

Väestölaskennan mukaan palkansaajia oli 25 000 enemmän kuin luotettavuustutkimuk-

sen mukaan. Yrittäjien määrä oli suunnilleen sama.

Palkansaajien kokonaismäärien ero johtui luotettavuustutkimuksessa ei-työllisiksi luokitelluista väestölaskennan palkansaajista, joita oli 130 000, päinvastaisia tapauksia oli vajaat 100 000.

Väestölaskennan palkansaajista oli luotettavuustutkimuksen mukaan 21 000 työttömänä, 54 000 opiskelijana, 27 000 eläkkeellä ja 18 000 hoiti omaa kotitaloutta. Luotettavuustutkimuksen palkansaajista oli väestölaskennan mukaan runsas 30 000 työttömänä, samoin opiskelijana, 23 000 oli muita työvoiman ulkopuolisia.

Taulukko 3. Ammattiasema

Luotettavuustutkimus	Väestölaskenta		
	Palkansaaja	Yrittäjä	Ei työlliset
Palkansaaja	1 838 600	37 200	98 000
Yrittäjä	26 700	253 700	21 200
Avustava	2 900	13 400	13 800
Ei työlliset	130 100	29 500	–
<hr/>			
A. VL90 yht. (otos)	1 998 300	333 800	133 000
B. VL90 yht. (perusjoukko)	1 998 300	333 800	133 000
C. LT yht.	1 973 800	331 700	159 600
	+/-6 200	+/-6 200	+/-5 500
D. Oikein luokiteltuja	1 838 600	253 700	–
E. Oikein luok osuus (%)	92,0	76,0	0,0
F. Virheellisesti luokassa mukana	159 700	80 100	133 000
G. Virheellisesti luokasta pois	135 200	78 000	159 600
H. Bruttovirhe	294 900	158 100	292 600
I. Nettovirhe	24 500	2 100	-26 600
	+/-6 200	+/-6 200	+/-5 500
J. Suhteellinen nettovirhe	1,2	0,6	-20,0
	+/-0,3	+/-1,9	+/-4,1

Yrittäjäksi väestölaskennassa luokitelluista hoiti luotettavuustutkimuksen mukaan omaa kotitaloutta 13 000, eläkkeellä oli 9 000 ja sekä työttömänä että opiskelijana 3 000 kumpiakin. Omaa kotitaloutta hoitavat lienevät usein maatilojen emäntiä.

Luotettavuustutkimuksessa varsinaisena yrittäjänä olleista oli väestölaskennan mukana 11 000 eläkkeellä ja 7 000 muita työvoiman ulkopuolisia, työttömiä oli 2 000. Luotettavuustutkimuksen yrittäjäperheenjäsenistä oli väestölaskennan mukaan runsas 5 000 muita työvoiman ulkopuolisia, 5 000 oli eläkkeellä ja vajaat 3 000 opiskelijoita.

Väestölaskennan palkansaajista oli luotettavuustutkimuksen mukaan yrittäjiä 30 000. Näistä osa voi olla niin sanottuja omistajayrittäjiä, siis henkilöitä, jotka omistavat yrityksen, jossa työskentelevät. Yritys on kuitenkin osakeyhtiö ja yrittäjä sen palkattu toimitusjohtaja. Tällaisesta henkilöstä tulee väestölaskennassa palkansaaja, mutta lomakkeella ammattiasemaa kysyttäessä hän mieltää itsensä enemmän yrittäjäksi.

Väestölaskennan yrittäjistä oli taas palkansaajia luotettavuustutkimuksen mukaan 37 000. Mikäli palkansaajalla oli myös yrittäjätoimintaa, tuli hänestä rekisteripäätelyssä palkansaaja tai yrittäjä sen perusteella, kummasta toiminnasta hänellä oli enemmän tuloja vuodelta 1990. Luotettavuustutkimuksessa henkilö lienee vastannut sen mukaan kumpaa toimintaa hän katsoo pääasiassa harjoittaneensa tiedusteluajankohtana.

Väestölaskennan yrittäjistä oli luotettavuustutkimuksessa 30 000 ei-työllisiä. Väestölaskennan ei-työllisistä oli taas luotettavuustutkimuksen mukaan 35 000 yrittäjiä.

Luotettavuustutkimuksen yrittäjäperheenjäsenistä oli väestölaskennan mukaan yrittä-

jiä 45 prosenttia, palkansaajia oli 10 prosenttia.

Pehmeä siirtyminen eläkkeelle lienee yrittäjillä, varsinkin yksinäisyrittäjillä selvästi palkansaajia yleisempää. Siksi ei ole aina selvää, onko henkilö eläkeläistyvä yrittäjä vai yrittävä eläkeläinen. Mikäli henkilöllä rekisteripäätelyssä oli vuoden lopussa sekä eläkkeellä- että yrittäjänäolotieto, pääteltiin hänen pääasiallinen toimintansa sen mukaan kummasta hänellä oli enemmän tuloja vuodelta 1990. Siksi juuri vuonna 1990 eläkkeelle siirtyneistä tuli helposti väestölaskennassa vielä yrittäjiä. Luotettavuustutkimuksen tieto perustui henkilön omaan ilmoitukseen.

Yrittäjäperheenjäsenet

Luotettavuustutkimuksen mukaan yrittäjäperheenjäseniä oli kaikkiaan 30 000.

Yrittäjäperheenjäsenistä oli 60 prosenttia naisia. Toimialaltaan yrittäjäperheenjäsenistä sijoittui maa- ja metsätalouteen 64 prosenttia. Iältään naisista 54 % oli 40 – 59 -vuotiaita, miehistä 46 % oli alle 30-vuotiaita.

Alueellisesti yrittäjäperheenjäseniä oli eniten Vaasan läänissä.

Yrittäjäperheenjäsenet olivat pääasiassa maataloudessa työskenteleviä nuoria miehiä ja keski-ikäisiä naisia. Naiset olivat maanviljelijöiden puolisoita ja miehet isännyyttä odottavia poikia.

Vuoden 1985 väestölaskennassa yrittäjäperheenjäseniä oli 90 000. Näistä neljä viidestä toimi maa- ja metsätaloudessa. Naisia oli silloin 80 prosenttia yrittäjäperheenjäsenistä.

4.4 Palkansaajien työnantajasektori

Sekä väestölaskennassa että luotettavuustutkimuksessa palkansaajana olleista luokiteltiin kummassakin aineistossa saman työnantajasektorin palvelukseen 97 prosenttia.

Väestölaskennassa saatiin palkansaajia 25 000 enemmän kuin luotettavuustutkimuksessa. Työnantajasektoreittain tarkasteltuna oli yksityisen sektorin palkansaajia väestölaskennassa 33 000 enemmän kuin luotettavuustutkimuksessa. Valtion palkansaajia oli käytännössä sama määrä kummankin aineiston mukaan. Sen sijaan kuntien työntekijöitä oli väestölaskennassa vajaat 7 000 vähemmän kuin luotettavuustutkimuksessa.

Väestölaskennan yksityisen sektorin palkansaajien määrä oli suurempi lähinnä siksi, että väestölaskennan yksityisellä sektorilla

työskennelleistä oli luotettavuustutkimuksen mukaan ei-työllisiä 108 000. Päinvastaisia tapauksia oli 75 000. Kuntasektorin palkansaajien määrän vähennytyteen oli vastaava selitys; luotettavuustutkimuksen kuntatyöntekijöistä 44 000 oli väestölaskennan mukaan ei-työllisiä, kun taas väestölaskennan mukaan kuntien palveluksessa työskennelleistä vain 35 000 oli luotettavuustutkimuksen mukaan ei-työllisiä.

Luotettavuustutkimuksessa julkissektorilla palkansaajina olleista väestölaskennan yrittäjistä kolme neljästä toimi yrittäjänä maaja metsätalosalalla. Yhä yleisempää on, että maatilalta käydään myös tilan ulkopuolella työssä. Sopiva palkkatyö löytyy usein kunnalta esimerkiksi siivoamisesta tai maatalouslomittamisesta.

Taulukko 4. Palkansaajien työnantajasektori

Luotettavuustutkimus	Väestölaskenta			
	Yksityinen	Valtio	Kunta	Ei palkansaajat
Yksityinen	1 074 400	13 300	8 400	75 400
Valtio	11 100	296 300	3 700	14 800
Kunta	9 100	2 200	417 800	43 800
Ei palkansaajat	107 700	17 200	34 800	–
<hr/>				
A. VL90 yht. (otos)	1 202 300	329 000	464 700	134 000
B. VL90 yht. (perusjoukko)	1 210 600	326 300	466 400	135 200
C. LT yht.	1 171 500	325 900	472 900	159 700
	+/-9 200	+/-6 200	+/-6 500	+/-5 600
D. Oikein luokiteltuja	1 074 400	296 300	417 800	–
E. Oikein luok. osuus (%)	89,4	90,1	89,9	–
F. Virheellisesti luokassa mukana	127 900	32 700	46 900	134 000
G. Virheellisesti luokasta pois	97 100	29 600	55 100	159 700
H. Bruttovirhe	225 000	62 300	102 000	293 700
I. Nettovirhe	39 100	400	-6 500	-24 500
	+/-9 200	+/-6 200	+/-6 500	+/-5 600
J. Suhteellinen nettovirhe	3,2	0,1	-1,4	-18,1
	+/-0	+/-1,9	+/-1,4	+/-4,1

4.5 Toimiala

Toimialaluokituksen pääluokkatasolla (10 luokkaa) luokiteltiin toimialaltaan samaan luokkaan sekä väestölaskennassa että luotettavuustutkimuksessa 80 prosenttia jommassa kummassa aineistossa työllisenä olleista. Kummassakin aineistossa työllisenä olleista osuus oli 90 prosenttia. Kaksinumerotasolla samaan luokkaan luokiteltujen osuus kummassakin aineistossa työllisenä olleista oli 85 ja toimialaluokituksen tarkimmalla tasolla 78 prosenttia. Jommassa kummassa aineistossa työllisenä olleista samaan luok-

kaan luokiteltujen osuudet olivat kaksinumerotasolla 75 ja tarkimmalla tasolla 69 prosenttia.

Vuoden 1985 väestölaskennassa ja sen luotettavuustutkimuksessa samaan luokkaan luokiteltujen osuudet olivat samaa luokkaa kuin vuoden 1990 laskennassa. Vuonna 1985 luokiteltiin väestölaskennassa ja sen luotettavuustutkimuksessa samaan toimialaluokkaan pääluokkatasolla (10 luokkaa) 91 prosenttia ja kaksinumerotasolla 85 prosenttia.

Taulukko 5. Toimiala pääluokkatasolla (10 luokkaa)

Luotettavuus- tutkimus	Väestölaskenta										
	Maa- ja metsä- talous	Kaivos- toim.	Teolli- suus	Energia- huolto	Raken- nustoim.	Kauppa	Liiken- ne	Rahoi- tus	Yht. kunn. palvelut	Tunte- maton	Ei työl- liset
Maa- ja metsätalous	147 700	100	1 600	100	1 000	1 100	1 400	900	1 500	3 900	22 500
Kaivostoiminta	200	3 700	400	0	300	100	100	100	0	100	300
Teollisuus	4 200	400	425 300	1 400	4 700	7 500	3 200	4 100	3 800	2 100	16 700
Energiahuolto	300	100	1 800	20 700	800	100	100	600	500	300	1 200
Rakennustoiminta	1 900	400	4 700	400	138 900	3 200	1 900	3 700	2 500	4 300	12 200
Kauppa	1 900	100	13 600	100	3 200	314 800	3 100	6 100	6 400	3 400	18 500
Liikenne	2 500	200	1 400	200	2 700	2 700	145 200	1 300	1 600	1 600	6 800
Rahoitus	1 100	100	6 700	400	2 400	4 600	1 600	201 400	8 300	4 000	11 100
Yht. kunn. palvelut	12 200	100	3 700	400	3 400	4 400	1 700	10 600	565 400	17 000	40 000
Ei työlliset	25 500	300	18 500	900	11 100	24 900	6 200	17 000	39 800	15 500	-
A. VL90 yht. (otos)	197 700	5 500	478 300	24 600	168 800	363 700	164 600	246 100	630 500	52 600	133 100
B. VL90 yht. (perusjoukko)	197 600	5 100	478 500	24 500	168 900	363 700	164 600	246 000	630 600	52 700	133 100
C. LT yht.	181 800	5 200	473 500	26 500	174 200	371 100	166 100	241 600	658 900	6 800	159 600
	+/-3 200	+/-700	+/-4 000	+/-1 300	+/-3 300	+/-4 000	+/-2 600	+/-3 600	+/-4 400	+/-1 200	+/-5 500
D. Oikein luokiteltuja	147 700	3 700	425 300	20 700	138 900	314 800	145 200	201 400	565 400	-	-
E. Oikein luok. osuus (%)	74,7	67,3	88,9	84,1	82,3	86,6	88,2	81,8	89,7	-	-
F. Virheellisesti luokassa mukana	50 000	1 800	53 000	3 900	29 900	48 900	19 400	44 700	65 100	52 600	133 100
G. Virheellisesti luokasta pois	34 100	1 500	48 200	5 800	35 300	56 300	20 900	40 200	93 500	6 800	159 600
H. Bruttovirhe	84 100	3 300	101 200	9 700	65 200	105 200	40 300	84 900	158 600	59 400	292 700
I. Nettovirhe	15 800	-100	5 000	-2 000	-5 300	-7 400	-1 500	4 400	-28 300	45 900	-26 500
	+/-3 200	+/-700	+/-4 000	+/-1 300	+/-3 300	+/-4 000	+/-2 600	+/-3 600	+/-4 400	+/-1 200	+/-5 500
J. Suhteellinen nettovirhe	8,0	-2,0	1,0	-8,2	-3,1	-2,0	-0,9	1,8	-4,5	87,1	-19,9
	+/-1,6	+/-13,7	+/-0,8	+/-5,3	+/-2,0	+/-1,1	+/-1,6	+/-1,5	+/-0,7	+/-2,3	+/-4,1

Taulukko 6. Toimiala kaksinumeroitasolla

Toimi- ala luokka	Väestö- laskenta	Luotettavuus- tutkimus	Ero	Ero-%	Sa- moin luoki- teltu (%)	Toimi- ala luokka	Väestö- laskenta	Luotettavuus- tutkimus	Ero	Ero-%	Sa- moin luoki- teltu (%)
Kirjain- tasolla	11 400	2 400 +/- 400	9 000	375,0	0	51	12 600	12 500 +/- 1 000	100	0,8	80
01	169 200	156 600 +/- 3 000	12 600	8,0	75	52	64 100	61 800 +/- 1 900	2 300	3,7	83
02	2 300	2 000 +/- 400	300	15,0	63	53	8 900	10 300 +/- 900	-1 400	-13,6	83
04	26 200	23 100 +/- 1 400	3 100	13,4	65	54	5 600	5 100 +/- 600	500	9,8	79
07	1 000	900 +/- 100	100	11,1	88	55	0	0 +/- 0	0	-	0
09	4 100	4 200 +/- 700	-100	-2,4	68	56	22 800	24 300 +/- 1 300	-1 500	-6,2	83
11	55 600	55 600 +/- 1 400	0	0,0	89	57	32 900	32 000 +/- 1 300	900	2,8	83
12	13 400	14 200 +/- 900	-800	-5,6	86	58	17 600	19 800 +/- 1 100	-2 200	-11,1	88
13	24 000	24 600 +/- 1 000	-600	-2,4	88	61	57 500	54 700 +/- 1 100	2 800	5,1	90
14	35 000	37 500 +/- 1 600	-2 500	-6,7	83	62	20 200	22 900 +/- 1 000	-2 700	-11,8	93
15	41 600	43 100 +/- 1 400	-1 500	-3,5	88	65	34 800	33 600 +/- 1 800	1 200	3,6	69
16	41 100	41 600 +/- 1 400	-500	-1,2	87	66	39 300	34 600 +/- 1 800	4 700	13,6	67
17	16 600	15 600 +/- 1 000	1 000	6,4	79	67	2 900	3 100 +/- 500	-200	-6,5	75
18	20 600	18 700 +/- 1 000	1 900	10,2	82	71	30 900	31 900 +/- 1 300	-1 000	-3,1	85
19	2 500	3 600 +/- 500	-1 100	-30,6	95	72	14 600	15 100 +/- 1 000	-500	-3,3	83
21	14 500	13 800 +/- 700	700	5,1	86	75	23 300	26 000 +/- 1 300	-2 700	-10,4	84
22	23 300	23 700 +/- 1 100	-400	-1,7	86	76	19 700	17 400 +/- 1 300	2 300	13,2	66
23	17 000	17 600 +/- 900	-600	-3,4	88	77	2 700	2 400 +/- 700	300	12,5	38
24	36 800	37 000 +/- 1 500	-200	-0,5	83	81	82 100	86 100 +/- 2 700	-4 000	-4,6	76
25	58 800	55 300 +/- 1 900	3 500	6,3	79	82	29 400	28 900 +/- 900	500	1,7	90
26	41 500	38 700 +/- 1 400	2 800	7,2	84	83	17 000	14 200 +/- 900	2 800	19,7	76
27	26 400	25 500 +/- 1 100	900	3,5	85	85	132 800	141 100 +/- 2 800	-8 300	-5,9	85
29	9 700	7 300 +/- 900	2 400	32,9	61	86	11 600	14 100 +/- 1 000	-2 500	-17,7	88
31	14 400	17 300 +/- 1 100	-2 900	-16,8	85	87	146 600	152 500 +/- 2 800	-5 900	-3,9	85
32	6 800	5 600 +/- 700	1 200	21,4	70	88	116 700	130 800 +/- 2 700	-14 100	-10,8	87
33	0	100 +/- 100	-100	-	0	91	36 800	41 100 +/- 1 900	-4 300	-10,5	75
34	3 300	3 600 +/- 600	-300	-8,3	73	92	11 600	13 100 +/- 1 000	-1 500	-11,5	81
35	76 300	82 700 +/- 2 300	-6 400	-7,7	83	93	1 100	600 +/- 300	500	83,3	50
36	40 100	45 500 +/- 1 700	-5 400	-11,9	86	94	19 600	17 400 +/- 900	2 200	12,6	76
37	40 300	36 400 +/- 1 900	3 900	10,7	66	95	18 600	17 500 +/- 1 000	1 100	6,3	82
38	7 400	9 300 +/- 1 100	-1 900	-20,4	64	98	100	100 +/- 100	0	0,0	33
41	84 800	90 800 +/- 2 600	-6 000	-6,6	83	99	52 700	6 700 +/- 1 200	46 000	686,6	-
42	7 500	6 600 +/- 900	900	13,6	61						
43-44	155 700	156 900 +/- 2 900	-1 200	-0,8	80	Yht.	2 332 300	2 305 700 +/- 7 400	26 600	1,2	75
45	50 600	52 000 +/- 1 700	-1 400	-2,7	85						
47	18 400	19 000 +/- 1 300	-600	-3,2	75						
48	46 600	45 600 +/- 1 900	1 000	2,2	74						

Maa- ja metsätalous

Väestölaskennassa maa- ja metsätalouteen luokitelluista luokiteltiin kolme neljästä myös luotettavuustutkimuksessa samaan toimialaluokkaan.

Maa- ja metsätaloudessa työskennelleitä oli väestölaskennassa 16 000 enemmän kuin luotettavuustutkimuksessa. Suurin osa erosta aiheutui luotettavuustutkimuksessa palvelutoiminnoissa työskennelleistä, joita oli 12 000.

Väestölaskennassa maa- ja metsätaloudessa, luotettavuustutkimuksessa palvelutoiminnassa työskennelleistä oli miehiä 3 300 ja naisia 8 900. Sairaanhoidossa ja avoterveydenhoidossa työskenteli 3 100, yleissivistävissä ja ammatillisissa oppilaitoksissa 2 300, vanhusten laitoshuollossa 1 100 sekä lasten päivähoitossa 900. Oppilaitoksissa työskennelleistä runsas puolet oli ammatiltaan opettajia, muut olivat pääasiassa keittäjiä ja siivoojia. Tapauksissa lienee joukko maanviljelijöiden maatalousyrittäjäeläkevakuutettuja puolisoita, jotka maataloustöihin osallistumisen lisäksi tekivät palkkatyötä, esimerkiksi siivoojina, vanhusten tai lastenhoitajina.

Väestölaskennan maa- ja metsätaloudessa työskennelleistä oli luotettavuustutkimuksen mukaan ei-työllisenä 25 500. Näistä 10 000 hoiti omaa kotitalouttaan, 8 500 oli eläkkeellä, 4 000 opiskeli ja 2 000 oli työttömänä. Osa maanviljelijöiden puolisoista oli ilmoittanut itsensä luotettavuustutkimuksessa oman kotitalouden hoitajaksi eikä maanviljelijäksi. Oikeampi vaihtoehto ainakin osalla olisi kenties ollut 'työskentelin perheenjäsenen yrityksessä ilman palkkaa'.

Luotettavuustutkimuksen maa- ja metsätalouden työllisistä oli väestölaskennan mukaan eläkeläisiä 10 000, työttömiä runsaat 3 000, opiskelijoita vajaat 3 000 ja muita työvoiman ulkopuolisia runsaat 6 000. Luotettavuustutkimuksen mukaan maa- ja metsätaloudessa työskennelleistä oli väestölaskennan mukaan 4 000 toimialtaan tuntemattomia.

Kaivos- ja kaivannaistoiminta

Kaivos- ja kaivannaistoiminnassa työskennelleiden määrät olivat samat väestölaskennassa ja luotettavuustutkimuksessa. Väestölaskennassa kaivostoimintaan luokitelluista kuitenkin vain 67 prosenttia luokiteltiin luotettavuustutkimuksessa samaan luokkaan. Tämä selittyy sillä, että eri tavalla luokitellut ryhmät kumosivat toisensa. Esimerkiksi väestölaskennan kaivostoiminnassa työskennelleistä oli luotettavuustutkimuksen mukaan rakennustoiminnassa 325 henkilöä. Luotettavuustutkimuksen mukaan kaivostoiminnassa työskennelleistä taas väestölaskennan mukaan oli rakennustoiminnassa 366 henkilöä. Laskettaessa väestölaskennan ja luotettavuustutkimuksen mukaan kaivostoiminnassa toimineita kumosivat edelliset tapaukset toisensa eivätkä ne siten aiheuttaneet eroa kokonaismääriin.

Teollisuus

Teollisuudessa työskennelleiden määrät luotettavuustutkimuksessa ja väestölaskennassa olivat käytännössä samat. Väestölaskennassa teollisuuteen luokitelluista oli myös luotettavuustutkimuksessa teollisuudessa 89 prosenttia.

Rekisteriaineistossa teollisuuteen määritellyistä työskenteli luotettavuustutkimuksen mukaan kaupan toimialalla 14 000, päinvas-taisia tapauksia oli runsaat 7 000.

Kaksinumerotasolla oli luokassa koneiden ja laitteiden valmistus väestölaskennassa 3 500 henkilöä enemmän kuin luotettavuustutkimuksessa. Luotettavuustutkimuksessa osa väestölaskennassa luokkaan luokitelluista oli luokiteltu muihin teollisuuden toimialaluokkiin tai ei-työllisiksi. Ainut merkittävä muu toimiala oli muiden koneiden ja tarvikkeiden tukkukauppa, jossa oli 900 henkilöä.

Sähkötekniisten tuotteiden ja instrumenttien valmistuksessa oli väestölaskennassa 2 800

työllistä enemmän kuin luotettavuustutkimuksessa. Suurin ero aiheutui siitä, että luotettavuustutkimuksessa henkilöistä oli 2 000 työvoiman ulkopuolella.

Muussa valmistuksessa oli väestölaskennassa 2 400 enemmän kuin luotettavuustutkimuksessa. Ero koostui lukuisista pienistä siirtymistä, mikään yksittäinen toimiala ei ollut siirtymässä suuri.

Ainoa teollisuuden kaksinumerotason toimialaluokka, joka väestölaskennassa oli luotettavuustutkimusta pienempi, oli puutavaran ja puutuotteiden valmistus. Siinä oli luotettavuustutkimuksen mukaan 2 500 työllistä enemmän kuin väestölaskennassa. Erosta suurimman osan kattoivat maa- ja metsätalous (1 400) sekä kalusteiden valmistus (900).

Energia- ja vesihuolto

Väestölaskennan mukaan energiahuollossa työskenteli 2 000 henkilöä vähemmän kuin luotettavuustutkimuksen mukaan. Energiahuoltoon väestölaskennassa luokitelluista 84 prosenttia oli luokiteltu samaan luokkaan myös luotettavuustutkimuksessa.

Siirtymät olivat pieniä. Luotettavuustutkimuksen suurempi määrä johtui siitä, että lähes kaikissa luokissa oli sen mukaan vähän enemmän väkeä. Mikään toimialaluokkasiirtymä ei ollut iso.

Kaksinumerotason luokista sähköhuollossa oli väestölaskennassa lähes 3 000 henkilöä vähemmän kuin luotettavuustutkimuksessa, jonka mukaan luokkaan luokitelluista oli väestölaskennassa yhdyskuntien kaukolämmön erillistuotannossa ja jakelussa 1 300 sekä massan, paperin ja kartongin yhdistetyssä valmistuksessa 1 300. Teollisuuden omassa energiantuotannossa olleista oli ilmeisesti yritysten henkilöstön toimipaikkatiedustelussa ilmoitettu jonkin verran muihin kuin voimalaitostoimipaikkoihin.

Rakennustoiminta

Rakennustoimialalla oli väestölaskennassa 5 000 henkilöä vähemmän kuin luotettavuustutkimuksessa. Väestölaskennan rakennushenkilöistä samaan luokkaan luokiteltuja oli 82 prosenttia.

Suurin ero aiheutui siitä, että luotettavuustutkimuksen rakennustoimialan työllistämistä oli 4 000 väestölaskennan mukaan toimialaltaan tuntemattomia. Yksi syy tähän voi olla se, että rakennustoiminnassa on paljon lyhyitä työsuhteita eikä niitä kaikkia eläkevakuuteta, mutta henkilö tulee väestölaskennassa tuloilla työlliseksi. Rakennusmiehet ovat myös muita useammin rekisteröimättömien työnantajien palveluksessa, esimerkiksi yksityishenkilön palkkaamana rakentamassa omakotitaloa. Tällaisen työsuhteen työnantajan toimialaa ei pystytä rekisterin perusteella määrittämään. On myös mahdollista, että postikyselyllä saadaan kiinni osa pimeästä rakennustyöstä, josta rekisteritietoja ei ole olemassakaan.

Kaksinumerotasolla oli väestölaskennassa sekä talonrakentamisessa että rakennusasennuksessa ja viimeistelyssä selvästi vähemmän työllisiä kuin luotettavuustutkimuksessa. Ensimmäisestä luokasta puuttui 6 400 ja jälkimmäisestä 5 400 työllistä. Luotettavuustutkimuksen talonrakentajista työskenteli väestölaskennan mukaan 1 800 maa- ja vesirakentamisessa. Niinpä maa- ja vesirakentamisessa taas oli väestölaskennassa enemmän työllisiä kuin luotettavuustutkimuksessa, yhteensä lähes 4 000. Väestölaskennassa jäi 4 800 rakennustoiminnassa pääluokatasolle, joista luotettavuustutkimuksen mukaan 2 200 työskenteli talonrakentamisessa ja 1 700 rakennusasennuksessa ja viimeistelyssä.

Tukku- ja vähittäiskauppa, majoitus- ja ravitsemistoiminta

Kaupan toimialalla oli väestölaskennassa 7 000 työllistä vähemmän kuin luotettavuus-

tutkimuksessa. Samaan luokkaan luotettavuustutkimuksessa väestölaskennan kaupan työllisistä luokiteltiin 87 prosenttia.

Luotettavuustutkimuksessa kaupan palveluksessa olleista oli väestölaskennan mukaan teollisuudessa 14 000. Päinvastaisia tapauksia oli runsaat 7 000. Myös rahoitus- ja palvelutoimialoille luokiteltiin väestölaskennassa luotettavuustutkimuksen kaupan palveluksessa olleita enemmän kuin päinvastoin.

Luotettavuustutkimuksen mukaan oli työvoiman ulkopuolella 25 000 väestölaskennassa kaupan palveluksessa ollutta. Näistä yli puolet, 14 500 oli luotettavuustutkimuksen mukaan opiskelijoita, runsaat 3 000 hoiti omaa kotitaloutta, vajaat 3 000 oli työttömänä ja 2 500 eläkkeellä. Opiskelijoiden sivutyöt ovat usein kaupan alalla.

Luotettavuustutkimuksen kaupan työllisistä taas väestölaskennan mukaan opiskeli runsaat 5 000, sama määrä oli muita työvoiman ulkopuolisia, vajaat 5 000 oli työttömänä ja 2 500 eläkkeellä. 600 suoritti luotettavuustutkimuksen mukaan varusmiespalvelusta.

Kaksinumerotasolla suurin ero oli tukku-kaupassa, jossa väestölaskennassa oli 6 000 työllistä vähemmän kuin luotettavuustutkimuksessa. Luotettavuustutkimuksen mukaan tukkukaupan alalla työskennelleistä oli väestölaskennassa vähittäiskaupan toimialoilla 3 700, jossa suurimmat yksittäiset toimialat olivat tavaratalot, rauta ja rakennustarvikkeiden kauppa sekä muu vähittäiskauppa, kaikissa 700 henkilöä. Muista toimialoista suurimmat olivat koneiden ja laitteiden valmistus (1 500 henkilöä), tietojenkäsittelypalvelu (900), muut palvelut liike-elämälle (700) ja tieliikenne (500).

Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne

Liikenteen työntekijöiden määrät olivat käytännössä samat väestölaskennassa ja luotettavuustutkimuksessa. Liikenteeseen kum-

massakin aineistossa luokiteltujen osuus väestölaskennan liikenteen työllisistä oli 88 prosenttia.

Eri luokkiin luokitellut tapaukset peittivät suunnilleen toisensa.

Kaksinumerotasolla posti- ja teleliikenne sekoittuivat vähän toisiinsa. Luotettavuustutkimuksen teletoimialalla olleista työskenteli lähes 3 000 väestölaskennan mukaan postiliikenteessä. Päinvastaisia tapauksia oli runsaat 1 000.

Kokonaisuutena liikennetoimiala oli rekisteriväestölaskennassa hyvin luotettavuustutkimuksen mukaan.

Rahoitus-, vakuutus-, kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta

Rahoitus-, vakuutus-, kiinteistö- ja liike-elämää palvelevaan toimintaan väestölaskennassa luokitelluista henkilöistä 82 prosenttia luokiteltiin samalle toimialalle myös luotettavuustutkimuksen mukaan. Toimialalla oli väestölaskennassa 4 000 työpaikkaa liikaa luotettavuustutkimuksen perusteella.

Väestölaskennassa rahoitustoimintaan luokiteltuja oli luotettavuustutkimuksessa luokiteltu palvelu- ja kaupan toimialoille, muutama tuhat myös teollisuuteen ja rakennustoimintaan. Väestölaskennassa taas luokiteltiin teollisuuteen ja toimialaltaan tuntemattomaksi luotettavuustutkimuksen rahoitustoiminnassa olleita.

Suurin ero kuitenkin oli ei-työllisissä. Väestölaskennan rahoitustoiminnassa työskennelleistä 17 000 ei luotettavuustutkimuksen mukaan lainkaan kuulunut työllisten joukkoon. Näistä oli lähes 7 000 opiskelijoita, 3 400 oli eläkkeellä, 3 200 hoiti omaa kotitaloutta, ja 2 400 oli työttömänä. Vuonna 1990 elettiin vielä nousukauden vaikutuksessa ja silloin rahoitustoiminta ja liike-elämää palveleva

toiminta tarjosivat monelle opiskelijalle lisäansioita.

Useissa kaksinumerotason luokissa oli 1 000 – 2 000 henkilön eroja puoleen ja toiseen. Puhtaanapidossa ja pesulatoiminnassa oli väestölaskennassa lähes 5 000 työllistä enemmän. Ero aiheutui pääasiassa siitä, että toimialalla väestölaskennan mukaan työskennelleistä lähes 5 000 oli luotettavuustutkimuksen mukaan työvoiman ulkopuolella.

Yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelut

Palvelutoimialoilla työskenteli väestölaskennan mukaan lähes 30 000 henkilöä vähemmän kuin luotettavuustutkimuksen mukaan. Toimiala oli kuitenkin niin suuri, että prosentteina ero oli vain 4,5. Väestölaskennan mukaan palvelutoimialalla olleista oli yhdeksän kymmenestä myös luotettavuustutkimuksen mukaan samalla toimialalla.

Luotettavuustutkimuksessa palvelutoimialalla työskennelleistä henkilöistä oli väestölaskennassa luokiteltu maa- ja metsätalouteen 12 000 ja toimialaltaan tuntemattomaksi 17 000. Edellisestä ryhmästä kerrottiin jo maa- ja metsätalouden yhteydessä. Väestölaskennan toimialaltaan tuntemattomista luotettavuustutkimuksessa palvelualalla työskennelleistä suurimpia yksittäisiä toimialoja olivat yleissivistävät ja ammatilliset oppilaitokset sekä korkeakoulut (4 500 henkilöä), sairaanhoito (2 800), julkinen yleishallinto (1 300) ja vanhusten laitoshuolto (1 100).

Lähes kaikissa kaksinumerotason luokissa oli väestölaskennassa vähemmän työllisiä kuin luotettavuustutkimuksessa. Eroista suurin oli sosiaalipalveluissa, peräti 14 000 henkilöä. Suurin osa erosta johtui työvoiman ulkopuolella olleista. 13 000 luotettavuustutkimuksen mukaan sosiaalipalveluissa työskennellyttä oli väestölaskennan mukaan ei-työllisenä, päinvastaisia tapauksia oli 6 500.

Eniten luotettavuustutkimuksen sosiaalipalvelujen työllisistä oli siirtynyt väestölaskennassa toimialalle peltoviljely ja kotieläintalous, 2 700 henkilöä. Muut siirtymät olivat pääasiassa muille palvelutoimialoille, joista suurimmat olivat terveydenhuollon ja sosiaaliturvan hallinto (2 000), yleissairaanhoito (1 500) ja terveyskeskusten avoterveydenhoito (900). Palvelutoimialoissa oli myös päinvastaisia siirtymiä, mutta ne olivat pääasiassa pienempiä.

Toinen kaksinumerotason suuri ero oli koulutuksessa, jossa väestölaskennan mukaan toimi 8 300 työllistä vähemmän kuin luotettavuustutkimuksen mukaan. Luotettavuustutkimuksen koulutuksessa toimivista oli väestölaskennan mukaan yleissairaanhoidossa 2 500 henkilöä, peltoviljelyssä ja kotieläintaloudessa 2 400, opetuksen ja kulttuuriasiain hallinnossa 1 100 sekä kiinteistöhuollossa 1 000 henkilöä.

Eroja oli myös julkisessa hallinnossa (väestölaskennassa 4 000 vähemmän) sekä terveyden- ja sairaanhoitopalveluissa (väestölaskennassa lähes 6 000 vähemmän). Luotettavuustutkimuksessa kumpaankin toimialaan luokitelluista oli merkittävä määrä väestölaskennassa luokiteltu peltoviljelyyn ja kotieläintalouteen; julkisesta hallinnosta 1 700, terveyden- ja sairaanhoitopalveluista 2 900. Lisäksi julkisessa hallinnossa luotettavuustutkimuksen mukaan olleista oli väestölaskennassa 1 200 maa- ja vesirakentamisessa, 1 200 kiinteistönhoidossa, 1 200 ulkotilojen hoidossa ja 2 200 yleissivistävissä oppilaitoksissa. Näissä voi olla kyse siitä, että rekisteripäätelyssä henkilö on päätelty kunnan kiinteistönhoitoon, luotettavuustutkimuksessa hänen työpaikakseen on päätelty kunnanvirasto. Tällöin väestölaskennan tieto lienee useimmiten luotettavuustutkimuksen tietoa oikeampi.

Toimiala tuntematon

Väestölaskennassa jäi toimialaltaan tuntemattomaksi runsaat 50 000 henkilöä. Nämä olivat esimerkiksi sellaisia, jotka oli päätely tulojen perusteella työllisiksi. On myös joukko yrittäjiä, joille ei voida yrittäjäeläkevakuutustietojen perusteella päätellä, millä toimialalla he toimivat.

Ei-työllisistä oli luotettavuustutkimuksen mukaan eläkkeellä 5 000, opiskelijoita 4 000, vajaat 4 000 hoiti omaa kotitaloutta

ja työttömiä oli 2 000. Rakennustoiminnan tuntemattomista kerrottiin jo rakennustoiminnan yhteydessä, jolloin todettiin mm., että niissä voi olla esimerkiksi rekisteröimättömien työnantajien palveluksessa olleita. Rekisteröimättömien työnantajien palveluksessa olleita lienee rekisteripäätelyssä jäänyt toimialaltaan tuntemattomiksi myös muilla toimialoilla – maataloustyöntekijät maataloudessa, taksinkuljettajat liikenteessä, kioskiapulaiset kaupassa sekä parturit palvelutoiminnassa.

Taulukko 7. Väestölaskennan toimialaltaan tuntemattoman luotettavuustutkimuksen toimialan mukaan

Toimiala	Lukumäärä	Prosenttia
Maa- ja metsätalous	3 900	7
Kaivostoiminta	100	0
Teollisuus	2 100	4
Energiahuolto	300	1
Rakennustoiminta	4 300	8
Kauppa, majoitus- ja ravitsemistoiminta	3 400	7
Liikenne	1 600	3
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	4 000	8
Palvelut	17 000	32
Tuntematon	400	1
Ei työllinen	15 500	30
Yhteensä	52 700	100

4.6 Ammatti

Rekisteriväestölaskennassa ammattitieto tuotettiin siten, että ensin työvoimaan kuuluville henkilölle koottiin eri lähteistä selväkielisiä ammattinimiketietoja, sitten pääteltiin näistä henkilölle pääasiallinen ammattinimike, joka kooditettiin ammattikoodiksi.

Selväkielinen ammattinimiketietoja saatiin seuraavista lähteistä:

Tietolähde	Henkilöitä joille ammattinimike ko. tietolähteestä
– verotuksen henkilörekisteri	1 350 000
– valtiokonttorin palvelusuhderekisteri	200 000
– Kuntien eläkevakuutuksen henkilörekisteri	440 000
– maatalouslaskennan rekisteri	29 000
– kirkon palvelusuhderekisteri	17 000
– työministeriön työnhakijarekisteri	36 000
– väestön keskusrekisteri (muuttaneet)	40 000
– Kansaneläkelaitoksen palvelusuhderekisteri	5 000
– Työnantajien ja teollisuuden keskusliiton sekä Liiketyöntantajain keskusliiton rekisterit	100 000
– vuoden 1985 väestölaskennan tiedosto	15 000

Ongelmia aiheutti se, että rekistereistä ei saatu kaikille lainkaan ammattitietoa: joissakin tapauksissa – erityisesti yrittäjille – ammattitieto jouduttiin päättelemään pelkän toimialatiedon perusteella. Tällaisia yrittäjiä oli 40 000.

Selväkielisten nimikkeiden koodittaminen ammattikoodiksi tapahtui siten, että mahdollisimman paljon nimikkeistä yritettiin koodittaa automaattisella kooditusmenetelmällä ammattikoodiksi. Ammatin automaattinen kooditus tapahtui siten, että ammattikoodi

oli valmiiksi määritelty eri ammattinimikkeille hakemistoon, josta se haettiin koneellisesti henkilölle. Ammattinimikkeet, joita ei löytynyt hakemistosta, kooditettiin manuaalisesti päätetyönä.

Luotettavuustutkimuksessa ammattitieto kerättiin seuraavalla lomakekysymyksellä:

⑥ Ammattini tässä työpaikassa:

⑥ Ammattinimikkeen tulee kuvata päivittäin tekemänne työtettäviä siinä paikassa, josta työpaikkatietonne ovat. Oppiarvo tai arvonimi ei ole ammattinimike. Esimerkkejä:
– pankkitoimihenkilö (ei merkonomi)
– osastopäällikkö (ei diplomi-insinööri)
– kauppias, kampaaja (ei liikkeenharjoittaja)
– hitsaaja, rauditusapumies (ei työmieh).

Väestölaskennan ja luotettavuustutkimuksen ammattitiedon olennaisin ero oli tietolähde, saatujen selväkielisten ammattinimikkeiden käsittely tapahtui samalla tavalla kummassakin aineistossa. Luotettavuustutkimuksen tiedonkeruu mahdollisti sen, että siinä ammatti saatiin samasta työpaikasta, josta henkilön työpaikkatiedotkin olivat. Rekisterisysteemissä oli mahdollista, että henkilön ammatti ei ollut siitä työpaikasta, joka henkilölle oli päätelty vuoden lopun pääasialliseksi työpaikaksi.

Niistä henkilöistä, jotka olivat sekä väestölaskennan että luotettavuustutkimuksen mukaan työllisiä, pääluokkatasolla luokiteltiin samaan ammattiluokkaan 86 prosenttia. Kaksinumerotasolla samaan luokkaan luokiteltuja oli 78 prosenttia ja ammattiluokituksen tarkimmalla tasolla 71 prosenttia.

Vuoden 1985 väestölaskennan ja sen luotettavuustutkimuksen ammattitiedot vastasivat paremmin toisiaan kuin vuonna 1990. Vuonna 1985 luokiteltiin väestölaskennassa ja sen luotettavuustutkimuksessa samaan ammattiluokkaan pääluokkatasolla 91 prosenttia ja kaksinumerotasolla 84 prosenttia.

Kooditustapa

Koneellisesti kummassakin aineistossa luokitelluista oli enemmän samaan luokkaan luokiteltuja kuin vähintään toisessa aineistossa manuaalisesti luokitelluista. Koneellisesti kooditetuista samaan luokkaan luokiteltujen osuudet olivat yksinumerotasolla 91, kaksinumerotasolla 85 ja luokituksen tarkimmalla tasolla 80 prosenttia. Kummassakin aineistossa manuaalisesti kooditetuista samalla tavalla luokiteltujen osuudet olivat 70 (1-numerotaso), 57 (2-numerotaso) ja 42 prosenttia (4-numerotaso). Niistä, jotka toisessa aineistossa luokiteltiin koneellisesti, toisessa manuaalisesti, oli samalla tavalla luokiteltujen osuudet suunnilleen samat kuin kummassakin aineistossa manuaalisesti kooditetuista.

Syy siihen, että koneellisesti kooditetuista oli suurempi osa samalla tavalla luokiteltu oli se, että koneellisesti kooditetuilla oli selvä ammattinimike, manuaalisesti kooditettujen joukossa oli tulkinnallisia nimikkeitä ja puutteellisia tietoja, tapauksen voi käytettävissä olevilla puutteellisilla tiedoilla koodittaa useampaan eri luokkaan.

Ammattiasema

Sekä palkansaaajista että yrittäjistä luokiteltiin samaan luokkaan yksinumerotasolla 87 prosenttia. Kaksinumerotasolla oli palkansaaajista 80 ja yrittäjistä 71 prosenttia luokiteltu samaan luokkaan ja tarkimmalla tasolla 73 ja 68 prosenttia.

Kooditustavan mukaan yksinumerotasolla kummassakin aineistossa koneellisesti kooditetuista yrittäjistä oli peräti 95 prosenttia

luokiteltu samaan luokkaan, palkansaaajista 91 prosenttia. Voidaan sanoa, että kun yrittäjällä oli koneellisesti koodautuva ammattinimike, ei koodituksessa ollut ongelmia. Mutta yrittäjillä rekisteriaineistossa puutteellisia tietoja oli selvästi palkansaaajia enemmän; palkansaaajista koneellisesti kooditettiin 84 prosenttia, yrittäjistä 79.

Työpaikka

Niistä, jotka olivat kummassakin aineistossa samassa yrityksessä, oli samaan ammattiluokkaan luokiteltu 88 prosenttia pääluokkatasolla, 82 kaksinumerotasolla ja 75 prosenttia tarkimmalla tasolla. Sillä, oliko henkilö eri aineistoissa yrityksen samassa vai eri toimipaikassa, ei ollut eroa samaan ammattiluokkaan luokittelun suhteen.

Niillä, joilla yritys- ja/tai toimipaikkatunnukset olivat ainakin toisessa aineistossa puutteelliset, oli samaan luokkaan luokiteltujen osuudet pääluokkatasolla 80, kaksinumerotasolla 67 ja nelinumerotasolla 62 prosenttia. Eri yrityksessä eri aineistojen perusteella työskennelleistä samaan ammattiluokkaan luokiteltujen osuudet olivat 78 (1-numerotaso), 68 (2-numerotaso) ja 60 prosenttia (4-numerotaso).

Yritys- ja/tai toimipaikkatunnukset olivat puutteellisia usein yrittäjillä. Esimerkiksi maatalousyrittäjillä oli tuskin koskaan yritys- ja toimipaikkatunnusta. Yrittäjistä nämä muodostavat suurimman yksittäisen ryhmän. On selvää, että henkilöllä, joilla eri aineistoissa oli eri työpaikka, erosi ammattikin useammin kuin niillä, jotka työskentelivät kummankin aineiston mukaan samassa yrityksessä. Työpaikan vaihdoksiin liittyy usein myös ammatin vaihdos.

Palkansaajien työnantajasektori

Kuntien palkansaajat luokiteltiin muita useammin samaan ammattiluokkaan rekisteri- ja lomakeaineistossa; 1-numerotasolla 92 prosenttia, 2-numerotasolla 88 ja tarkimmalla tasolla 82 prosenttia. Vastaavasti valtion palkansaajista luokiteltiin samaan luokkaan 89 (1-numerotaso), 83 (2-numerotaso) ja 76 prosenttia (4-numerotaso) ja yksityisen sektorin palkansaajista 84 (1-numerotaso), 76 (2-numerotaso) ja 69 prosenttia (4-numerotaso).

Yksityisen sektorin palkansaajilla tietolähteenä oli useimmiten verotusaineisto, jonne henkilö itse oli ilmoittanut ammattitietonsa. Julkisella sektorilla tietolähteenä olivat palkkarekisterit, jonne tiedon ilmoittaa työnantaja. Mikäli yksityisen sektorin ammattitieto saataisiin yritysten tekemästä verotuksen vuosi-ilmoituksesta, paranisi varmasti ammattitiedon laatu.

Taulukko 8. Ammatti pääluokkatasolla

Luotettavuus- tutkimus	Väestölaskenta										Tuntem.	Ei työlliset
	0	1	2	3	4	5	6/7	8	9			
0 Tekninen ym. työ	479 900	14 500	5 300	8 400	300	1 900	12 200	7 200	1 400	6 400	29 200	
1 Hallinnollinen ym. työ	22 700	28 4100	15 100	2 500	200	5 300	7 900	4 900	400	4 300	10 500	
2 Kaupallinen työ	6 700	11 900	146 100	1 400	0	3 200	7 400	4 100	100	2 900	11 900	
3 Maa- ja metsätalous	1 800	400	1 000	151 100	0	900	2 500	1 200	100	1 400	21 800	
4 Kaivostyö	100	0	100	100	1 700	100	1 000	0	0	0	300	
5 Kuljetus- ja liikennetyö	1 700	3 800	2 200	2 900	200	123 200	6 000	2 400	300	1 500	6 900	
6/7 Teollinen työ	10 100	4 500	7 800	9 600	800	7 500	456 200	7 500	600	6 800	31 400	
8 Palvelutyö	6 700	3 700	4 200	5 500	100	3 000	8 900	238 000	400	4 200	21 000	
90 Sotilastyö	200	100	100	100	0	100	0	700	7 900	0	0	
Ei työlliset	29 200	13 800	15 100	27 200	200	6 100	25 300	20 700	1 000	20 300	-	
<hr/>												
A. VL90 yht. (otos)	559 100	336 800	197 000	208 800	3 500	151 300	527 400	286 700	12 200	47 800	133 000	
B. VL90 yht. (perusjoukko)	559 200	337 000	197 100	209 000	3 600	151 400	528 200	287 100	12 200	47 900	134 600	
C. LT yht.	566 700	357 900	195 700	182 200	3 400	151 100	542 800	295 700	9 200	3 700	158 900	
	+/-5 000	+/-4 600	+/-4 000	+/-3 200	+/-700	+/-3 100	+/-4 900	+/-4 100	+/-900	+/-800	+/-5 600	
D. Oikein luokiteltuja	479 900	284 100	146 100	151 100	1 700	123 200	456 200	238 000	7 900	-	-	
E. Oikein luok. osuus (%)	85,8	84,4	74,2	72,4	48,6	81,4	86,5	83,0	64,8	-	-	
F. Virheellisesti luokassa mukana	79 200	52 700	50 900	57 700	1 800	28 100	71 200	48 700	4 300	47 800	133 000	
G. Virheellisesti luokasta pois	86 800	73 800	49 600	31 100	1 700	27 900	86 600	57 700	1 300	3 700	158 900	
H. Bruttovirhe	166 000	126 500	100 500	88 800	3 500	56 000	157 800	106 400	5 600	51 500	291 900	
I. Nettovirhe	-7 500	-20 900	1 400	26 800	200	300	-14 600	-8 600	3 000	44 200	-24 300	
	+/-5 000	+/-4 600	+/-4 000	+/-3 200	+/-700	+/-3 100	+/-4 900	+/-4 100	+/-900	+/-800	-	
J. Suhteellinen nettovirhe	-1,3	-6,2	0,7	12,8	5,7	0,2	-2,8	-3,0	24,6	92,5	-	
	+/-0,9	+/-1,4	+/-2,0	+/-1,5	+/-19,4	+/-2,0	+/-0,9	+/-1,4	+/-7,4	+/-1,7	-	

Taulukko 9. Ammatti 2-numerotasolla vuoden 1990 väestölaskennassa ja luotettavuustutkimuksessa

Ammatti- luokka	Väestö- laskenta	Luotettavuus- tutkimus	Ero	Ero-%	Ammatti- luokka	Väestö- laskenta	Luotettavuus- tutkimus	Ero	Ero-%
00	48 500	46 400 +/- 2 100	2 100	5	57	18 100	18 100 +/- 1 300	0	0
01	93 300	95 300 +/- 2 900	-2 000	-2	58	29 000	29 300 +/- 1 800	-300	-1
02	27 000	25 700 +/- 1 600	1 300	5	59	800	1 200 +/- 400	-400	-33
03	115 900	117 700 +/- 2 700	-1 800	-2	60	6 600	7 800 +/- 900	-1 200	-15
04	20 500	20 400 +/- 1 200	100	0	61	23 400	23 300 +/- 1 500	100	0
05	107 600	104 300 +/- 2 500	3 300	3	62	4 000	4 200 +/- 700	-200	-5
06	7 600	6 300 +/- 800	1 300	21	63	8 300	8 200 +/- 1 100	100	1
07	7 900	7 300 +/- 800	600	8	64	6 400	6 600 +/- 800	-200	-3
08	25 000	29 200 +/- 1 800	-4 200	-14	65	129 100	129 300 +/- 3 400	-200	-0
09	105 700	113 500 +/- 3 300	-7 800	-7	66	57 000	56 300 +/- 2 200	700	1
10	16 000	17 000 +/- 1 300	-1 000	-6	67	63 400	66 600 +/- 2 700	-3 200	-5
11	59 200	79 700 +/- 3 000	-20 500	-26	68	14 800	17 100 +/- 1 400	-2 300	-13
12	25 800	30 600 +/- 1 900	-4 800	-16	69	38 200	41 300 +/- 2 400	-3 100	-8
13	60 100	64 100 +/- 2 500	-4 000	-6	70	19 800	19 900 +/- 1 300	-100	-1
14	6 800	7 600 +/- 1 000	-800	-11	71	3 400	3 100 +/- 700	300	10
15	169 000	158 600 +/- 3 900	10 400	7	72	22 600	22 300 +/- 1 500	300	1
20	27 100	26 600 +/- 1 800	500	2	73	19 500	18 500 +/- 1 300	1 000	5
21	11 500	11 700 +/- 1 400	-200	-2	74	300	100 +/- 100	200	200
22	21 900	21 100 +/- 1 800	800	4	75	21 200	19 200 +/- 1 600	2 000	10
23	136 600	136 100 +/- 3 900	500	0	76	11 800	16 000 +/- 1 500	-4 200	-26
30	164 800	105 100 +/- 3 400	59 700	57	77	42 000	43 300 +/- 2 300	-1 300	-3
31	25 100	57 900 +/- 3 100	-32 800	-57	78	27 700	28 400 +/- 1 900	-700	-2
32	0	100 +/- 100	-100	-100	79	8 800	10 900 +/- 1 500	-2 100	-19
33	2 900	2 100 +/- 500	800	38	80	26 900	26 000 +/- 1 400	900	3
34	15 900	16 400 +/- 1 400	-500	-3	81	96 200	100 700 +/- 2 700	-4 500	-4
40	1 100	1 200 +/- 500	-100	-8	82	30 800	31 800 +/- 2 000	-1 000	-3
41	900	600 +/- 300	300	50	83	100 400	104 100 +/- 3 200	-3 700	-4
42	300	400 +/- 300	-100	-25	84	16 600	15 700 +/- 1 000	900	6
49	1 300	1 000 +/- 500	300	30	85	3 900	4300 +/- 600	-400	-9
50	3 000	3 000 +/- 600	0	0	86	2 200	2 800 +/- 700	-600	-21
51	2 600	2 400 +/- 500	200	8	87	2 000	2 100 +/- 500	-100	-5
52	700	800 +/- 200	-100	-13	88	2 200	2 300 +/- 500	-100	-4
53	3 200	3 000 +/- 300	200	7	89	6 000	5 800 +/- 900	200	3
54	80 000	80 400 +/- 2 400	-400	-0	90	12 200	9 000 +/- 1 000	3 200	36
55	7 800	6 800 +/- 800	1 000	15	91	47 800	3 400 +/- 1 200	44 400	1 306
56	6 000	6 100 +/- 900	-100	-2					
					Yhteensä	2 332 300	2 305 500 +/- 8 800	26 800	1

Tekninen, luonnontieteellinen, yhteiskuntatieteellinen, humanistinen ja taiteellinen työ

Teknistä, luonnontieteellistä, yhteiskuntatieteellistä, humanistista ja taiteellista työtä tekeviä oli väestölaskennassa 7 000 vähemmän kuin luotettavuustutkimuksessa. Kummassakin aineistossa luokiteltiin samaan luokkaan 86 prosenttia tapauksista.

Kaksinumerotason luokista suurimmat erot olivat taiteellista työtä tekevissä, joita oli väestölaskennassa yli 4 000 liian vähän sekä opetustyötä tekevissä, joita oli yli 3 000 liikaa. Taiteilijoiden vajuus väestölaskennassa johtuu siitä, että luotettavuustutkimuksen mukaan taiteellista työtä tekevästä oli väestölaskennan mukaan luokiteltu työvoiman ulkopuolelle. Tähän voi olla syynä esimerkiksi se, että taiteellista työtä ei eläkevakuteta eikä siitä saada verotettavaa tuloa ja siksi sitä ei 'saada kiinni' rekisterilaskennassa. Siitä huolimatta henkilö kokee olevansa taiteilija ja ilmoittaa sen lomaketiedustelussa.

Hallinnollinen, tilinpidollinen ja konttoritekniinen työ

Hallinnollista, tilinpidollista ja konttoritekniistä työtä tekeviä oli väestölaskennassa runsaat 20 000 liian vähän luotettavuustutkimuksen mukaan. Väestölaskennassa hallinnolliseen työhön luokitelluista luokiteltiin samaan luokkaan myös luotettavuustutkimuksessa 84 prosenttia.

Suurin ero 2-numerotasolla oli luokassa liikeyritysten ja järjestöjen hallinnollinen työ, jossa väestölaskennassa oli yli 20 000 henkilöä vähemmän kuin luotettavuustutkimuksessa. Ero selittyy sillä, että teknisen koulutuksen saaneet johtotehtävissä olevat henkilöt oli väestölaskennassa selvästi useammin kuin luotettavuustutkimuksessa luokiteltu luokan 0 alaryhmiin (tekniikan alan suunnittelu-, johto-, tutkimus- sekä työnjohto- ja suoritustyö) ja kaupallinen johto luokan 2

alaryhmiin (tukku- ja vähittäiskauppiat sekä kauppaedustustyö). Tämä voi johtua esimerkiksi siitä, että henkilö oli verolomakkeella ilmoittanut ammatikseen insinööri ja luotettavuustutkimuksessa tekninen johtaja.

Kaksinumerotason luokista oli väestölaskennassa vajuusta myös kirjanpito- ja kassanhoitotyössä sekä sihteerin- ja konekirjoitustyössä. Yhteensä näissä luokissa oli 10 000 henkilöä vähemmän kuin luotettavuustutkimuksessa. Sen sijaan väestölaskennassa oli luokassa muu tilinpidollinen ja konttoritekniinen työ 10 000 henkilöä liikaa luotettavuustutkimukseen nähden. Tämä voi johtua siitä, että henkilöllä oli rekisterissä suhteellisen yleinen toimistotyöammatti (esimerkiksi pankkitoimihenkilö, sihteeri, tms.) ja luotettavuustutkimuksessa hän oli ilmoittanut olleensa kirjanpitäjä, palkanlaskija tai kassanhoitaja. Tällöin henkilö oli luotettavuustutkimuksessa mennyt joko kirjanpito- ja kassanhoitotyöhön tai sihteerin- ja konekirjoitustyöhön ja väestölaskennassa konttorityön yleisluokkaan 15.

Kaupallinen työ

Kaupallisissa ammateissa työskenteli väestölaskennan ja luotettavuustutkimuksen mukaan suunnilleen sama määrä henkilöitä. Kaupalliseen työhön väestölaskennassa luokitelluista oli kuitenkin vain 74 prosenttia luokiteltu myös luotettavuustutkimuksessa samaan luokkaan. Suurimmat erot syntyivät tapauksista, joissa luotettavuustutkimuksen mukaan kaupallisessa työssä ollut henkilö luokiteltiin väestölaskennassa hallinnolliseen, tilinpidolliseen ja konttoritekniiseen työhön tai työvoiman ulkopuolelle. Lähes yhtä suuret erot olivat myös toisinpäin: väestölaskennan mukaan kaupallista työtä tehneitä oli luotettavuustutkimuksen mukaan työvoiman ulkopuolella tai hallinnollisessa, tilinpidollisessa ja konttoritekniisessä työssä.

Kaksinumerotasolla ei missään luokassa ollut suuria eroja.

Maa- ja metsätaloustyö, kalastusala

Väestölaskennassa oli maa- ja metsätalouden ammattitehoissa toimivia lähes 30 000 liikaa luotettavuustutkimuksen mukaan. Väestölaskennan määrässä lienee todellista yliarviointia, joka aiheutui maatalousyrittäjien päätteilytavasta laskennassa. Se tapahtui karkeasti siten, että kaikki ammattiasemaltaan yrittäjinä olleet, joilla oli maatalousyrittäjäläkevaikutus, päätettiin maatalousyrittäjiksi. Näin tehtiin siksi, ettei kyseisten yrittäjien ammattista ollut tarkempaa tietoa. Siksi maatalousyrittäjien joukossa voi olla myös muuta yritystoimintaa harjoittaneita henkilöitä tai sellaisia, jotka luotettavuustutkimuksen lomakkeella olivat ilmoittaneet olleensa työvoiman ulkopuolella.

Samaan luokkaan luokiteltujen osuus oli maa- ja metsätaloudessa 72 prosenttia. Suurin eroavuus syntyi tapauksista, joissa henkilö oli väestölaskennan mukaan maataloudessa, ja luotettavuustutkimuksen mukaan työvoiman ulkopuolella.

Kaksinumerotason lukuja tarkasteltaessa kannattaa maanviljelijät ja maataloustyöntekijät (luokat 30 ja 31) laskea yhteen. Näin siksi, että väestölaskennassa maanviljelijäksi luokiteltiin myös yrittäjäperheenjäsenet, luotettavuustutkimuksessa heistä tuli maataloustyöntekijöitä kuten aikaisemmissakin lomakeväestölaskennoissa.

Kaivos-, syväkairaus- ja rikastustyö

Kaivos- ja kaivannaistyötä tehneitä oli väestölaskennassa ja luotettavuustutkimuksessa sama määrä. Väestölaskennassa kaivostyöhön luokitelluista kuitenkin vain puolet luokiteltiin samaan työhön myös luotettavuustutkimuksessa. Ero johtui lähinnä siitä, että henkilöt luokiteltiin toisessa aineistossa teolliseen työhön ja toisessa kaivostoimintaan ja päinvastoin. Tämä johtui siitä, että henkilö-

tä oli käytettävissä niin vähän tietoa, että kumpikin luokittelu oli mahdollinen. Toisaalta kaivostoiminnan pääluokka on niin pieni, että erot voivat johtua otosvaihtelusta.

Kuljetus- ja liikennetyö

Kuljetus- ja liikennetyössä olleiden määrä oli suunnilleen sama väestölaskennassa ja luotettavuustutkimuksessa. Väestölaskennassa kuljetustyöhön luokitelluista luokiteltiin 81 prosenttia samaan ammattiluokkaan myös luotettavuustutkimuksessa.

Myös kaksinumerotasolla kaikissa luokissa oli suunnilleen sama määrä henkilöitä niin väestölaskennan kuin luotettavuustutkimuksenkin mukaan.

Teollinen työ, koneenhoito ym.

Teollisessa työssä toimineiden määrä oli väestölaskennassa 15 000 pienempi kuin luotettavuustutkimuksessa. Kummassakin aineistossa samaan luokkaan luokiteltiin 87 prosenttia.

Kaksinumerotasolla merkittävin ero oli pakkaus- ja paketoitutyössä. Siinä oli väestölaskennassa yli 4 000 henkilöä vähemmän kuin luotettavuustutkimuksessa. Pääosa erosta johtui tapauksista, joissa henkilö luotettavuustutkimuksessa luokiteltiin pakkaus- ja paketoitutyöhön ja väestölaskennassa muihin teollisiin ammattitehoihin.

Muita vähän liian pieniä teollisuuden ammattiluokkia väestölaskennassa olivat tekstiilityö, puutyö, maalaus- ja lakkaustyö, rakennusalan muut työt sekä sekatyö. Näissä luokissa oli väestölaskennassa tuhat pari liian vähän väkeä. Luokkiin luotettavuustutkimuksessa luokitelluista oli väestölaskennassa luokiteltu työvoiman ulkopuolelle tai muihin teollisuuden ammattiluokkiin. Erot voivat johtua siitä, että rakennusalalla

ja sekatoissa olevat vaihtanevat muita useammin työpaikkoja. Verolomaketta täyttessään henkilö ilmoittaa täyttöhetkellä pääasialliseksi katsomansa ammatin tai hyväksyy lomakkeelle esitätetyn ammattinimikkeen vaikka se ihan ei enää pitäisikään paikkaansa.

Palvelutyö

Palvelutyössä oli väestölaskennassa vajaat 8 000 henkilöä liian vähän luotettavuustutkimuksen mukaan. Väestölaskennassa palvelutyöhön luokitelluista luokiteltiin samaan luokkaan myös luotettavuustutkimuksessa 83 prosenttia. Kaksinumerotasolla ei ollut merkittäviä eroja.

Sotilastyö

Sotilastyössä oli väestölaskennassa runsaat 3 000 henkilöä liikaa, siis väestölaskennan sotilastyöhön luokiteltiin neljännes liian paljon luotettavuustutkimuksen mukaan. Tämä johtui siitä, että henkilöt olivat ilmoittaneet verolomakkeella ammatikseen esimerkiksi

upseerin, vaikka he eivät enää olleetkaan armeijan palveluksessa. Useissa tapauksissa laskennassa upseeriksi luokiteltu oli luotettavuustutkimuksen mukaan eläkkeellä.

Sotilasammateista ongelmallisin oli alemmat toimiupseerit. Heitä oli väestölaskennassa 5 000 enemmän kuin luotettavuustutkimuksessa. Osa erosta selittyy sillä, että luotettavuustutkimuksessa taas upseereita ja ylempiä toimiupseereita oli 1 500 väestölaskentaa enemmän. Vaikka osa alemmista toimiupseereista olisikin virheellisesti luotettavuustutkimuksessa luokiteltu ylemmäksi toimiupseeriksi, jää väestölaskentaa vielä yli 3 000 alempaa toimiupseeria liikaa.

Ammatti tuntematon

Väestölaskennassa ammatiltaan tuntemattomia oli lähes 50 000. Näistä oli luotettavuustutkimuksen mukaan työvoiman ulkopuolella 43 prosenttia, teollisissa ammateissa 14 prosenttia, teknisissä, luonnontieteellisissä, yms. ammateissa (pääluokka 0) 13 prosenttia ja hallinnollisessa, tilinpidollisessa ja konttoriteknisessä työssä sekä palvelutyössä 9 prosenttia kummassakin.

4.7 Sosioekonominen asema

Väestölaskennassa sosioekonominen asema määritellään useimmiten ammattitiedon avulla (tietyt ammattinimikkeet kuuluvat tiettyyn sosioekonomisen aseman luokkaan). Eräissä tapauksissa sosioekonomiseen asemaan vaikuttavat myös toimiala ja työpaikan juridinen muoto. Yrittäjien jakoa työnantajiin ja yksinäisyrittäjiin ei rekisteriväestölaskennassa voida tehdä.

Luotettavuustutkimuksessa sosioekonominen asema määrytyi samoin kuin väestölaskennassakin. Sitä ei kysytty lomakkeella, vaan tieto johdettiin pääasiassa henkilön ammattikoodista.

Pääloukkatasolla kummassakin aineistossa työllisenä olleista luokiteltiin samaan sosioekonomisen aseman luokkaan 89 prosenttia, kaksinumerotasolla samoin luokiteltujen osuus oli 81 prosenttia.

Taulukko 10. Työllisten sosioekonominen asema

Sosioekonominen asema	Väestölaskenta	Luotettavuustutkimus	Ero	Ero-%
Yrittäjät	320 700	325 700 +/- 5 800	-5 000	-2
Maatalousyrittäjät	161 400	136 300 +/- 2 900	25 200	18
Muut yrittäjät	159 300	189 400 +/- 5 600	-30 100	-16
Ylemmät toimihenkilöt	342 200	350 700 +/- 4 600	-8 500	-2
Johtotehtävissä	56 800	65 900 +/- 2 700	-9 100	-14
Valmistelu- ym. tehtävissä	89 500	85 200 +/- 2 900	4 300	5
Opetustehtävissä	83 900	81 700 +/- 1 800	2 200	3
Muut	111 900	117 900 +/- 3 400	-6 000	-5
Alemmat toimihenkilöt	786 600	777 500 +/- 6 400	9 100	1
Esimiestehtävissä	155 600	151 100 +/- 4 000	4 500	3
Itsenäisissä tehtävissä	304 300	298 400 +/- 4 800	5 900	2
Epäitsenäisissä tehtävissä	103 300	99 100 +/- 3 100	4 200	4
Muut	223 400	228 900 +/- 3 900	-5 500	-2
Työntekijät	835 000	841 800 +/- 6 500	-6 800	-1
Maa- ja metsätaloudessa	41 200	36 000 +/- 2 100	5 200	14
Teollisuudessa	352 000	351 300 +/- 5 300	700	0
Muussa tuotannossa	150 300	165 800 +/- 4 700	-15 400	-9
Jakelu- ja palvelutyössä	291 400	288 800 +/- 5 100	2 700	1
Tuntematon	47 800	9 800 +/- 1 400	38 000	-
Työlliset yhteensä	2 332 300	2 305 500 +/- 8 800	26 800	1

Maatalousyrittäjiä oli väestölaskennassa 25 000 liikaa luotettavuustutkimuksen mukaan. Syy siihen oli rekisteripäätelyssä, josta kerrottiin maa- ja metsätalousammattiluokan yhteydessä sivulla 42. Laskennassa maatalousyrittäjiksi luokitelluista runsaat 12 prosenttia oli luotettavuustutkimuksen mukaan työvoiman ulkopuolella ja runsaat 3 prosenttia muita yrittäjiä.

Muita yrittäjiä taas oli väestölaskennassa 30 000 vähemmän kuin luotettavuustutkimuksessa. Enin osa niistä luotettavuustutkimuksen yrittäjistä, jotka laskennassa eivät olleet yrittäjiä, oli väestölaskennassa jäänyt työvoiman ulkopuolelle, eli rekisteripäätely ei ollut tavoittanut näiden henkilöiden yrittäjätoimintaa. Nousukauden aikana oli yleistä perustaa pieniä yrityksiä, toiminta oli ehkä jo vuonna 1990 hiipunut niin, että yrittäjätuloja ei enää ollut. Lomakkeella henkilö kuitenkin saattoi vielä ilmoittaa itsensä yrittäjäksi.

Väestölaskennassa oli liian vähän johtotehtävissä toimivia ylempiä toimihenkilöitä, lähes 10 000 vähemmän kuin luotettavuustutkimuksessa. Tämä johtui tietojen keruutavasta: rekisterissä oli henkilöstä toisinaan niin vähän tietoa, että sen perusteella henkilön voi sijoittaa useampaan ammattiin tai henkilö oli saattanut ilmoittaa eri ammatinimikkeen rekisteriin kuin lomakkeelle. Tämä koskee erityisesti johtajia. Luotetta-

vuustutkimuksessa johtavassa asemassa olleista ylemmistä toimihenkilöistä noin 10 000 oli väestölaskennassa muita ylempiä toimihenkilöitä ja saman verran alempia toimihenkilöitä.

Maataloustyöntekijöitä saatiin laskennassa 5 000 enemmän kuin luotettavuustutkimuksessa.

Muita tuotantotyöntekijöitä oli väestölaskennassa 15 000 vähemmän kuin luotettavuustutkimuksessa. Ero aiheutui suurimmalta osalta siitä, että luotettavuustutkimuksessa muista tuotantotyöntekijöistä luokiteltiin väestölaskennassa osa teollisuustyöhön, jakelu- ja palvelutyöhön sekä työvoiman ulkopuolelle.

Väestölaskennassa sosioekonomiselta asemaltaan tuntemattomat jakaantuivat luotettavuustutkimuksen mukaan seuraavasti:

Maatalousyrittäjät	1,6 %
Muut yrittäjät	11,5 %
Ylemmät toimihenkilöt	6,3 %
Alemmat toimihenkilöt	15,6 %
Työntekijät	22,0 %
Työvoiman ulkopuolella	42,9 %

Lähes puolet laskennan sosioekonomiselta asemaltaan tuntemattomista ei kuulunut luotettavuustutkimuksen mukaan työlliseen työvoimaan.

5 Asuminen

5.1 Asumistietojen vertailu

Asumistietojen vertailussa tarkasteltiin sitä, oliko henkilön laillinen kotipaikka sama väestön keskusrekisterin henkilörekisterissä ja luotettavuustutkimuksen lomakeaineistossa. Lisäksi tutkittiin tilapäistä asumista ja alivuokralaisuutta. Tietoa alivuokralaisuudesta ei ole mistään rekisterissä. Sen osalta ei siten ollut kyse vertailusta vaan alivuokralaisten kuvailusta luotettavuustutkimuksen tietojen perusteella.

Kotipaikan samanlaisuutta tarkasteltiin sekä yksilötasolla että asutokunnittain. Yksilötason vertailu tarkoittaa sitä, että tutkittiin, oliko henkilöllä sama kotipaikkatunnus kummasakin aineistossa, ts. oliko henkilö saman huoneiston asukas kummankin aineiston mukaan. Asutokuntavertailussa tutkittiin, muodostivatko luotettavuustutkimuksessa ja henkilörekisterissä samat asukkaat asutokunnan. Mikäli asutokuntien koostumukset poikkesivat, tutkittiin, mistä ero johtui.

Väestölaskennan henkilöperusjoukon muodosti Suomessa 31.12.1990 vakinaisesti asunut väestö. Henkilöjoukko otettiin väestön keskusrekisterin henkilörekisteristä. Rekisterissä on kullakin henkilöllä kotipaikkatunnus. Väestön keskusrekisteriin kotipaikkatieto päivitetään muuttoilmoitusten perusteella. Aikaisemmin kotipaikka tarkistettiin vuosittaisella henkikirjoituksella. Viimeisin henkikirjoitus tehtiin 1.1.1989, jonka jälkeen kotipaikkatieto on määräytynyt kokonaan muuttoilmoitusten perusteella. Väestölaskentajankohtana muuttoilmoituksessa oli neljä osaa. Muuttaja kirjoitti muuttotietonsa pääl-

limmäiseen osaan, josta tiedot jäljentyivät kolmeen muuhun osaan. Yksi osa jäi muuttajalle, yksi rakennuksen omistajan edustajalle (esimerkiksi talonmiehelle), yksi meni postiin, jossa se toimi osoitteenmuutosilmoituksena ja yksi meni rekisteritoimistoon, jossa kotipaikan muutos tallennettiin väestön keskusrekisteriin.

Rekisterissä olevalla kotipaikkatiedolla on hallinnollisia vaikutuksia. Sen perusteella henkilölle määräytyvät mm. kotikunta, jossa häntä verotetaan. Väestölaskennassa henkilöt tilastoitiin kotikuntiinsa. Kotipaikka vaikuttaa mm. asuinolotietoihin. Esimerkiksi jos viereisten huoneistojen asukkailla olisi virheellisesti kaikilla toisen asunnon kotipaikkatunnukset, tulisi toisesta asunnosta ahtaasti asuttu ja toinen jäisi asumattomaksi.

Kotipaikkatunnus

Kotipaikkatunnus on 23-merkin tunnus, joka yksilöi jokaisen rakennus- ja huoneistorekisterin huoneiston. Kotipaikkatunnus on sekä huoneistolla että henkilöllä, tunnuksen avulla saadaan yhdistetyksi henkilöt huoneistoihin.

Yhdessä asunnossa asuvat henkilöt muodostavat asutokunnan. Rekisterissä samassa asunnossa asuvilla on samat kotipaikkatunnukset.

Kotipaikkatunnus koostuu kiinteistö-, rakennus- ja huoneisto-osista seuraavasti:

kiinteistötunnus, 15 merkkiä seuraavasti

- kuntatunnus, 3 merkkiä
- kylän tai kaupunginosan tunnus, 3 merkkiä
- talon tai korttelin tunnus, 4 merkkiä
- tilan tai tontin tunnus, 4 merkkiä
- tarkistusmerkki (vastaava kuin henkilötunnuksessa), 1 merkki

rakennusnumero, 3 merkkiä

huoneistotunniste, 5 merkkiä seuraavasti

- huoneistonumero, 3 merkkiä
- porraskirjain, 1 merkki
- huoneiston jakokirjain, 1 merkki.

Huoneiston jakokirjain on äärimmäisen harvalla huoneistolla. Se annetaan silloin, kun

yksi huoneisto jaetaan kahdeksi. Porraskirjain puuttuu myös usein, esimerkiksi kaikilta omakotitalohuoneistoilta.

Luotettavuustutkimuksessa huoneistolomakkeella pyydettiin ilmoittamaan kaikki huoneistossa 31.12.1990 asuneet henkilöt. Ilmoittamisen helpottamiseksi lomakkeelle esitetyttiin kaikkien rekisterin mukaan huoneistossa asuneiden asukkaiden nimet.

Luotettavuustutkimuksessa huoneistot ja henkilöt saivat kotipaikkatunnuksen siltä väestölaskennan huoneistolta, johon sitä verrattiin. Mikäli tiedustelussa ilmeni, että josakin tutkimukseen kuuluneessa rakennuksessa oli rekisterin mukaisten huoneistojen lisäksi muita huoneistoja, annettiin niille otosrakennuksen rakennustunnus, mutta huoneistotunnisteeksi uusi tunnus, joista ilmeni, että huoneistot oli lisätty lomaketiedustelun perusteella.

5.2 Henkilöaineiston peittävyys

Luotettavuustutkimuksen aineistossa oli 56 sellaista henkilöä, jotka eivät rekisteriaineiston perusteella kuuluneet maassa asuvaan väestöön 31.12.1990. Se on 0,06 prosenttia koko otoksen henkilöistä.

Rekisterin mukaan henkilöt jakautuivat seuraavasti:

- pysyvästi ulkomailla	11
- kuollut	7
- syntynyt 1991	2
- henkikirjoituksessa kahdesti tietymättömissä	2
- lomakeaineistossa puutteellinen henkilötunnus, eikä nimellä voitu yksilöidä henkilörekisteristä	5
- ei löytynyt henkilörekisteristä ollenkaan	2
- vuoden 1991 lopussa ulkomaalaisena henkilörekisterissä	10
- vuoden 1991 lopussa suomalaisena henkilörekisterissä	17
Yhteensä	56

Kahdessa viimeisimmässä ryhmässä osalla oli muuttopäivä 31.12.1990 jälkeen, ts. he olivat rekisterin mukaan muuttaneet Suomeen tai Suomessa vuoden 1991 aikana. Ulkomaalaisista seitsemällä ja suomalaisista kuudella oli tällainen muuttotieto. Näiden kohdalla on mahdollista, että he asuivat jo 31.12.1990 Suomessa, mutta muuttopäiväksi oli rekisteröitynyt myöhempi ajankohta.

Kaikki 56 henkilöä jätettiin luotettavuustutkimuksessa maassa asuvan väestön ulkopuolelle.

Rekisteriaineiston ylipelitosta ei luotettavuustutkimuksen perusteella pysty sanomaan mitään. Nimittäin jos väestölaskennan mukaan

otoshuoneistossa asunut henkilö ei luotettavuustutkimuksen mukaan asunut huoneistossa 31.12.1990, on mahdollista, että

- henkilö oli muuttanut Suomessa johonkin toiseen asuntoon, joka ei kuulu luotettavuustutkimuksen otokseen
- henkilö oli muuttanut ulkomaille
- henkilö oli kuollut
- henkilö asui otoshuoneistossa, mutta sitä ei luotettavuustutkimuksessa haluttu paljastaa.

Tämän tutkimuksen perusteella väestön keskusrekisterissä henkilöt ovat kattavasti.

5.3 Vakinaisesti asuvien kotipaikka

Tässä tarkastellaan vain niiden henkilöiden kotipaikkatietojen samanlaisuutta, jotka olivat sekä rekisteri- että lomakeaineistossa vakinaisena asukkaana. Näin siksi, että luotettavuustutkimuksessa henkilöt merkittiin sen huoneiston asukkaiksi, jossa he asuivat tilapäisesti. Toisin sanoen lomakeaineistossa tilapäisen kotipaikan omaavilta henkilöiltä puuttuu tieto vakinaisesta kotipaikasta. Tilapäisesti asuvien henkilöiden kotipaikkatunnuksia tarkastellaan jäljempänä tilapäisen asumisen yhteydessä.

Kummassakin aineistossa vakinaisena asukkaana olleista 97 prosenttia asui samassa huoneistossa väestölaskennan ja luotettavuustutkimuksen mukaan. Samassa rakennuksessa, mutta eri huoneistossa asui 0,5 prosenttia, ja saman kiinteistön eri rakennuksessa 0,2 prosenttia. Kokonaan eri kiinteistöllä asui 2,2 prosenttia henkilöistä. Heitä oli kaikkiaan 110 000, joista viidenneksestä tuli eri kuntien asukkaita eri aineistojen perusteella. Toisin sanoen luotettavuustutkimuksen mukaan 22 000 henkilön kotipaikka oli rekisteriaineistossa väärässä kunnassa. Se on 0,4 prosenttia vuoden 1990

vain vakinaisen kotipaikan omanneesta väestöstä. Alueellisesti kotipaikkatunnukset erosivat vähiten Etelä-Suomessa.

Kartta 1 sivulla 50 kuvaa kotipaikkatunnusten yhtenevyyttä kunnittain. Kunnat on kartassa jaettu neljään eri luokkaan. Valkeita ovat ne kunnat, joissa kaikki otoksessa olleet vain vakinaisen kotipaikan omanneet henkilöt olivat saman huoneiston asukkaita sekä rekisteri- että lomakeaineistossa. Tällaisia kuntia on 113, noin neljännes kaikista kunnista. Loput kunnat on jaettu kolmeen yhtä suureen ryhmään.

Kotipaikkatunnusten rekisteri- ja lomakeaineistojen yhdenmukaisuuden mukaan niin hyvät kuin huonotkin kunnat jakautuivat tasaisesti ympäri maata.

Rekisterin mukaan erillisissä pientaloissa asuneista oli kummassakin aineistossa samassa huoneistossa 97,1 prosenttia, saman kiinteistön eri huoneistossa oli 0,8 prosenttia ja eri kiinteistöllä 2,0 prosenttia. Rivitaloissa asuneet olivat aavistuksen verran paremmin; 97,4 prosenttia asukkaista oli samoissa

Taulukko 11 Kotipaikkatunnusten samanlaisuus

Seutukaava-alue	Samalla kiinteistöllä		
	Samassa huoneistossa	Eri huoneistossa	Eri kiinteistöllä
Helsinki	98,2	0,7	1,1
Länsi-Uusimaa	94,7	1,7	3,6
Läntinen Uusimaa	98,1	0,0	1,9
Itä-Uusimaa	96,3	0,9	2,8
Varsinais-Suomi	97,7	0,5	1,8
Satakunta	96,4	0,9	2,8
Tampere	96,7	1,1	2,2
Kanta-Häme	96,8	1,0	2,3
Päijät-Häme	98,5	0,4	1,1
Kymenlaakso	98,2	0,5	1,3
Etelä-Karjala	97,1	0,9	2,0
Etelä-Savo	95,7	0,9	3,4
Pohjois-Karjala	96,8	0,8	2,4
Pohjois-Savo	97,1	0,5	2,4
Keski-Suomi	96,2	0,8	3,0
Vaasan lääni	95,9	0,8	3,3
Pohjois-Pohjanmaa	96,6	0,6	2,8
Kainuu	95,4	0,3	4,3
Lappi	95,7	0,7	3,6
Ahvenanmaa	97,5	1,0	1,5
Koko maa	97,0	0,7	2,2

huoneistoissa. Kerrostalojen asukkailla kotipaikkatunnukset vastasivat parhaiten toisiaan; 98,0 prosentilla ne olivat täysin samat, lisäksi 0,3 prosenttia asui samassa rakennuksessa, mutta eri huoneistossa. Huonoin tilanne oli muissa kuin asuinrakennuksissa asuneilla asukkailla. Vain 77 prosenttia heistä asui samassa huoneistossa kummankin aineiston mukaan, 5,2 prosenttia asui samalla kiinteistöllä, mutta eri huoneistossa ja 18,2 prosenttia kokonaan eri kiinteistöllä.

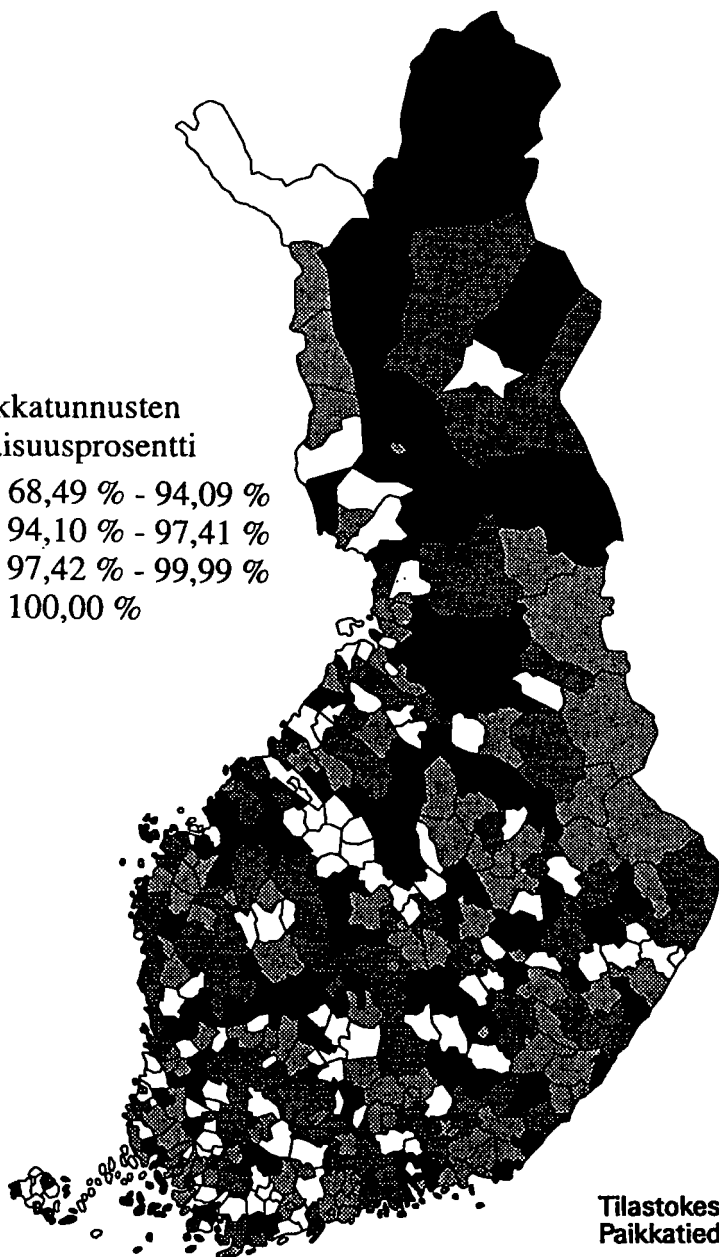
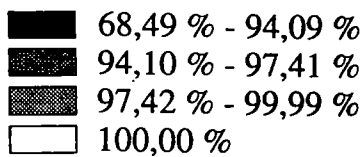
Kotipaikkatietojen virheitä oli enemmän vanhoissa rakennuksissa. Ennen vuotta 1920

rakennetuissa taloissa asuneista 78 prosenttia asui samassa huoneistossa kummankin aineiston mukaan. Vuoden 1960 jälkeen rakennetuissa taloissa asuneista vain 2 prosenttia asui eri huoneistoissa.

Kotipaikkatietojen laatuun ei juurikana vaikuttanut se, asuiko henkilö taajamassa vai haja-asutusalueella. Väestölaskennan taajamaväestöstä 97,7 prosenttia oli saman huoneiston asukkaana kummassakin aineistossa, haja-asutusalueella asuneista osuus oli yhden prosenttiyksikön pienempi.

Kartta 1. Kotipaikkatunnusten samanlaisuus väestölaskennassa ja luotettavuustutkimuksessa kunnittain

Kotipaikkatunnusten
samanlaisuusprosentti

5.4 Asuntokunnat

Väestölaskennan mukaan Suomessa oli vuoden 1990 lopussa 2 036 700 asuntokuntaa, kun asuntokunnat muodostetaan vakinaisten kotipaikkatietojen mukaan. Kun otetaan huomioon rekisterin tilapäiset kotipaikkatiedot, kasvaa asuntokuntien määrä 2 064 400:aan. Luotettavuustutkimuksessa asuntokunnat muodostettiin siten, että henkilöt, joilla oli sekä vakinainen, että tilapäinen kotipaikka, laitettiin siihen asuntokuntaan, jossa hän asui tilapäisesti. Asuntokuntia oli kaikkiaan

2 090 400, siis 26 000 asuntokuntaa enemmän kuin väestölaskennassa. Asuntoväestöä oli luotettavuustutkimuksen mukaan 4 925 000 henkilöä, joka on suunnilleen sama määrä kuin väestölaskennassa, 4 927 000 henkilöä.

Väestölaskennassa oli kahden henkilön asuntokuntia 30 000 vähemmän kuin luotettavuustutkimuksessa. Suuria, vähintään viiden henkilön asuntokuntia väestölaskennassa oli taas 10 000 enemmän.

Taulukko 12. Asuntokuntien koko (= huoneiston asukkaiden lukumäärä)

Luotettavuustutkimus	Väestölaskenta						Ei mukana aineistossa
	0	1	2	3	4	5+	
0	77 200	11 200	4 100	1 200	1 100	500	30 900
1	18 400	609 100	19 400	3 400	1 200	1 300	16 300
2	10 400	19 800	578 300	24 400	4 200	3 400	10 500
3	4 300	3 100	9 200	294 200	14 600	3 000	4 200
4	3 200	600	1 700	6 600	270 100	8 300	4 300
5+	2 500	200	200	500	2 000	134 900	2 200
Ei LT:n aineistossa	31 200	12 200	7 700	3 600	3 900	1 200	–
A. VL90 yht (otos)	147 200	656 200	620 600	333 900	297 100	152 600	68 400
B. VL90 yht. (perusjoukko)	145 100	666 500	622 000	334 400	290 000	151 500	68 400
C. LT yht.	127 100	669 200	651 200	332 800	294 900	142 500	60 100
	+/-4 900	+/-9 200	+/-9 700	+/-7 500	+/-7 000	+/-5 000	+/-3 400
D. Oikein luokiteltuja	77 200	609 100	578 300	294 200	270 100	134 900	–
E. Oikein luok. osuus (%)	52,4	92,8	93,2	88,1	90,9	88,4	–
F. Virheellisesti luokassa mukana	70 000	47 100	42 300	39 700	27 000	17 700	–
G. Virheellisesti luokasta pois	49 900	60 100	72 900	38 600	24 800	7 600	–
H. Bruttovirhe	119 900	107 200	115 200	78 300	51 800	25 300	–
I. Nettovirhe	18 000	-2 700	-29 200	1 600	-4 900	9 000	–
	+/-4 900	+/-9 200	+/-9 700	+/-7 500	+/-7 000	+/-5 000	–
J. Suhteellinen nettovirhe	12,4	-0,4	-4,7	0,5	-1,7	5,9	–
	+/-3,4	+/-1,4	+/-1,6	+/-2,2	+/-2,4	+/-3,3	–

Asuntokuntien lukumäärien ja kokorakenteiden eroihin ovat voineet vaikuttaa esimerkiksi tapaukset, joissa

- omakotitalo oli väestölaskennassa yhtenä asuntokuntana, kun se luotettavuustutkimuksessa oli jaettu kahdeksi; yläkerran alivuokralaiset/nuoripari/vanhukset oli ilmoitettu lomakkeella eri asuntokunnaksi kuin alakerran isäntäväki
- asuntoon A muuttaneet olivat tehneet muuttoilmoituksen, mutta asunnosta A asuntoon B muuttaneet eivät sitä olleet tehneet, jolloin asuntoon A tuli kahden asuntokunnan asukkaat ja asunto B jäi tyhjäksi.

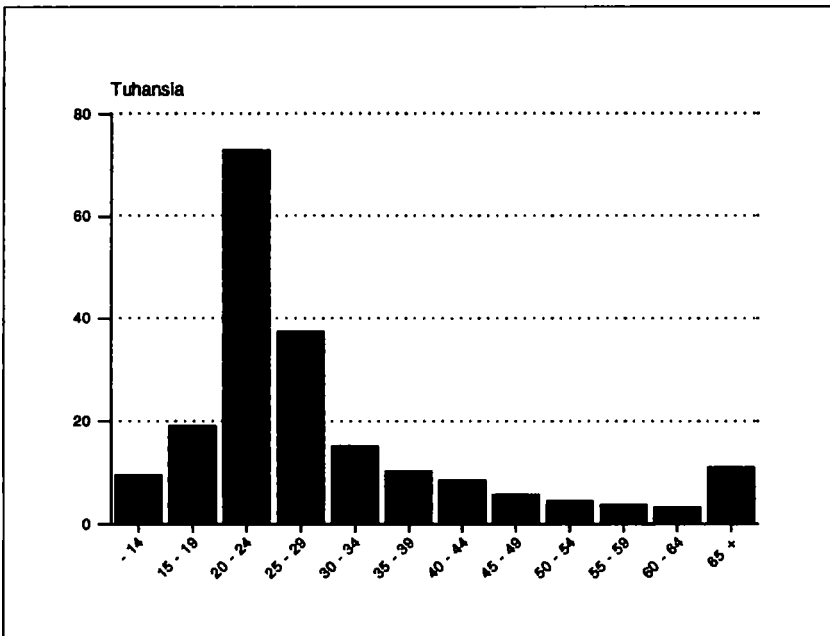
Asunnoista oli 91 prosentissa täsmälleen samat asukkaat väestölaskennassa ja luotettavuustutkimuksessa. 50 000 asunnon asukkaat asuivat luotettavuustutkimuksen mukaan eri huoneistossa kuin väestölaskennassa, mutta kummankin aineiston mukaan samalla kiinteistöllä. Nämä voivat olla esimerkiksi tapauksia, joissa samalle tontille oli rakennettu uusi rakennus, jonne asukkaat olivat muuttaneet tai kiinteistö oli lohkottu kahdeksi kiinteistöksi, jolloin kumpikin kiin-

teistö oli saanut uuden tunnuksen ja siten rekisteri- ja lomakeaineistossa asuntokunnat olivat eri kotipaikkatunnuksilla.

Väestölaskennassa oli ylimääräisiä asukkaita 122 000 asuntokunnassa luotettavuustutkimuksen mukaan. Näissä asuntokunnissa oli siis kummankin aineiston mukaan yhteisiä asukkaita, mutta rekisteriaineiston mukaan siellä oli vielä joku muu tai joitakin muita henkilöitä.

Väestölaskennan lisäasukkaat olivat usein nuoria. Lähes 55 000 asuntokunnassa rekisteriasuntokunnan lisähenkilöt olivat iältään alle 30-vuotiaita, 15 000:ssa näistä henkilöt olivat alle 20-vuotiaita, 30 000:ssa 20 – 29-vuotiaita. Suuressa osassa tapauksista lie-nee kysymys perheen kotoa poismuuttaneista lapsista, joista ei oltu tehty muuttoilmoitusta. Asuntokunnista suhteellisesti eniten oli Keski- ja Pohjois-Suomen haja-asutusalueilla.

Kuviossa 3 on luotettavuustutkimuksen mukaan huoneistoista puuttuneet mutta rekisterin mukaan niissä asuneet henkilöt iän mukaan. Kaksi kolmesta oli 15 – 29 -vuotiaita ja heistä yli puolet oli 20 – 24 -vuotiaita.

Kuvio 3.
Väestölaskennan, mutta ei luotettavuustutkimuksen mukaan huoneistoissa asuvat henkilöt iän mukaan

Silloin kun rekisterin lisäasukkaat eivät olleet 15 – 29 -vuotiaita, olivat he usein kuitenkin sukulaisia asutokunnan niille henkilöille, jotka asuivat siellä myös luotettavuustutkimuksen mukaan. Lisäasukkaat saattoivat olla esimerkiksi

- perheen isovanhemmat
- perheen yli 30-vuotias 'lapsi'
- eronnut puoliso
- perheen 'lapsen' perhe.

Luotettavuustutkimuksen aineisto ei paljasta sitä, missä nämä rekisterin lisähenkilöt sen mukaan asuivat. On nimittäin hyvin pieni todennäköisyys, että huoneisto, johon lisähenkilö oli mahdollisesti muuttanut, olisi tullut mukaan otokseen, jolloin luotettavuustutkimuksen perusteella olisi tiedetty muutajan uusi asunto.

Väestölaskennan 49 000 asutokunnasta puuttui asukkaita luotettavuustutkimuksen mukaan. Kummankin aineiston mukaan huoneistoissa oli yhteisiä asukkaita, mutta luotettavuustutkimuksen mukaan siellä asui vielä muitakin henkilöitä. Näistä 10 000 asuntoa oli sellaisia, joissa kaikki luotettavuustutkimuksessa löydettyt lisähenkilöt asuivat huoneistossa tilapäisesti. Asutokunnissa, joissa ero johtui rekisteristä puuttuneesta tilapäisestä asukkaasta, voi eron syynä olla se, että

- lomakkeella asutokunnan asukkaaksi ilmoitettu henkilö asuikin todellisuudessa tilapäisesti muualla
- rekisteriin henkilölle ilmoitettu tilapäinen asuminen oli päättynyt ja henkilö oli palannut vakinaiseen asuntoonsa.

5 000 asutokunnassa oli rekisteri- ja lomakeaineistojen yhteisten asukkaiden lisäksi kummassakin aineistossa lisähenkilöitä.

5.5 Tilapäinen asuminen

Tilapäinen asukas on henkilö, joka esimerkiksi opiskelun tai työn vuoksi muuttaa määräajaksi pois vakinaisesta kotipaikastaan. Mikäli tilapäinen oleskelu kestää vähintään kaksi viikkoa, tulee siitä tehdä tilapäinen muuttoilmoitus.

Oletetaan, että Jämsästä kotoisin oleva rakennusmies oli vuoden 1990 rakentamassa Helsinkiin uutta oopperataloa. Hän asui työviikot työnantajansa vuokraamassa yksiossa Helsingissä ja viikonloput vaimonsa ja lapsensa luona Jämsässä. Hän teki muuttoilmoituksen tilapäisestä asumisesta koko vuodeksi 1990 Helsinkiin. Tällöin hänellä oli väestön keskusrekisterissä sekä vakinainen että tilapäinen kotipaikka. Jos tarkastellaan rakennusmiestä vakinaisen kotipaikan mukaan, hän asui Jämsässä ja kävi työssä Hel-

singissä. Vakinaisen asumisen mukaan hänen Helsingin asuntonsa oli tyhjiillään, Jämsän huoneistossa asui kolme henkilöä: rakennusmies, vaimo ja lapsi. Tilapäisen asumisen mukaan tarkasteltuna hän asui Helsingissä ja kävi siellä myös työssä, Helsingin yksiossa asui rakennusmies, Jämsän asunnossa vaimo ja lapsi.

Yleisin tilapäisen asumisen syy on opiskelu. Se on luonteeltaan toisenlaista kuin tilapäinen asuminen työn takia. Tilapäisesti toisella paikkakunnalla työssä oleva palaa yleensä työn loputtua takaisin vakinaiseen kotipaikkaansa. Opiskelija sen sijaan ei välttämättä palaa opiskelun loputtua vakinaiseen kotipaikkaansa, joka useimmiten on vanhempien koti. Opiskelun jälkeinen kotipaikka riippuu siitä, mistä opintonsa lopettanut saa töitä.

Opiskelu ei riitä vakinaisen kotipaikan vaihtamiseen. Niinpä esimerkiksi Kärsämäeltä kotoisin oleva Tampereen yliopistossa opiskeleva henkilö saattaa olla jopa 10 vuotta tilapäisenä asukkaana Tampereella. Hänen vakinainen asuinpaikkansa on kuitenkin Kärsämäellä, jonne hän maksaa veronsa. Hän myös äänestää valtakunnallisissa vaaleissa Oulun vaalipiirin ehdokkaita ja on valitsemassa Kärsämäen kunnanvaltuustoa.

Kun luotettavuustutkimuksen otos oli poimittu, esitetyttiin asuntolomakkeille kaikki huoneistossa rekisterin mukaan asuneet henkilöt. Mikäli henkilöllä oli rekisterissä tieto tilapäisestä kotipaikasta, merkittiin hänet sen huoneiston asukkaaksi, jossa hän asui tilapäisesti. Asukasluettelo pyydettiin tarkistamaan ja korjaamaan 31.12.1990 mukaiseksi. Palautetussa asukasluettelossa piti olla kaikki huoneistossa vuoden 1990 lopussa asuneet henkilöt.

Asukkaiden merkitseminen lomakkeille tilapäisen asumisen mukaan aiheutti hämmennystä vastaajissa. Esimerkiksi otokseen kuulunut helsinkiläinen isä ihmetteli, että hänen Turussa opiskelun vuoksi tilapäisesti asunut tyttärensä puuttui kodin asukasluettelosta. Ilman neuvon kysymistä hän olisi ilman muuta lisännyt tyttärensä lomakkeelle. Eräs kansanedustaja taas hämmästeli sitä, että häntä ei oltu merkitty vaalipiirissään sijaitsevan kotinsa asukasluetteloon.

Vajaasta 100 000 otoshenkilöstä runsaalla 2 000:lla oli rekisterin mukaan sekä tilapäinen että vakinainen kotipaikka esitäyttöajankohtana. Oli täysin mahdollista, että tällaisia henkilöitä olisi lisätty vakinaisen kotipaikan huoneistoihin siitä huolimatta, että he tilapäisesti asuivat muualla. Siksi haastattelijat tarkistivat kaikkien sellaisten henkilöiden vuoden lopun todellisen asuinpaikan, joilla oli tilapäinen kotipaikka ja jotka oli lisätty vakinaisen kotipaikan asukasluetteloon. Jos henkilön tilapäinen asuminen oli vuoden lopussa voimassa, poistettiin hänet vakinaisen kotipaikan huoneiston asukkaista.

Luotettavuustutkimuksen mukaan tilapäisiä asukkaita oli kaikkiaan lähes 90 000. Rekisteriaineiston mukaan tilapäisiä asukkaita 31.12.1990 oli 74 000.

Kummassakin aineistossa tilapäiseksi asukkaaksi luokiteltuja henkilöitä oli 42 000. Näistä 83 prosenttia asui tilapäisesti samassa asunnossa kummankin aineiston mukaan. Saman rakennuksen eri huoneistoon kotipaikkatiedot veivät 9 prosenttia tilapäisistä asukkaista ja samalle kiinteistölle vielä prosentin. 7 prosentilla kotipaikkatunnukset veivät henkilön eri kiinteistölle eri aineistoissa. Lukumääräisesti tällaisia henkilöitä oli 3 000, ja suurin osa heistä tuli eri kunnan tilapäiseksi asukkaaksi eri aineistojen mukaan.

Luotettavuustutkimuksen tilapäisistä asukkaista 47 000:lla ei ollut rekisterissä tietoa tilapäisestä asumisesta. Syynä voi olla muuttolmoituksen laiminlyöminen tai sitten lomakkeen kysymys oli ymmärretty väärin. 20 000 henkilöä ilmoitti tilapäiseksi asuinpaikakseen huoneiston, jossa he rekisterin mukaan asuivat vakinaisesti. Tilapäisen asumisen syyksi heistä kolmannes ilmoitti opiskelun, viidennes työn, vajaat puolet ilmoitti tilapäisen asumisen syyksi muun syyn tai jätti sen ilmoittamatta. Heistä ainakin osa lienee ymmärtänyt tilapäisen asumisen kysymyksen väärin. Jos oletetaan, että valtaosa näistä oli ymmärtänyt tilapäisen asumisen väärin, olivat rekisterin ja luotettavuustutkimuksen tilapäisten asukkaiden kokonaismäärät lähellä toisiaan.

Rekisterin tilapäisistä asukkaista 35 000 ei luotettavuustutkimuksen mukaan ollut tilapäisiä asukkaita. Näissä voi olla kysymys siitä, että rekisteriin ilmoitettu tilapäinen asuminen oli loppunut tai lomakkeella ei haluttu ilmoittaa, että henkilö asui huoneistossa tilapäisesti. Kun henkilö tekee muuttolmoituksen tilapäiseen asuntoon, ilmoittaa hän samalla myös tilapäisen asumisen loppumisajankohdan. Mikäli hän palaa vakinaiseen asuntoonsa ennen ilmoittamaansa tilapäisen asumisen loppumista, jää hänelle rekisteriin tieto myös tilapäisestä asumisesta.

Luotettavuustutkimuksen tilapäisistä asukkaista 70 prosenttia ilmoitti tilapäisen asumisen syyksi opiskelun. Työn takia asui tilapäisesti 13 prosenttia, muun syyn tilapäiselle asumiselle ilmoitti lähes 18 prosenttia, heissä on mukana myös ne, jotka eivät ilmoittaneet mitään tilapäisen asumisen syyksi. Muita tilapäisen asumisen syitä olivat mm. loma ja sairaus.

Luotettavuustutkimuksen mukaan vuoden 1990 lopussa 57 000 huoneistossa asui ainoastaan tilapäisiä asukkaita.

Helsingin seutukaava-alueella oli 7 600 asunnossa vain tilapäisiä asukkaita.

Taulukko 13. Tilapäisessä asuinkäytössä olevat asuinhuoneistot lääneittäin

Lääni	Huoneistoja joissa vain tilapäisiä asukkaita	Prosenttia alueen asunnoista
Uudenmaan lääni	8 300	1,4
Turun ja Porin lääni	3 300	1,0
Hämeen lääni	5 200	1,7
Kymen lääni	6 500	4,3
Mikkelin lääni	6 500	7,1
Pohjois-Karjalan lääni	7 100	9,2
Kuopion lääni	2 300	2,1
Keski-Suomen lääni	6 100	5,6
Vaasan lääni	5 800	3,2
Oulun lääni	3 900	2,2
Lapin lääni	2 100	2,5
Yhteensä	57 100	2,6

5.6 Alivuokralaisuus

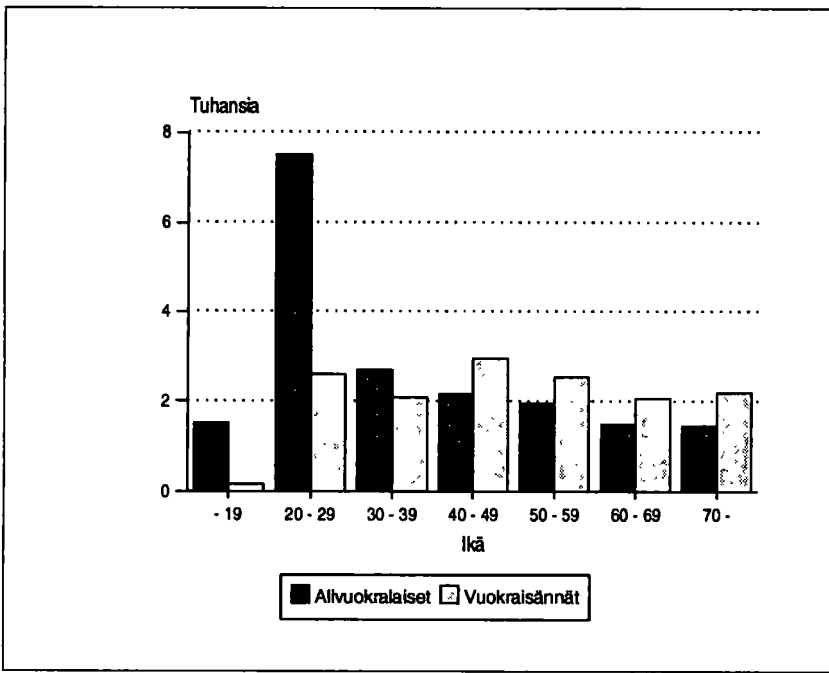
Alivuokralaisuus on tieto, jota ei saada mistään rekisteristä. Luotettavuustutkimuksen lomakkeella pyydettiin ilmoittamaan, ketkä asuntokunnan asukkaista asuivat asunnossa 31.12.1990 alivuokralaisina.

Luotettavuustutkimuksen mukaan alivuokralaisia oli kaikkiaan 18 800 +/- 2 100. Helsingin seutukaava-alueella heistä oli 6 800, runsas kolmannes kaikista alivuokralaisista. Puolet alivuokralaisista asui kahdeksassa suurimmassa kaupungissa.

Lähes puolet alivuokralaisista asui kerrostaloissa, 41 prosenttia asui omakotitaloissa, 8 prosenttia rivitaloissa ja 4 prosenttia muissa kuin asuinrakennuksissa.

Älttäen alivuokralaisista oli yli 40 prosenttia 20 – 29 -vuotiaita. Miehiä alivuokralaisista oli 62 prosenttia.

Joka toinen alivuokralainen kävi työssä. Työttömiä oli 8 prosenttia, eläkeläisiä, opiskelijoita ja muita työvoiman ulkopuolisia kaikkia noin 15 prosenttia.

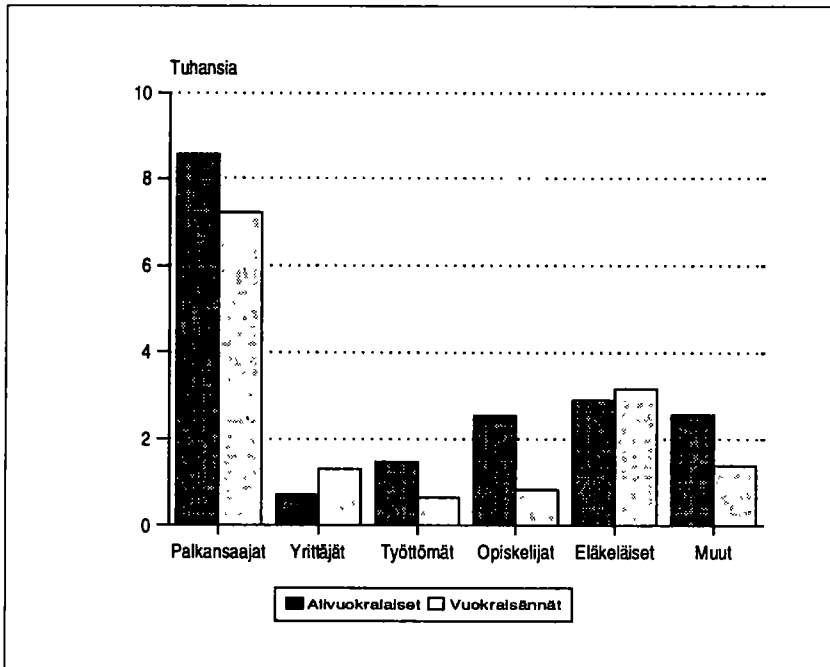

Kuvio 4.
Alivuokralaiset ja vuokraisännät iän mukaan

Alivuokralaisista oli 1 400 myös tilapäisiä asukkaita.

joista suurimmassa osassa oli vain yksi alivuokralainen. Vain yksi isäntäperheenjäsen oli 12 000 alivuokralaisasukunnassa.

Alivuokralaisia oli 14 500 asuntokunnassa,

Kuvio 5.
Alivuokralaiset ja vuokraisännät pääasiallisen toiminnan ja ammattiaseman mukaan

6 Asuntotiedot

6.1 Asuntotietojen vertailu

Tässä luvussa kerrotaan väestölaskennan asuinhuoneistojen tietojen ja luotettavuustutkimuksen vastaavien tietojen vertailuista. Ensin tarkastellaan huoneistorekisterin kattavuutta ja asuntovaraumaa ja sitten yksittäisiä huoneistotietoja; hallintaperustetta, huonelukua, keittiötyyppiä, pinta-alaa sekä varusteita (WC, lämmin vesi, suihku tai kylpyhuone, huoneistokohtainen sauna, parveke tai terassi ja sähkö).

Asuinhuoneisto on tila,

- jossa on yksi tai useampi asuinhuone
- joka on tarkoitettu ympärivuotiseen asuin- käyttöön
- jonka pinta-ala on vähintään 7 m²
- jossa on keittiö, keittokomero tai keittotila
- johon on oma sisäänkäynti ulkoa, porraskäytävästä, ulkoeteisestä tai muusta vastaavasta; jos sisäänkäynti huoneistoon on toisen asuinhuoneiston läpi, katsotaan nämä yhdeksi asuinhuoneistoksi.

Väestölaskennan huoneistotiedot saatiin väestön keskusrekisterin rakennus- ja huoneistorekisteristä. Rekisteri on luotu vuoden 1980 väestölaskennan yhteydessä. Silloin huoneistoja koskevat tiedot kysyttiin lomakkeilla huoneistojen haltijoilta. Lomaketiedot olivat pohjana silloin perustetulle rakennus- ja huoneistorekisterille. Rekisteriä on sen jälkeen päivitetty rakennusten uustuotantotiedoilla ja henkikirjoitusten yhteydessä. Vuoden 1990 väestölaskentaa varten Väestörekisterikeskus teki kohdennettuja tarkis-

tustiedusteluja niistä huoneistoista, joiden tiedot olivat rekisterissä puutteellisesti.

Ennen väestölaskentatilastojen tekemistä rekisterin huoneistotiedoille tehtiin loogisuustarkistuksia ja aineistosta poistettiin sinne todennäköisesti kuulumattomia huoneistoja, esimerkiksi pitkään asumattomana olleet hyvin puutteellisesti varustetut asunnot.

Luotettavuustutkimuksen huoneistotiedot perustuivat lomakkeella huoneistojen haltijoilta kysytyihin tietoihin. Huoneistolomake lähetettiin kaikkiaan 45 869 huoneistoon. Lomake jakautui kahteen osaan. Yläosassa kysyttiin tietoja huoneiston asukkaista, alaosassa oli huoneistoa koskevat kysymykset.

Tiedonkeruuvaiheessa ilmeni, että varsinkin pientalokiinteistöillä saattoi tulla vastaamisessa sekaannuksia esimerkiksi 'omakotitalon yläkerta' -tapauksissa sekä silloin kun kiinteistöllä oli vanha, asuinkäytöstä poistunut rakennus ja uusi rakennus, johon vanhasta oli muutettu. Kummassakin tapauksessa kiinteistöllä voi olla rekisterin mukaan kaksi huoneistoa, toinen asuttu, toinen asumaton. Kiinteistölle lähetettiin kaksi huoneistolomaketta. Siihen, jolle esitetyttiin rakennuksen asukkaat, saatettiin vastata asianmukaisesti. Toiseen lomakkeeseen kenties ei vastattu ja postikarhun tultua hämmästeltiin, että mehän palautimme lomakkeen jo kuukausi sitten. Mikäli tällaisessa tapauksessa postikarhuun vastattiin, siihen annettiin ehkä tiedot samasta huoneistosta kuin ensimmäiselläkin kerralla. Jos postikarhuun ei vastattu ja haastattelija otti kohteeseen yhteyttä loppukevällä, kenties hänellekin ilmoitettiin ensimmäisen huoneiston tiedot.

Näin oli kahdelle huoneistolle saatu tiedot, mutta kummallekin toista huoneistoa koskevat. Selviä tällaisia tapauksia huomattiin lomakkeita käsiteltäessä 236 kappaletta. Näistä toisen asunnon tiedot jätettiin huomioimatta. Tiedot hyväksyttiin sille huoneistolle, johon rekisterin mukaan asukkaat oli merkitty.

Katotapauksia huoneistoissa oli 2 736, siis 6,0 prosenttia huoneistoista, joihin tiedustelu lähetettiin. Näistä selkeästi kieltäytyneitä oli 196. Valtaosa jäi tavoittamattomiin. Kukapa

olisi antanut tiedot esimerkiksi asumattomasta huoneistosta, jonka omistaja asui eri paikkakunnalla ja kävi huoneistossa harvoin. Lomake oli saattanut mennä avaamattomana roskiin tai kukaan ei ollut sitä nähnyt eikä vaikea vastaajaa oli haastattelijankaan tavoittaa. Myöhäiskevään ja kesän aikana tuli useita soittoja, joissa huoneiston omistaja ilmoitti, että hän sai vasta nyt tiedustelun tultuaan pitkästä aikaa käymään huoneistossa. Osa vastaavista tapauksista on tuskin nooterannut koko tiedustelua.

6.2 Asuntojen kokonaismäärä

Väestölaskennan mukaan asuinhuoneistojen kokonaismäärä 31.12.1990 oli 2 210 000, luotettavuustutkimuksen mukaan asuntoja oli hitusen enemmän, 2 218 000 +/- 5 000. Väestölaskennassa asuinhuoneistoksi luokitelluista huoneistoista oli asuinhuoneistoja myös luotettavuustutkimuksen mukaan 97 prosenttia.

Väestölaskennan liiat asunnot

Väestölaskennan asuinhuoneistoista luotettavuustutkimuksen mukaan 60 000 ei kuulunut asuntokantaan. Niitä nimitetään ylipeittohuoneistoiksi.

Luotettavuustutkimuksen mukaan ylipeittohuoneistoja oli suhteellisesti eniten muissa kuin asuinrakennuksissa, 23 prosenttia. Lähes puolet huoneistoista sijaitsi erillisissä pientaloissa, neljännes oli kerrostaloissa ja 4 prosenttia rivitaloissa. Kaikista väestölaskennan asunnoista erillisissä pientaloissa sijaitsi 42 prosenttia, kerrostaloissa 43, rivitaloissa 12 ja muissa rakennuksissa vain 3 prosenttia. Luotettavuustutkimuksen mukaan joka viides väestölaskennan muissa kuin asuinrakennuksissa sijainnut huoneisto ei kuulunut asuntokantaan.

Ylipeittohuoneistoista lähes kolmannes sijaitsi haja-asutusalueella kun väestölaskennan kaikista huoneistoista vain 17 prosenttia sijaitsi taajamien ulkopuolelle. Pohjois-Suomessa haja-asutusalueella sijaitsevien ylipeittohuoneistojen osuus oli erityisen suuri; Oulun ja Lapin lääneissä noin 60 prosenttia luotettavuustutkimuksen mukaan asuntokantaan kuulumattomista väestölaskennan asunnoista sijaitsi haja-asutusalueella. Kuopion ja Mikkelin lääneissä lähes puolet ylipeittotapauksista oli taajamien ulkopuolella.

Ylipeittohuoneistot sijaitsivat usein vanhoissa rakennuksissa. Neljännes oli ennen vuotta 1920 rakennetuissa rakennuksissa, kun kaikista väestölaskennan huoneistoista näin vanhoja oli vain 6 prosenttia. 1 500 huoneistoa oli vuoden 1990 jälkeen rakennetuissa rakennuksissa. Nämä olivat huoneistoja, jotka eivät olleet vielä virallisesti valmiita 31.12.1990, mutta joihin oli jo rekisterin mukaan muutettu asumaan.

Hallintaperusteeltaan ylipeittotapauksista oli omistusasuntona 16 500 ja työsuhdeasuntona 12 000; ei vakituksessa asuinkäytössä hallintaperusteiden mukaan oli 27 500 asuntoa, lähes puolet ylipeittoasunnoista.

Luotettavuustutkimuksen mukaan ylipeittohuoneistoista oli 6 200 purettu, 5 500 kesämökkikäytössä, 4 500 toimitilakäytössä ja 5 200 huoneistoa ei ollut olemassakaan. Viimeiseen luokkaan kuuluivat esimerkiksi omakotitalojen yläkerrat, jotka huoneistorekisteriä perustettaessa on katsottu erillisiksi huoneistoiksi, mutta luotettavuustutkimuksen tiedustelussa ilmoitettiin osaksi alakeran huoneistoa. Toimitilakäytössä olleet ylipeittohuoneistot olivat piilokonttoreita.

Ylipeittohuoneistot olivat väestölaskennan mukaan poikkeuksellisia. Rekisterin mukaan käytössäolotilanteeltaan ylipeittoasunnoista oli tyhjiillään 12 300, toimitilana oli 1 600 huoneistoa, purettuja 2 500 ja ränsistyneenä 1 000. Toimitilat sekä purettu ja ränsistyneet huoneistot olivat tulleet väestölaskentaan mukaan siksi, että niissä rekisterin mukaan asuttiin. Näissä on kyseessä rekisterivirhe joko huoneiston käytössäolotiedoissa tai sen asukkaiden kotipaikkatiedoissa.

Ylipeittohuoneistoista viidennes, 12 000 sijaitsi Turun ja Porin läänissä. Kaikista huoneistoista siellä oli 15 prosenttia. Suhteellisesti vähemmän ylipeittotapauksia oli Uudellamaalla ja Kymen läänissä.

Luotettavuustutkimuksen aineiston perusteella siis 60 000 väestölaskennan asuotkannassa ollutta huoneistoa ei olisi pitänyt siellä ollakaan. Yleistykseenä voisi sanoa, että huoneistoissa oli koko joukko vakituudesta asuinkäytöstä poistuneita haja-asutusalueella olleita vanhoja omakotitaloja.

Väestölaskennasta puuttuneet asunnot

Luotettavuustutkimuksen mukaan väestölaskennasta puuttui 68 000 asuntoa. Näitä kutsutaan tässä alipeittohuoneistoiksi.

Luotettavuustutkimuksen mukaan alipeittohuoneistoista sijaitsi erillisissä pientaloissa

40 prosenttia, rivitaloissa neljännes, kerrostalohuoneistoja oli 16 prosenttia ja 18 prosenttia sijaitsi muissa rakennuksissa tai käytötarkoitustieto puuttui.

Rivitalohuoneistoissa oli yli- ja alipeittotapauksissa huomattava ero. Näyttäisi siltä, että väestölaskennassa olleiden rivitalohuoneistojen kuului siellä ollakin, mutta luotettavuustutkimuksen mukaan siellä olisi pitänyt olla vielä lähes 20 000 rivitalohuoneistoa lisää. Alipeiton rivitalohuoneistoista 13 000 sijaitsi sellaisissa rivitaloissa, joissa luotettavuustutkimuksen mukaan oli enemmän huoneistoja kuin väestölaskennan mukaan. Huoneistot jakautuivat rakennuksiin siten, että luotettavuustutkimuksessa oli yksi huoneisto enemmän 5 000 rivitalossa, kaksi huoneistoa 1 500 rivitalossa, kolme huoneistoa vajaassa 1 000 rivitalossa ja 400 rivitaloa oli sellaisia, joissa luotettavuustutkimuksen mukaan oli 4 – 9 huoneistoa enemmän kuin väestölaskennassa.

Omakotitaloissa sijaitsevista alipeittohuoneistoista 13 000 oli omakotitaloissa, joissa väestölaskennan mukaan oli vain yksi huoneisto, mutta luotettavuustutkimuksen mukaan kaksi. Näihin kuuluvat esimerkiksi omakotitalojen yläkertahuoneistot, jotka väestölaskennassa oli päätelty yhdeksi huoneistoksi, mutta joista luotettavuustutkimuksessa ilmoitettiin, että rakennuksessa oli kaksi huoneistoa. Näissä on joskus tulkinnanvaraista, onko rakennuksessa yksi vai kaksi huoneistoa.

Alipeittohuoneistot sijaitsivat nuoremmissa rakennuksissa kuin ylipeittohuoneistot. Runsas kolmannes alipeittohuoneistoista oli rakennettu 80-luvulla ja runsas neljännes 70-luvulla.

Hallintaperusteeltaan alipeittohuoneistoista oli 16 000 omistusasuntoja, saman veran oli vuokra-asuntoja, työsuhdeasuntoja oli 3 000. Lähes puolet, runsaat 30 000 alipeittohuoneistoista oli luotettavuustutkimuksen mukaan vailla asukkaita.

Rekisterinmukainen käytössäolotilanne oli kolmanneksella alipeittohuoneistoista vakituinen asuminen, saman verran oli tyhjillään olleita huoneistoja. 23 prosentilla käytössäolotieto oli tuntematon. Vaikka huoneistolla oli rekisterissä käytössäolotilanteena vakituinen asuminen, ei siellä väestölaskenta-ajan kohtana asunut ketään, toisin sanoen kyseisen huoneiston kotipaikkatunnusta ei ollut yhdelläkään 31.12.1990 Suomessa vakinaisesti asuneella henkilöllä. Huoneisto oli karstittu väestölaskennasta esimerkiksi siksi, että se oli rekisteritietojen mukaan erittäin puutteellisesti varustettu ja asumaton.

Luotettavuustutkimuksen mukaan Vaasan läänistä puuttui eniten väestölaskennasta

huoneistoja. Alipeittohuoneistoista 17 prosenttia, kaikkiaan 12 000 sijaitsi Vaasan läänissä, jossa koko asuntokannasta oli runsas 8 prosenttia sekä väestölaskennan että luotettavuustutkimuksen mukaan. Turun ja Porin läänissä oli alipeittotapauksia myös suhteellisesti enemmän kuin muissa lääneissä. Suhteellisesti vähemmän alipeittohuoneistoja oli Uudellamaalla ja Hämeessä.

Yli- ja alipeittohuoneistoissa voi osassa olla kyse myös väestölaskennan ja luotettavuustutkimuksen aineistojen yhdistämisiongelma. On mahdollista, että osan huoneistoista kuuluisi olla pareja keskenään, mutta tietojen käsittelyssä niitä ei onnistuttu päättämään samoiksi huoneistoiksi.

6.3 Asuntovarauma – asumattomat asuinhuoneistot

Väestölaskennan mukaan tyhjillään olleita asuntoja oli 150 000. Luotettavuustutkimuksen mukana niitä oli vähemmän, 133 000 +/- 5 000.

Väestölaskennan mukaan tyhjillään olleista asunnoista puolet oli tyhjillään myös luotettavuustutkimuksen mukaan. Asuinkäytössä huoneistoista oli 28 prosenttia, 21 prosenttia vakinaisessa ja 7 tilapäisessä asuinkäytössä. Runsas viidennes, 31 000 ei luotettavuustutkimuksen mukaan kuulunut ollenkaan asuntokantaan. Näistä 5 000 oli purettu, lähes 5 000 oli kesämökkinä, runsasta 4 000 huoneistoa ei ollut olemassakaan (esimerkiksi kyse toisen huoneiston osasta) ja 4 000 oli toimitilakäytössä.

Luotettavuustutkimuksen mukaan tyhjillään olleista asunnoista oli myös väestölaskennan

mukaan tyhjillään 60 prosenttia. Asuinkäytössä oli 15 prosenttia, tilapäisessä asuinkäytössä runsas prosentti, loput vakinaisessa asuinkäytössä. Joka neljäs luotettavuustutkimuksen mukaan asuntovaraumaan kuuluneista huoneistoista ei väestölaskennan mukaan kuulunut asuntokantaan.

Luotettavuustutkimuksen mukaan Keski- ja Pohjois-Suomessa tyhjiä huoneistoja oli selvästi vähemmän kuin väestölaskennan mukaan. Syynä voi olla esimerkiksi se, että maassa- ja maastamuuton seurauksena Keski- ja Pohjois-Suomessa tyhjilleen jääneissä rakennuksissa olleet huoneistot kuuluivat rekisterin mukaan vielä asuntokantaa. Luotettavuustutkimuksessa ilmoitettiin, etteivät ne sinne enää kuuluneet; kenties asunnon kunto ei enää riittänyt ympärivuotiseen asumiseen.

Taulukko 14. Asumattomat asunnot lääneittäin

Lääni	Asumattomia asuinhuoneistoja			
	väestölaskennan mukaan		luotettavuustutkimuksen mukaan	
	Lkm	%	Lkm	%
Uudenmaan lääni	30 800	21	31 100	24
Turku ja Pori lääni sekä Ahvenanmaa	28 400	19	25 600	20
Hämeen lääni	21 400	15	18 000	14
Kymen lääni	10 000	7	9 200	7
Mikkelin lääni	6 100	4	5 200	4
Pohjois-Karjalan lääni	5 400	4	4 300	3
Kuopion lääni	6 900	5	5 600	4
Keski-Suomen lääni	5 800	4	3 800	3
Vaasan lääni	14 400	10	11 800	9
Oulun lääni	11 500	8	7 600	6
Lapin lääni	6 800	5	5 100	4
Yhtensä	147 500	100	127 300	100

6.4 Hallintaperuste

Asutut asuinhuoneistot luokitellaan väestölaskennassa hallintaperusteen mukaan seuraavasti:

- omistusasunto
 - huoneiston haltija omistaa talon
 - huoneiston haltija omistaa asunnon osakkeet
- vuokra-asunto
- virka- tai työsuhdeasunto
- muu hallintaperuste.

Muu hallintaperuste on esimerkiksi se, että asunnon haltija asuu huoneistossa sukulaisuuden perusteella eikä maksa siitä vuokraa.

Huoneistorekisterin asunnon hallintaperuste päivitetään muuttoilmoitusten perusteella.

Luotettavuustutkimuksessa hallintaperustetta kysyttiin seuraavalla kysymyksellä:

- ⑤ Asunnon haltija (ks. ohje)
- A omistaa rakennuksen
- B omistaa asunnon osakkeet
- C asuu vuokralaisena
- D asuu työntekijän omistamassa tai vuokraamassa asunnossa
- E asuu muulla perusteella (esim. syytinki, sukulaisuus, vuokratta, ym.)

- ⑤ Asunnon haltija on se, joka asuu asunnossa omistajana tai päävuokralaisena tai on saanut asunnon käyttöönsä virka- tai työsuhteen nojalla.

Kohdassa D tarkoitetaan vuokra-asuntoa, jonka haltija on saanut käyttöönsä virka- tai työsuhteen nojalla.

Kohdassa E tarkoitetaan asuntoa, josta ei makseta vuokraa.

Kummassakin aineistossa olleista asutuista huoneistoista luokiteltiin samaan hallintaperusteluokkaa 91 prosenttia.

Väestölaskennassa oli luotettavuustutkimuksen mukaan 15 000 sellaista huoneistoa liian vähän, joissa hallintaperusteena oli rakennuksen omistaminen.

Selvästi vähemmän väestölaskennan mukana oli myös vuokra-asuntoja (15 000 vähemmän) sekä muussa hallinnassa olleita huoneistoja (12 000 vähemmän).

Sen sijaan huoneistoja, joissa haltija omisti asunnon osakkeet, oli väestölaskennassa 36 000 enemmän. Tähän luokkaan väestölaskennassa luokitelluista huoneistossa luotettavuustutkimuksen mukaan 28 000 huoneiston haltijaa omisti rakennuksen. Näistä 15 000 huoneistoa sijaitsi erillisissä pientaloissa, 6 100 rivitaloissa ja 6 500 kerrostaloissa. Siis luotettavuustutkimuksen mukaan 6 500 kerrostalohuoneiston haltijaa ilmoitti omistavansa koko talon. Erillisistä pientaloista paritalot ovat usein asunto-osakeyhtiöitä, jolloin niiden huoneistojen hallintaperuste

Taulukko 15. Huoneiston hallintaperuste

Luotettavuustutkimus	Väestölaskenta						
	Omistaa rakennuksen	Omistaa as. osakkeet	Työsuhte-asunto	Vuokra-asunto	Muu hallintaperuste	Asumaton	Ei mukana aineistossa
Omistaa rakennuksen	728 200	27 500	700	3 700	4 000	11 400	10 800
Omistaa as. osakkeet	5 100	647 600	400	6 400	2 300	4 100	4 800
Työsuhteasunto	1 800	5 000	36 800	25 900	1 000	3 100	2 900
Vuokra-asunto	8 300	29 100	19 400	396 200	6 500	17 100	15 500
Muu hallintaperuste	20 100	5 800	500	4600	22 200	2 100	3 300
Asumaton	4 100	6 200	1 100	6 900	700	77 200	30 900
Ei LT:n aineistossa	10 400	5 900	1 800	8 600	2 100	31 200	–
<hr/>							
A. VL90 yht. (otos)	780 300	727 700	61 300	454 000	39 000	147 300	68 200
B. VL90 yht. (perusjoukko)	770 600	706 300	69 100	476 800	46 800	140 000	68 200
C. LT yht.	786 300	670 700	76 500	492 100	58 600	127 100	60 000
	+/-6 800	+/-8 400	+/-3 900	+/-8 200	+/-3 300	+/-5 000	+/-3 400
D. Oikein luokiteltuja	728 200	647 600	36 800	396 200	22 200	77 200	–
E. Oikein luok. osuus (%)	93,3	89,0	60,0	87,3	56,9	52,4	–
F. Virheellisesti luokassa mukana	52 100	80 100	24 500	57 800	16 800	70 100	60 000
G. Virheellisesti luokasta pois	58 100	23 100	39 700	95 900	36 400	56 400	68 200
H. Bruttovirhe	110 200	103 200	64 200	153 700	53 200	126 500	128 200
I. Nettovirhe	-15 700	35 600	-7 400	-15 300	-11 800	12 900	–
	+/-6 800	+/-8 400	+/-3 900	+/-8 200	+/-3 300	+/-5 000	–
J. Suhteellinen nettovirhe	-2,0	5,0	-10,7	-3,2	-25,2	4,6	–
	+/-0,9	+/-1,2	+/-5,6	+/-1,7	+/-7,1	+/-3,6	–

kuuluisikin olla asunnon osakkeiden omistus, vaikka huoneiston asukkaat kysyttäessä helposti ilmoittaisivatkin hallistaperusteeksi rakennuksen omistamisen. Paritaloissa kyseisistä huoneistoista sijaitsi 3 000.

Väestölaskennan asunnoista, joissa haltija omisti asunnon osakkeet, oli luotettavuustutkimuksen mukaan vuokra-asuntoja 29 000. Näistä valtaosa, 24 000 oli kerrostalohuoneistoja. Ehkä huoneisto oli aiemmin ollutkin osakkeiden omistajan käytössä, mutta mahdollisesti se oli myöhemmin annettu vuokralle, hallintaperusteen muutos ei kuitenkaan ollut välittynyt rekisterinpitäjälle.

Työsuhdeasunnot menivät yleisesti vuokra-asuntojen kanssa ristiin. Väestölaskennan 60 000 työsuhdeasunnosta oli luotettavuustutkimuksen mukaan kolmannes vuokra-asuntoja. Väestölaskennan vuokra-asunnoista taas 26 000 oli luotettavuustutkimuksen mukaan työsuhdeasuntona. Kun työnantaja vuokraa vapailta markkinoilta työntekijälleen asunnon, ei tieto aiemmin vuokra-asuntona olleen huoneiston muuttumisesta työsuhdeasunnoksi välttämättä välity rekisterinpitäjälle. Asuntoon muuttava työntekijä voi muuttoilmoituksessa hyvinkin ilmoittaa muuttavansa vuokralle.

6.5 Pinta-ala

Huoneiston pinta-ala on huoneistoa rajoittavien seinien sisäpintojen rajaama alue. Pinta-alaan ei lasketa mukaan parveketta, kuitia, vilpolaa, kylmää eteistä tai muuta sellaista eikä pannuhuonetta, kellaria, autotallia tai kylmää varastotilaa. Sen sijaa keittiö, kodinhoitotila, vaatehuone ja asunnossa oleva sauna lasketaan mukaan huoneiston pinta-alaan.

Osa luotettavuustutkimukseen vastanneista antoi huoneiston pinta-alasta arviotiedon tyyliin 'noin 200 m²'. Tällaisia vastauksia oli 520 kappaletta.

Pinta-alavertailu luokitellusta aineistosta

Taulukossa 16 huoneistot on luokiteltuja pinta-alojen mukaan, jonka jälkeen on verrattu luokiteltua aineistoa. Pinta-alaluokitus on seuraava:

Luokka	Tyypihuoneisto
– 29	pienet yksiöt
30 – 49	suuret yksiöt ja pienet kaksiot
50 – 69	suuret kaksiot
70 – 89	3 huonetta ja keittiö
80 – 139	3 – 4 huonetta ja keittiö
140 –	4+ huonetta ja keittiö.

Luotettavuustutkimuksessa huoneistot ilmoitettiin hiukan väestölaskennan tietoa suuremmiksi. Väestölaskennassa jokaiseen pinta-alaluokkaan luokitelluista (ylintä luokkaa luonnollisesti lukuunottamatta) huoneistoista oli 5–10 prosenttia luokiteltu luotettavuustutkimuksessa yhtä ylempään pinta-alaluokkaan.

Väestölaskennan mukaan alle 30 m²:n huoneistoista oli luotettavuustutkimuksen mukaan 10 000 luokkaa ylempänä ja 3 000 oli luokassa 50 – 79 m². Runsaan 2 000 huoneiston pinta-ala oli luotettavuustutkimuksen mukaan vähintään 80 m², joidenkin jopa yli 140 m². Näiden huoneistojen kohdalla lieinee osassa kyse siitä, että huoneiston tiedot luotettavuustutkimuksessa eivät olekaan siitä huoneistosta, joka oli sen väestölaskennan vertailuparina.

Taulukko 16. Huoneiston pinta-ala

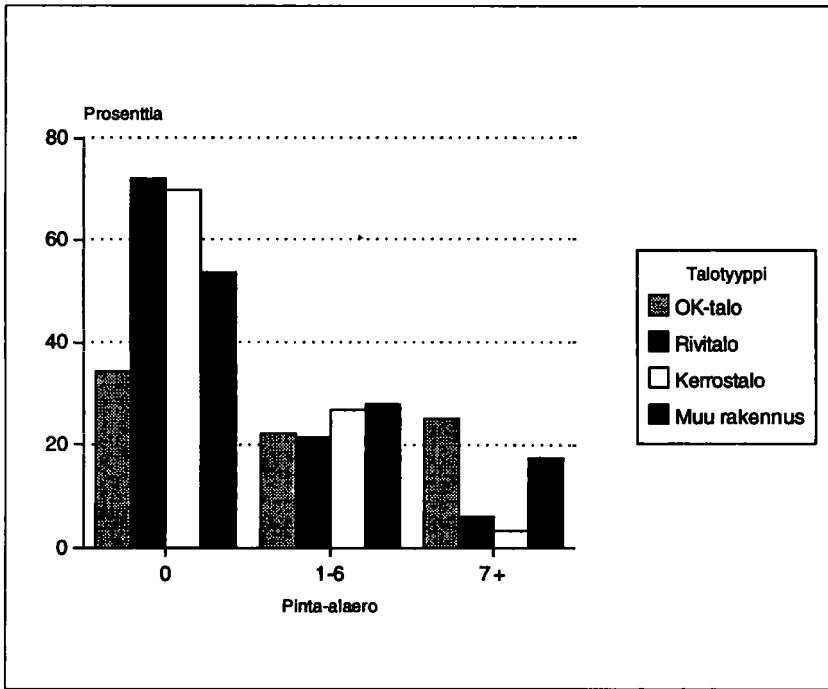
Luotettavuus- tutkimus	Väestölaskenta						Tunte- maton	Ei mukana aineistossa
	-29	30 - 49	50 - 69	70 - 89	90 - 139	140 +		
- 29	88 800	7 100	1 600	500	200	100	300	8 800
30 - 49	9 800	381 500	14 400	3 300	1 900	400	1 200	14 900
50 - 69	3 000	25 800	503 800	19 700	6 100	400	600	17 000
70 - 89	800	7 200	28 500	355 300	25 500	1 700	700	9 200
90 - 139	1 200	5 700	13 200	41 200	436 600	20 300	600	11 400
140 +	300	900	1 900	4 900	39 900	91 500	400	3 900
Ei LT:n aineistossa	7 400	17 100	12 600	8 100	8 700	2 700	3 600	-
<hr/>								
A. VL90 yht. (otos)	111 300	445 300	576 000	433 000	518 900	117 100	7 400	68 200
B. VL90 yht. (perusjoukko)	127 200	433 800	562 700	431 700	524 500	113 600	16 200	68 200
C. LT yht.	107 400	427 400	576 400	428 900	530 200	143 700	3 700	60 200
	+/-4 400	+/-8 000	+/-9 000	+/-8 300	+/-7 500	+/-4 800	+/-900	+/-3 400
D. Oikein luokiteltuja	88 800	381 500	503 800	355 300	436 600	91 500	-	-
E. Oikein luok osuus (%)	79,8	85,7	87,5	82,1	84,1	78,1	-	-
F. Virheellisesti luokassa mukana	22 500	63 800	72 200	77 700	82 300	25 600	-	60 200
G. Virheellisesti luokasta pois	18 600	45 900	72 600	73 600	93 600	52 200	-	68 200
H. Bruttovirhe	41 100	109 700	144 800	151 300	175 900	77 800	-	128 400
I. Nettovirhe	19 800	6 400	-13 700	2 800	-5 700	-30 100	12 500	-
	+/-4 400	+/-8 000	+/-9 000	+/-8 300	+/-7 500	+/-4 800	+/-900	-
J. Suhteellinen nettovirhe	15,6	1,5	-2,4	0,6	-1,1	-26,5	77,2	-
	+/-0,0	+/-1,8	+/-1,6	+/-1,9	+/-1,4	+/-4,2	+/-5,6	-

Väestölaskennan 117 000 vähintään 140 m²:n asunnoista oli 20 000 luotettavuustutkimuksen mukaan 80 - 139 -neliöisiä. Vastaavasti väestölaskennassa toiseksi ylimpään luokkaan luokitelluista asunnoista oli luotettavuustutkimuksen mukaan 40 000 pinta-alaltaan vähintään 140 m². On mahdollista, että esimerkiksi omakotitalossa oli otettu asuinkäyttöön tiloja, joita ei oltu merkitty asuinkäyttöön rakennusluvassa. Toisaalta taas tiedusteltaessa lomakkeella pinta-alaa lienee epävarmoissa tapauksissa todennäköisempää muistaa pinta-ala yleisemmin ylös- kuin alaspäin todellisesta määrästä.

Pinta-alaerot

Erillisissä pientaloissa olleiden huoneistojen pinta-alat poikkesivat usein toisistaan väestölaskennassa ja luotettavuustutkimuksessa. Vain joka kolmannella huoneistolla oli täsmälleen sama pinta-ala kummassakin aineistossa. Muutaman neliön (korkeintaan kuusi neliometriä) pinta-alaero oli 22 prosentilla huoneistoista ja 28 prosentilla ero oli vähintään 7 neliometriä. Erillisissä pientaloissa olleista huoneistoista, joiden väestölaskennan pinta-ala erosi luotettavuustutkimuksen pinta-alasta, oli 61 prosenttia sellaisia, joilla

Kuvio 6.
Huoneistojen pinta-ala-erot talotyypeittäin

luotettavuustutkimuksessa ilmoitettiin suurempi pinta-ala, mitä väestölaskennan oli.

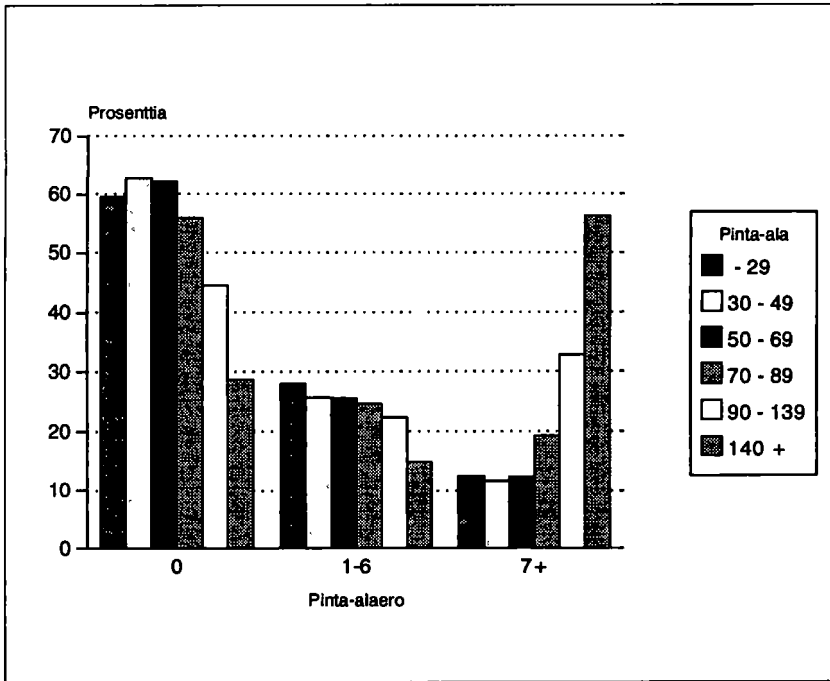
Rivi- ja kerrostaloissa huoneistojen pinta-alat vastasivat selvästi paremmin toisiaan kuin erillisissä pientaloissa. Rivitalojen pinta-alat olivat täsmälleen samat 72 prosentilla kummassakin aineistossa olleista asunnoista. Joka viidennen huoneiston pinta-ala poikkesi vain muutaman neliön. Useimmiten rivitalohuoneistojen pinta-ala oli väestölaskennan mukaan pienempi kuin luotettavuustutkimuksessa, 86 prosenttia erotapauksista oli näin päin.

Kerrostalohuoneistoista täsmälleen sama pinta-ala oli 70 prosentilla, muutaman neliön ero oli 27 prosentilla. Kerrostalohuoneistoissa pinta-ala oli useammin väestölaskennassa suurempi kuin luotettavuustutkimuksessa, siis päinvastoin kuin rivi- ja omakotitalohuoneistoissa.

Pinta-alaerot olivat yleisempiä suurissa huoneistoissa kuin pienissä. Vain 29 prosentilla

väestölaskennan mukaan yli 140 neliömetrin asunnoista olivat pinta-alat yhtä suuria kummankin aineiston mukaan. Yli puolet huoneistoista oli sellaisia, että väestölaskennan ja luotettavuustutkimuksen pinta-alojen ero oli vähintään 7 neliömetriä. Suurimmillaan erot olivat jopa 200 m². Joissakin tapauksissa oli varmasti kyse siitä, että verrattiin väärin huoneistojen tietoja toisiinsa. Suurimmissa huoneistoissa ero oli useammin väestölaskennan hyväksi, ts. huoneistolla oli väestölaskennan mukaan suurempi pinta-ala kuin luotettavuustutkimuksessa. Kaikissa muissa pinta-alaluokissa ero oli päinvastoin; luokissa oli enemmän huoneistoja, joissa väestölaskennan mukainen pinta-ala oli pienempi kuin luotettavuustutkimuksen mukainen.

Pienissä asunnoissa pinta-alat vastasivat paremmin toisiaan. Alle 70 m²:n asunnoista oli runsas 60 prosenttia täsmälleen saman kokoisia kummankin aineiston mukaan ja vain vähän pinta-alat poikkesivat runsaalla neljänneksellä asunnoista.

Kuvio 7.
Huoneistojen pinta-ala-
erot huoneiston koon
mukaan

6.6 Keittiötyyppi

Asuinhuoneistot jaetaan väestölaskennassa keittiötyyppin mukaan kolmeen luokkaan; niihin, joissa on

- keittiö, joka on ikkunallinen ruoanvalmistukseen tarkoitettu tila, jonka kokonaispinta-ala on vähintään 7 m²; keittiöksi katsotaan myös ns. tupakeittiö
- keittokomero, joka on ruoanvalmistukseen tarkoitettu tila, jonka pinta-ala on pienempi kuin 7 m²
- kettotila, joka on ruoanlaittoa varten varattu, pääosin seinien rajoittama tila, joka on yhdestä tai useammasta kohdasta avo-yhteydessä (ei kiinteää ovea) muihin asuintiloihin; keittotilaksi katsotaan myös muuhun asumiskäyttöön ilman mitään rakenteellisia erottavia osia kuuluva tila, jossa on keittiövarusteet.

Kummassakin aineistossa olleista asunnoista luokiteltiin 92 prosenttia samaan keittiötyyppiluokkaan.

Väestölaskennan mukaan neljässä viidestä asuinhuoneistosta oli keittiö. Näin oli myös luotettavuustutkimuksen mukaan.

Väestölaskennan keittiöistä luotettavuustutkimuksen mukaan olikin vain keittokomeroita 26 000 ja keittotiloja 31 000.

Väestölaskennan keittokomeroista ilmoitettiin luotettavuustutkimuksessa keittiöksi 50 000. Keittotiloja väestölaskennan keittokomeroista oli luotettavuustutkimuksen mukaan 36 000. On ilmeisesti koko joukko niitä, jotka lomakekyselyssä tulkitsevat keittokomeron mielellään keittiöksi. On myös mahdollista, että keittokomero on jälkikäteen laajennettu keittiöksi.

Väestölaskennan 37 000 keittotilallisesta huoneistosta alle puolet sisälsi keittotilan myös luotettavuustutkimuksen mukaan. Komeasti keittiöksi tilaa kutsuttiin 11 000 huoneistossa, keittokomeroiksi se tulkittiin 6 000 tapauksessa.

Väestölaskennassa keittiötyypiltään tuntemattomia oli 16 000 huoneistoa. Luotettavuustutkimuksen mukaan näistä 5 000 sisäl-

si keittiön, 500 keittokomeron ja runsas 2 000 keittotilan. Loput olivat tuntemattomia tai huoneistot puuttuivat luotettavuustutkimuksesta.

Keittiötyypin kysyminen lomakkeella ei ole ongelmatonta. Ääritapauksessa yksi tulkitsee suuren keittokomeron keittotilaksi, toinen keittiöksi.

Taulukko 17. Huoneiston keittiötyyppi

Luotettavuustutkimus	Väestölaskenta				
	Keittiö	Keittokomero	Keittotila	Ei keit.mahd.	Ei mukana aineistossa
Keittiö	1 658 300	50 100	10 900	5 100	47 700
Keittokomero	26 300	302 000	6 100	500	11 800
Keittotila	31 100	36 000	17 600	2 200	4 900
Ei LT:n aineistossa	40 500	11 700	2 600	5 300	–
A. VL90 yht. (otos)	1 756 200	399 800	37 200	13 100	68 200
B. VL90 yht. (perusjoukko)	1 748 900	393 600	41 000	26 100	68 200
C. LT yht.	1 772 100	346 700	91 800	7 100	60 100
	+/-8 800	+/-7 200	+/-4 200	+/-1 000	+/-3 400
D. Oikein luokiteltuja	1 658 300	302 000	17 600	–	–
E. Oikein luok. osuus (%)	94,4	75,5	47,3	–	–
F. Virheellisesti luokassa mukana	97 900	97 800	19 600	–	60 100
G. Virheellisesti luokasta pois	113 800	44 700	74 200	–	68 200
H. Bruttovirhe	211 700	142 500	93 800	–	128 300
I. Nettovirhe	-23 200	46 900	-50 800	19 000	–
	+/-8 800	+/-7 200	+/-4 200	+/-1 000	–
J. Suhteellinen nettovirhe	-1,3	11,9	-123,9	72,8	–
	+/-0,5	+/-1,8	+/-10,2	+/-3,8	–

6.7 Huoneluku

Huone on ikkunallinen tila, jonka lattiapinta-ala on vähintään 7 m² ja keskikorkeus vähintään 2 metriä. Eteistä, vilpolaa, makuualkuvia tai muuta sellaista ei lueta huoneeksi.

Luotettavuustutkimuksessa huonelukua kysyttiin seuraavalla kysymyksellä:

⑧ Huoneistossa on ilman keittiötä huoneita kpl.

⑧ Huoneluukuun luetaan asumiseen tarkoitettut huoneet ilman keittiötä. Huone on ikkunallinen tila, jonka lattiapinta-ala on vähintään 7 m² ja keskikorkeus vähintään 2 m. Eteistä, vilpolaa, makuualkuvia tai muuta sellaista ei lueta huoneeksi.

Erään vastauksen mukaan huoneiston kaikki huoneet olivat ilman keittiötä, saivartelusta huolimatta kysymykseen oli vastattu ainakin muodollisesti oikein.

On mahdollista, että jotkut vastaajat olivat kysymyksestä huolimatta laskeneet keittiön mukaan huoneluukuun. Tällaisten huoneistojen luotettavuustutkimuksen mukainen huoneluku on yhden liian suuri.

Yleisesti väestölaskennan ja luotettavuustutkimuksen mukaan huoneistojen huoneluvuissa oli yhden huoneen heitto puoleen tai toiseen. Väestölaskennan mukaan 1 – 5 huoneen asunnoissa oli luotettavuustutkimuksen mukaan yleisemmin yksi huone enemmän kuin vähemmän. Yli viiden huoneen huoneistoissa tilanne oli päinvastoin, luotettavuustutkimuksen mukaan oli yleisempää, että huoneistossa oli yksi huone vähemmän kuin väestölaskennassa.

Pienissä huoneistoissa oli huoneiden lukumäärä useammin sama väestölaskennassa ja luotettavuustutkimuksessa kuin suuremmisissa. Väestölaskennan yksioista oli yksioitä myös luotettavuustutkimuksen mukaan 87 prosenttia. Seitsemän huoneen asunnoista oli vain puolessa luotettavuustutkimuksen mukaan sama määrä huoneita kuin väestölaskennassa.

On mahdollista, että asuntojen väliseiniä oli purettu, jolloin huoneluku oli pienentynyt tai huoneistoon oli rakennettu väliseiniä, jolloin huoneluku oli kasvanut. Mikäli muutoksien tekemiseen ei oltu haettu rakennuslupaa, ei tieto huoneluvun muuttumisesta ollut välitynyt rekisteriin.

Taulukko 18. Huoneiston huoneluku (ml. keittiö)

Luotettavuus- tutkimus	Väestölaskenta								Tunte- maton	Ei mukana aineis- tossa
	1	2	3	4	5	6	7	8 +		
1	211 500	26 100	31 500	24 200	21 500	9 000	2 400	1 400	600	12 800
2	18 600	225 400	26 900	3 000	1 100	300	100	0	1 100	13 800
3	1 800	31 800	428 300	26 700	7 500	1 000	300	300	600	15 900
4	1 100	5 400	29 300	370 500	35 100	4 600	800	100	300	9 900
5	1 100	2 300	11 600	35 400	270 300	26 100	2 800	800	300	7 000
6	300	1 300	3 000	8 900	38 900	105 700	8 500	1 600	200	3 700
7	0	400	900	2 100	6 200	18 000	20 600	3 200	100	1 200
8 +	0	200	600	1 300	3 200	4 000	6 100	12 700	100	1 000
Ei LT:n aineistossa	8 300	15 500	12 900	9 100	5 700	3 200	800	600	3 900	–
<hr/>										
A. VL90 yht. (otos)	242 700	308 400	545 000	481 200	389 500	171 900	42 400	20 700	7 200	68 300
B. VL90 yht. (perusjoukko)	241 900	311 100	534 800	486 300	387 300	169 500	63 100	12 500	3 000	68 300
C. LT yht.	341 000	290 300	514 200	457 100	357 700	172 100	52 700	29 200	3 400	60 000
	+/-7 500	+/-6 900	+/-8 800	+/-8 300	+/-7 100	+/-5 100	+/-3 100	+/-2 300	+/-800	+/-3 400
D. Oikein luokiteltuja	211 500	225 400	428 300	370 500	270 300	105 700	20 600	12 700	–	–
E. Oikein luok. osuus (%)	87,1	73,1	78,6	77,0	69,4	61,5	48,6	61,4	–	–
F. Virheellisesti luokassa mukana	31 200	83 000	116 700	110 700	119 200	66 200	21 800	8 000	–	68 300
G. Virheellisesti luokasta pois	129 500	64 900	85 900	86 600	87 400	66 400	32 100	16 500	–	60 000
H. Bruttovirhe	160 700	147 900	202 600	197 300	206 600	132 600	53 900	24 500	–	128 300
I. Nettovirhe	-99 100	20 800	20 600	29 200	29 600	-2 600	10 400	-16 700	-400	–
	+/-7 500	+/-6 900	+/-8 800	+/-8 300	+/-7 100	+/-5 100	+/-3 100	+/-2 300	+/-800	–
J. Suhteellinen nettovirhe	-40,8	6,7	3,8	6,1	7,6	-1,5	24,5	-80,7	-5,6	–
	+/-3,1	+/-2,2	+/-1,6	+/-1,7	+/-1,8	+/-3,0	+/-4,9	+/-18,4	+/-26,7	–

6.8 Varusteet

Luotettavuustutkimuksen lomakkeella pyydettiin ilmoittamaan, onko huoneistossa seuraavat varusteet:

- WC
- lämmin vesi
- suihku tai kylpyhuone
- sauna asunnossa
- parveke tai terassi
- sähkö.

Saunaksi pyydettiin ilmoittamaan ainoastaan kyseisen huoneiston yhteydessä ollut sauna, ei erillisessä rakennuksessa ollutta tai useamman asunnon yhteistä saunaa.

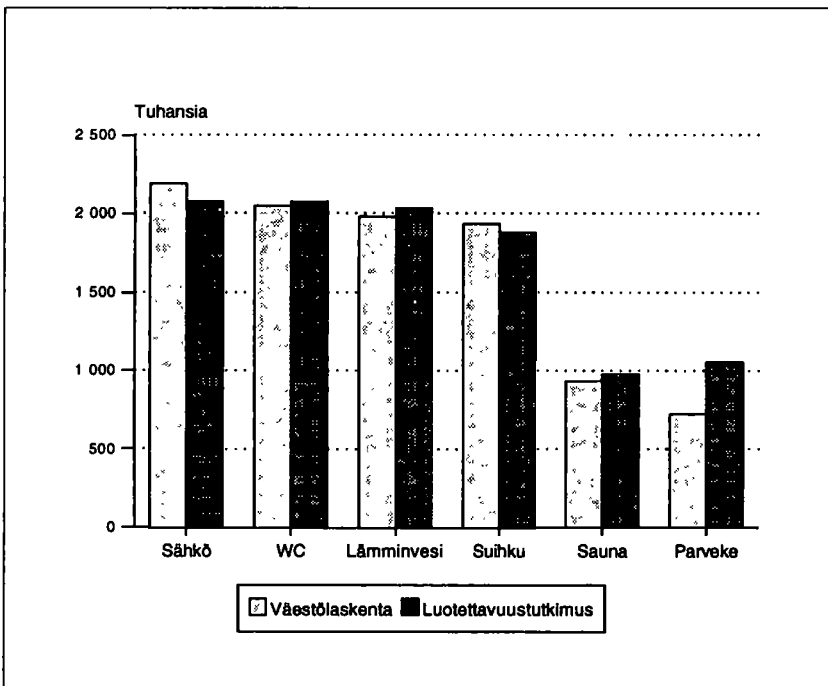
Lomakkeelle pyydettiin merkitsemään rasti kaikkien niiden varusteiden kohdalle, jotka huoneistossa olivat. Kysymyksen asettelusta seurasi se, että silloin kun ruudussa oli rasti, oli selvää, että kysytyn varusteen ilmoitettiin

olevan huoneistossa. Mutta silloin kun rastia ei ollut, ei lomakkeita käsiteltäessä voinut päätellä puuttuiko huoneistosta kysytty varuste, vai oliko tieto jätetty antamatta. Lomakkeella olisi pitänyt vastaajaa pyytää ilmoittamaan myös se, että huoneistossa ei ollut kysyttyä varustetta. Tällöin vastaamatta jättäminen olisi erottunut puuttuvasta varusteesta.

Epäonnistunutta kysymystä yritettiin paikata siten, että jos huoneiston kaikki varusteet oli jätetty tyhjiksi, laskettiin huoneisto varusteiden osalta osittaiskatotapaukseksi.

Sähkö

Väestölaskennan mukaan 2,2 miljoonassa asunnossa oli sähkö, luotettavuustutkimuksen mukaan sähköllisiä huoneistoja oli runsaat 100 000 vähemmän.

Kuvio 8.
Huoneiston varusteet

Väestölaskennassa sähköllä varustetuista huoneistoista oli 130 000 luotettavuustutkimuksen mukaan ilman sähköä. Huoneistoista 52 000 sijaitsi erillisissä pientaloissa, 16 000 rivitaloissa ja 58 000 kerrostaloissa. Luotettavuustutkimuksen mukaan 58 000 kerrostalohuoneistosta siis puuttui sähkö. Asumattomia näistä kerrostalohuoneistoista oli 4 500. Erillisissä pientaloissa sijainneista huoneistoista lähes puolet oli haja-asutusalueella.

Luotettavuustutkimuksen sähköttömistä huoneistoista, joissa väestölaskennan mukaan oli sähkö, sijaitsi lähes kaikki, 95 prosenttia sellaisissa rakennuksissa, joissa oli sähkö. Asumattomina huoneistoista oli 6 500.

Voi vain arvailla, miksi huoneiston varusteeksi ei ilmoitettu sähköä lomaketiedustelussa. Seuraavassa vaihtoehtoja:

- sähkö oli lomakkeella varusteista viimeimpänä
- vastaaja ei ollut varma, mitä sähkö huoneiston varusteena tarkoittaa, ja jätti epävarmana varusteen merkitsemättä
- tyhjään huoneistossa ei ollut voimassa olutta sähkösopimusta
- sähkölaskun maksamattomuuden vuoksi sähkölaitos oli katkaissut sähkön tulon huoneistoon.

WC

Huoneistojen varustetiedoista WC oli eniten samalla tavalla väestölaskennassa ja luotettavuustutkimuksessa. Kummassakin aineistossa olleista asunnoista 98 prosenttia sisälsi WC:n sekä väestölaskennan että luotettavuustutkimuksen mukaan.

Luotettavuustutkimuksen mukaan WC:llisten huoneistojen määrä oli 27 000 väestölaskentaa suurempi, se on vain runsas prosentti väestölaskennan huoneistojen määrästä.

Väestölaskennan WC:llisistä huoneistoista 38 000:ssa ei luotettavuustutkimuksen mukaan ollut WC:tä. Huoneistoista kaksi kolmasosaa sijaitsi kerrostaloissa.

Väestölaskennan WC:ttömistä huoneistoista taas 36 000:ssa oli luotettavuustutkimuksen mukaan WC. Huoneistoista yhdeksän kymmenestä sijaitsi erillisissä pientaloissa. Omakotitalon WC:n rakentamiseen ei kaiketi aina haeta rakennuslupaa, vai onko näissä kyse pihan perällä olevan mukavuuslaitoksen ilmoittamisesta huoneiston WC:ksi.

Lämmin vesi

Luotettavuustutkimuksen mukaan lämpimällä vedellä varustettuja huoneistoja oli 50 000 enemmän kuin väestölaskennan mukaan.

Niistä huoneistoista, joissa väestölaskennan mukaan oli lämmin vesi, 55 000:ssa ei luotettavuustutkimuksen mukaan sitä ollut. Huoneistoista 16 500 sijaitsi erillisissä pientaloissa, 4 500 rivitaloissa ja 32 500 kerrostaloissa. Luotettavuustutkimuksen kerrostalohuoneistojen omituisuudet eivät siis lopu sähkön puuttumiseen, yli 30 000 huoneistosta puuttui lämmin vesi.

Vastaavasti luotettavuustutkimuksen mukaan oli 76 000 sellaista lämpimällä vedellä varustettua huoneistoa, joista lämmin vesi väestölaskennan mukaan puuttui. Nämä huoneistot sijaitsivat pääasiassa erillisissä pientaloissa. Lämminvesivaraajan asentamisesta omakotitaloon ei välttämättä anota rakennuslupaa eikä siitä siten ole välittynyt tietoa rekisterinpitäjälle.

Suihku

Luotettavuustutkimuksen mukaan suihkun tai kylpyhuoneen käsittäviä huoneistoja oli 53 000 vähemmän kuin väestölaskennan mukaan.

Väestölaskennan mukaan suihkulla tai kylpyhuoneella varustetuista huoneistoista oli luotettavuustutkimuksen mukaan 82 000 ilman peseytymismahdollisuutta. Niistä huoneistoista, joissa väestölaskennan mukaan ei ollut peseytymismahdollisuutta, oli 122 000:ssa luotettavuustutkimuksen mukaan suihku tai kylpyhuone.

Peseytymismahdollisuuksellisten huoneistojen vähemmyys luotettavuustutkimuksessa voi johtua myös otosvaihtelusta. Nimittäin otosaineistosta estimoitu sellaisten rekisterihuoneistojen määrä, joissa oli suihku tai kylpyhuone, oli 40 000 vähemmän kuin luotettavuustutkimuksen lomakeaineistosta estimoitu peseytymistilallisten huoneistojen määrä. Väestölaskennan kokonaisrekisteriaineiston mukaan peseytymistilat sisältäviä huoneistoja on kuitenkin 100 000 enemmän kuin jos tieto olisi tuotettu estimoimalla otosaineiston rekisterihuoneistoista.

Sauna

Huoneistokohtainen sauna oli väestölaskennan mukaan 932 000 huoneistossa. Luotettavuustutkimuksen mukaan huoneistoja oli 46 000 enemmän.

Väestölaskennan saunallisista huoneistoista ei 50 000 luotettavuustutkimuksen mukaan sisältänyt saunaa. Väestölaskennan saunattomista huoneistoista 77 000:ssa oli luotettavuustutkimuksen mukaan sauna. Näistä 50 000 oli erillisissä pientaloissa. Moneen omakotitaloon on varmasti jälkikäteen tehty sauna ilman, että kaikkiin olisi haettu rakennuslupaa. On myös mahdollista, että osassa näistä sauna sijaitsikin eri rakennuksessa, jolloin sitä ei enää katsota huoneistokohtaiseksi saunaksi.

Väestölaskennan saunattomista huoneistoista, joissa luotettavuustutkimuksen mukaan oli sauna, sijaitsi 18 000 kerrostaloissa. Kookkaaseen siivouskomeroon saa kivan saunan, eikä siihen aina huomata hakea rakennuslupaa.

Parveke tai terassi

Luotettavuustutkimuksen mukaan parvekkeen tai terassin käsittäviä huoneistoja oli 330 000 enemmän kuin väestölaskennan mukaan.

Parveke-/terassitietoa ei kysytty vuoden 1980 väestölaskennassa, jolloin huoneistorekisteri luotiin. Tieto parvekkeesta/terassista on tullut rekisteriin vuoden 1980 jälkeen rakennetuista rakennuksista rakennushankelmoitusten perusteella, ennen vuotta 1980 rakennetuista rakennuksista tieto on saatu rekisteriin määräaikaistarkistuksista.

Luotettavuustutkimuksen mukaan oli 380 000 huoneistoa, joissa oli parveke, vaikka sitä ei siellä väestölaskennan mukaan ollut. Huoneistoista 154 000 sijaitsi erillisissä pientaloissa, 48 000 rivitaloissa, 176 000 kerrostaloissa ja 6 000 muissa rakennuksissa.

Erillisissä pientaloissa sijaitsevista luotettavuustutkimuksen mukaan parvekkeella tai terassilla varustetuista huoneistoista, joista parveke tai terassi väestölaskennan mukaan puuttui, oli kolmannes rakennettu 80-luvulla. Vastaavista kerrostalohuoneistoista oli puolet 70-luvulla rakennetuissa rakennuksissa. Lähes kaikki rivitalohuoneistot oli rakennettu 70- ja 80-luvuilla.

Alueellisesti parvekehuoneistot jakautuivat samassa suhteessa kuin väestölaskennan ja luotettavuustutkimuksen kaikki huoneistot.

Osa parveke-eroista voi johtua luotettavuustutkimuksen virheistä. Mahdollisia virhetulokintoja lomaketiedustelussa ovat:

- omakotitalon veranta tai kuisti
- rivitalon laatoitettu takapiha
- kerrostalohuoneiston ranskalainen parveke
- kerrostalohuoneiston rappukäytävässä oleva kerroksen yhteinen tuuletusparveke.

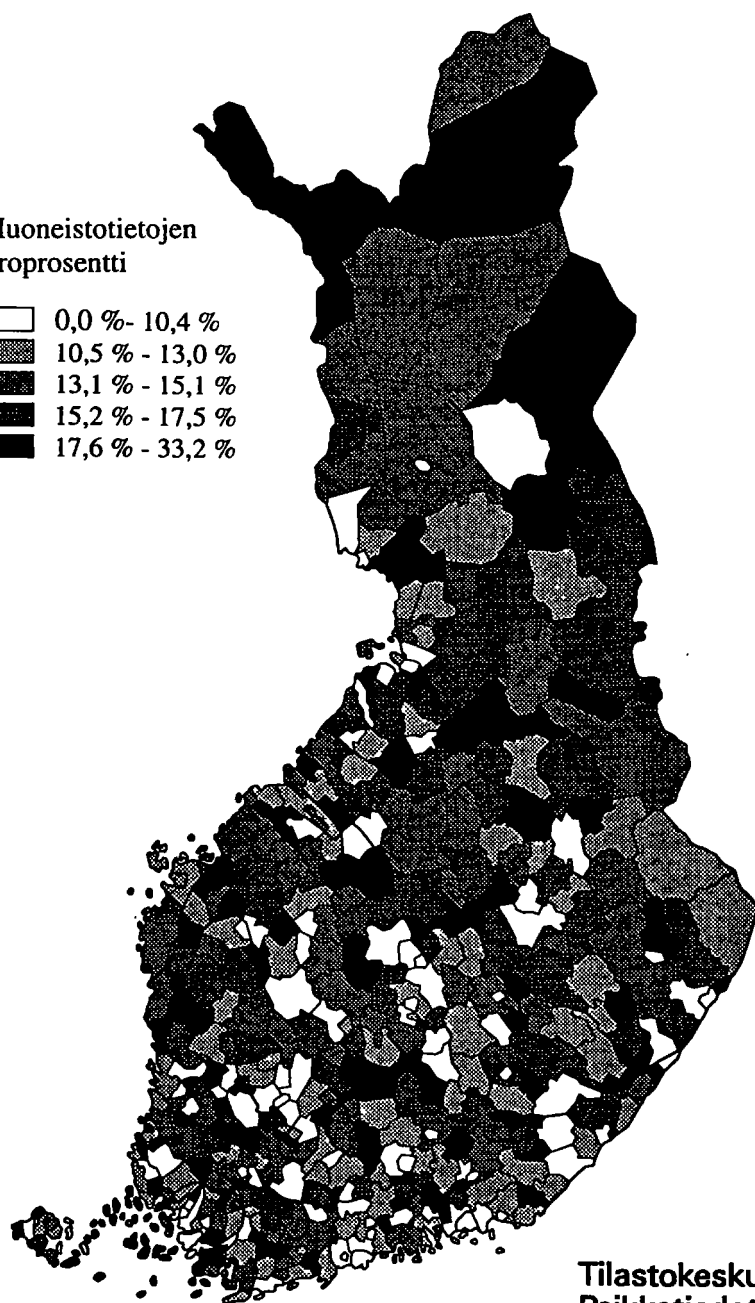
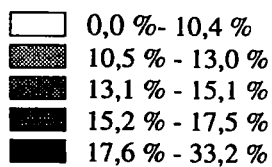
6.9 Huoneistotiedot kunnittain

Kartassa 2 on kuvattu huoneistotietojen eroja väestölaskennassa ja luotettavuustutkimuksessa kunnittain. Kunnat on jaettu tietojen erojen suhteen viiteen yhtä suureen luokkaan. Valkoiseen viidennekseen kuuluvat ne kunnat, joiden väestölaskennan ja luotettavuustutkimuksen huoneistotiedot vähiten poikkesivat toisistaan. Mustissa kunnissa erot olivat suurimmat.

Suuret kaupungit kuuluivat usein parhaaseen viidennekseen. Siellä olivat mm. kaikki neljä pääkaupunkiseudun kaupunkia sekä Tampere, Turku, Oulu, Lahti, Kuopio, Jyväskylä, Kotka, Hämeenlinna ja Joensuu.

Kartta 2. Huoneistotietojen erot väestölaskennassa ja luotettavuustutkimuksessa kunnittain

Huoneistotietojen
eroprocentti

Tilastokeskus
Paikkatiedot 1993

7 Rakennustiedot

7.1 Rakennustietojen vertailu

Väestölaskennan rakennustiedot tuotetaan väestön keskusrekisterin rakennustietojen pohjalta. Rekisteritietoja ylläpidetään rakennushankeilmoituksilla ja määräaikaistarkistuksilla. Vuoden 1990 väestölaskentaa varten väestörekisterikeskus teki tarkistus-tiedustelun niistä rakennuksista, joilta puuttui keskeisimmät ominaisuustiedot rekisteristä. Tällaisia rakennuksia oli runsaat 30 000.

Väestölaskennan rakennustiedot ja väestön keskusrekisterin rakennustiedot eivät ole täysin yhtenevät. Väestölaskentatietojen tiedostoa tehtäessä korjattiin rekisterin sisältämiä ilmeisiä virheitä. Esimerkiksi kaikissa sähkölämmitteisissä rakennuksissa oli oltava myös varusteena sähkö.

Luotettavuustutkimuksessa rakennustiedot kysyttiin rakennuslomakkeella, joka lähetettiin otosrakennusten omistajille lokakuussa 1990. Tiedot pyydettiin antamaan 15.10.1990 mukaisina, siis pari kuukautta aikaisemmalta ajankohdalta kuin väestölaskennan rekisteritiedot. Näin toimittiin siksi, että rakennustiedustelusta riippunut huoneistokohtainen tiedustelu pystyttiin lähettämään heti tammi-kuussa 1991. Kahden ja puolen kuukauden ero väestölaskennan ja luotettavuustutkimuksen rakennustietojen tiedusteluajankohdassa ei varmasti juurikaan huononna luotettavuustutkimuksen tietojen vertailukelpoisuutta väestölaskennan rakennustietoihin. Ajankohtaeron mahdollinen vaikutus on se, että luotettavuustutkimuksen aineistosta voi

puuttua joku loppuvuodesta 1990 valmistunut rakennus, joka väestölaskennassa oli jo mukana.

Luotettavuustutkimuksen rakennuslomake lähetettiin kaikkiaan 23 053 rakennuksen omistajalle. Lomake lähetettiin lähes jokaisesta otoskiinteistöllä olleesta rakennuksesta, ei kuitenkaan niistä, joiden rekisterinmukainen käyttötarkoitus oli jokin seuraavista:

- vapaa-ajan asuinrakennukset (=kesämökit)
- maa-, metsä- ja kalatalouden rakennukset (mm. navetat, viljankuivaamot, turkistarhat, konesuojat, kalanviljelylaitokset)
- saunarakennukset
- talousrakennukset (aitat, liiterit, varastokoppirakennukset, rakennustyömaiden soisialirakennukset)
- puolustusvoimien ja raja- sekä merivartioston erittelemättömät rakennukset
- eläintarhojen ja koirakoulujen eläinsuojat sekä ravitallit
- väestönsuojat.

Tiedustelun saaneista rakennuksista oli vastausten perusteella

kesämökkinä	405
ränsistynyt, asuinkelvoton	326
purettu	181
rakenteilla	63
osa toista rakennusta	49
Yhteensä	1 024

Vastausta ei saatu 333 rakennuksesta. Lisäksi lomakkeita käsiteltäessä ilmeni, että 160 lomakkeella oli mitä ilmeisimmin annettu tiedot eri rakennuksesta, mistä tietoja kysyt-

tiin. Siten kadoksi jäi kaikkiaan 493 rakennusta, siis vain 2 prosenttia rakennuksista, joihin tiedustelu lähetettiin.

7.2 Rakennusten kokonaismäärä

Väestölaskennan mukaan rakennuksia oli 31.12.1990 kaikkiaan 1 162 400. Luotettavuustutkimuksen mukaan niitä oli 20 000 vähemmän, 1 143 500.

Väestölaskennan liiat rakennukset

Väestölaskennassa oli luotettavuustutkimuksen mukaan 50 000 ylimääräistä rakennusta. Näitä rakennuksia kutsutaan ylipeittorakennuksiksi.

Ylipeittorakennuksista puolet sijaitsi haja-asutusalueella, kun väestölaskennan kaikista rakennuksista vain kolmannes sijaitsi haja-asutusalueella.

Ylipeittorakennukset jakautuivat melko taiseksi läpi maan kuitenkin siten, että Itä- ja Pohjois-Suomessa niiden osuus alueen väestölaskennan rakennuksista oli vähän suurempi kuin Etelä-Suomessa.

Kaksi kolmesta ylipeittorakennuksesta oli väestölaskennan mukaan erillisiä pientaloja. Liikenteen rakennuksia oli 7 000, myymälä-rakennuksia 2 000, muita teollisuuden tuotantorakennuksia 1 400 ja majoitusliikerakennuksia 1 400. Majoitusliikerakennusten olisi pitänyt olla mukana luotettavuustutkimuksessakin. Voi olla, että ne oli luotettavuustutkimuksessa ilmoitettu kesämökeiksi ja jääneet siksi siitä pois.

Luotettavuustutkimuksen mukaan ylipeittorakennuksista oli kesämökkejä yksi neljän-

nes, toinen neljännes oli ränsistyneitä tai purettuja rakennuksia, runsaat 2 000 rakennusta oli rakenteilla ja vajaat 2 000 oli osa toista rakennusta. Rakenteilla olleista rakennuksista osa varmasti valmistui vuoden 1990 lopulla. Nämä olivat siis luotettavuustutkimuksen tiedusteluajankohtana lokakuussa olleet kesken, mutta vuoden lopussa jo valmiita. Toisaalta, jos keskeneräisessä rakennuksessa asuttiin vuoden 1990 lopussa, tuli rakennus asuttuna väestölaskentaan mukaan.

Väestölaskennan ylipeittorakennuksista 40 prosenttia, yhteensä 20 000 ei ollut luotettavuustutkimuksen aineistossa ollenkaan. Näistä yli puolet oli rekisterin mukaan muita kuin asuinrakennuksia, asuinrakennukset olivat pääasiassa erillisiä pientaloja. Oulun ja Lapin läänien alueella näistä rakennuksista oli 22 prosenttia, koko rakennuskannasta näissä lääneissä oli 15 prosenttia.

Ylipeittorakennuksista neljännes oli rekisterin mukaan rakennettu ennen vuotta 1920. Toinen neljännes oli rakennettu vuoden 1979 jälkeen. 20- ja 30-luvuilla rakennettuja rakennuksista oli kymmenesosa ja 40-, 50-, 60- ja 70-luvuilla rakennettuja oli 10 prosenttia kullakin vuosikymmenellä.

Ennen vuotta 20 rakennetuista väestölaskennan rakennuksista 14 prosenttia oli ylipeittorakennuksia. 20-30-luvuilla, 40- ja 50-luvuilla rakennetuista rakennuksista ylipeittorakennusten osuus oli 10 prosenttia. 50-luvulla ja sen jälkeen rakennetuista rakennuksista 2-3 prosenttia oli ylipeittorakennuksia.

Ylipeittorakennuksissa oli siis joukko ränsistyviä omakotitaloja, autotalleja, lakkautettuja syrjäseutujen kauppoja ja epämääräisiä teollisuuden rakennuksia.

Väestölaskennasta puuttuneet rakennukset

Väestölaskennasta puuttui luotettavuustutkimuksen mukaan 30 000 rakennusta. Niitä kutsutaan tässä alipeittorakennuksiksi.

Alueellisesti alipeittotapaukset jakautuivat melkoisen tasaisesti läpi maan. Eri lääneissä oli alipeittorakennuksia suunnilleen samassa suhteessa kuin kaikkia rakennuksia.

Puolet alipeittorakennuksista oli asuinrakennuksia, joista suurin osa oli erillisiä pientaloja, vajaat 1 000 oli rivitaloja, kerrostaloja ei ollut juuri lainkaan. Muista kuin asuinrakennuksista huomattava määrä oli varastorakennuksia. Väestölaskennasta puuttui luotettavuustutkimuksen mukaan lähes 10 000 varastorakennusta, 1 800 liikenteen rakennusta, 1 400 myymälä-, majoitus- ja ravitsemisrakennusta ja runsaat 1 000 teollisuusrakennusta.

Alipeittorakennuksista yli puolet oli rakennettu tai peruskorjattu luotettavuustutkimuksen mukaan 70- ja 80-luvuilla.

Alipeittorakennukset jakautuivat rekisterin käytössäolotilanteen mukaan seuraavasti:

Käytössäolotilanne	Lkm	%
Rekisterin mukaan		
Asuinkäytössä	2 400	8
Toimitilana	2 400	8
Kesämökkinä	3 300	11
Tyhjillään	6 400	21
Hylätty tai purettu	3 000	10
Muu (liiteri, sauna tms.)	8 400	28
Ei tietoa	4 400	15
Yhteensä	30 200	100

Ei tietoa -tapauksia lukuunottamatta rakennukset olivat lähtörekisterissä, mutta ne karsittiin väestölaskennan rakennustiedostoa muodostettaessa esimerkiksi asumattomana ja erittäin huonosti varustettuna.

Alipeittorakennuksissa oli siis noin 10 000 varastorakennusta, joista suurimman osan käytössäolotilanne rekisterin mukaan oli liiteri, sauna, ym. ja ne jäivät siksi pois väestölaskennassa. Näiden kuuluminen rakennuskantaan on varmasti kyseenalaista. Jos nämä jätetään pois luotettavuustutkimuksen aineistosta, kasvaa väestölaskennan ja luotettavuustutkimuksen rakennusten kokonaismäärien ero 30 000 rakennukseen.

7.3 Käyttötarkoitus

Rakennukset luokitellaan väestölaskennassa pääasiallisen käytön mukaan sen perusteella, mihin suurinta osaa rakennuksen kaikkien kerrosten pinta-alasta käytetään. Mikäli rakennus on tyhjä, on sen käyttö-

tarkoitus se, mihin käyttöön rakennus on tarkoitettu.

Rekisteriin rakennuksen pääasiallinen käyttötarkoitustieto tulee rakennushankeilmoituksista.

Taulukko 19. Rakennuksen käyttötarkoitus

Luotettavuus- tutkimus	Väestölaskenta										
	Erillinen pientalo	Kytetty pientalo	Kerros- talo	Myym.-, maj.- ja rav.rak.	Hoito- alan raken- nukset	Toimisto- ja hallinto- raken- nukset	Kokoon- tumis- raken- nukset	Opetus- raken- nukset	Teolli- suus- raken- nukset	Muut raken- nukset	Ei mu- kana aineis- tossa
Erillinen pientalo	887 700	400	600	400	100	200	100	100	600	1 000	14 200
Kytetty pientalo	1 200	53 000	400	0	200	100	0	0	0	100	900
Kerrostalo	0	200	43 300	200	0	100	100	100	100	100	400
Myym.-, maj.- ja rav.rak.	400	0	0	24 300	0	400	0	0	0	200	1 400
Hoitoalan rakennukset	100	100	100	0	4 500	100	100	0	0	0	100
Toimisto- ja hallintorakennukset	300	0	100	200	0	7 300	0	0	300	200	300
Kokoon-tumisrakennukset	200	0	0	0	0	100	7 500	0	100	0	300
Opetusrakennukset	100	0	0	0	100	100	0	7 500	200	0	200
Teollisuusrakennukset	500	0	0	0	0	200	0	0	25 400	700	1 200
Muut rakennukset	2 400	0	100	600	0	300	100	0	1 000	37 100	11 300
Ei LT:n aineistossa	33 000	600	400	3 300	0	500	500	300	1 700	8 700	-
A. VL90 yht. (otos)	925 900	54 300	45 000	29 000	4 900	9 400	8 400	8 000	29 400	48 100	30 300
B. VL90 yht. (perusjoukko)	907 600	52 500	44 700	33 100	5 800	9 900	10 200	8 500	29 100	53 500	30 300
C. LT yht.	905 400	55 900	44 600	26 700	5 100	8 700	8 200	8 200	26 800	52 900	49 000
	+/-5 500	+/-3 400	+/-3 000	+/-2 300	+/-1 000	+/-1 300	+/-1 200	+/-1 300	+/-2 300	+/-3 000	+/-2 800
D. Oikein luokiteltuja	887 700	53 000	43 300	24 300	4 500	7 300	7 500	7 500	25 400	37 100	-
E. Oikein luok. osuus (%)	95,9	97,6	96,2	83,8	91,8	77,7	89,3	93,8	86,4	77,1	-
F. Virheellisesti luokassa mukana	38 200	1 300	1 700	4 700	400	2 100	900	500	4 000	11 000	49 000
G. Virheellisesti luokasta pois	17 700	2 900	1 300	2 400	600	1 400	700	700	1 400	15 800	30 300
H. Bruttovirhe	55 900	4 200	3 000	7 100	1 000	3 500	1 600	1 200	5 400	26 800	79 300
I. Nettovirhe	2 200	-3 400	100	6 400	700	1 200	2 000	300	2 300	600	-18 700
	+/-5 500	+/-3 400	+/-3 000	+/-2 300	+/-1 000	+/-1 300	+/-1 200	+/-1 300	+/-2 300	+/-3 000	-
J. Suhteellinen nettovirhe	0,2	-6,5	0,2	19,3	12,1	12,1	19,6	3,5	7,9	1,1	-
	+/-0,6	+/-6,5	+/-6,7	+/-6,9	+/-17,2	+/-13,1	+/-11,8	+/-15,3	+/-7,9	+/-5,6	-

Käyttötarkoitustieto oli erittäin hyvin väestölaskennassa. Sekä väestölaskennan että luotettavuustutkimuksen aineistossa olleista rakennuksista samaan käyttötarkoitukseen luokkaan luokiteltiin 98,5 prosenttia.

Kaksinumerotasolla samaan luokkaan kummassakin aineistossa olleista rakennuksista luokiteltiin 97,4 prosenttia.

Huonoin yksittäinen luokka oli muut teollisuuden tuotantorakennukset, joista 87 prosenttia luokiteltiin samaan luokkaan. Väestölaskennassa ko. luokkaan luokitelluista oli muutama sata luotettavuustutkimuksen mukaan erillisiä pientaloja, toimisto- ja hallintorakennuksia, energiantuotantorakennuksia sekä varastorakennuksia.

7.4 Rakennus- tai perusparannusvuosi

Rakentamisvuodella tarkoitetaan väestölaskennassa sitä vuotta, jolloin rakennus valmistui käyttökuntoon. Mikäli rakennukselle on tehty laaja, uudelleenrakentamiseen verrattava peruskorjaus, tarkoitetaan rakennusvuodella peruskorjauksen valmistumisvuotta.

Luotettavuustutkimuksen lomakkeelle rakennuksen valmistumisvuosi esitetyttiin ja vastaajaa pyydettiin hyväksymään se tai jos se oli väärin, ilmoittamaan rakennuksen oikea valmistumisvuosi. Kysymys oli lomakkeella seuraavasti:

1. Rakennuksen valmistumisvuosi on rakennusrekisterin mukaan -78.
Pitäisökö tieto paikkansa? Kyllä
 Ei, rakennuksen valmistumisvuosi on _____
- 5 Rakennus on peruskorjattu Kyllä, vuonna _____
 Ei

Taulukko 20. Rakennuksen rakennusvuosi

Luotettavuustutkimus	Väestölaskenta								Ei mukana aineistossa
	-1920	1921-39	1940-49	1950-59	1960-69	1970-79	1980-90	1991-	
-1920	34 000	1 300	700	1 500	1 200	1 800	3 900	300	3 000
1921-39	1 800	38 000	600	200	100	200	1 700	100	2 700
1940-49	1 300	400	51 200	700	100	300	1 800	100	1 900
1950-59	4 500	2 300	1 600	110 900	1 000	500	3 600	400	2 900
1960-69	5 200	5 000	4 200	2 600	115 400	1 600	5 200	500	2 400
1970-79	9 400	8 700	11 100	14 500	5 400	190 000	12 400	1 200	4 400
1980-90	15 400	15 100	20 900	37 000	24 700	20 000	316 800	1 700	13 000
Ei LT:n aineistossa	11 900	5 600	5 800	5 500	3 700	4 700	11 400	600	-
A. VL90 yht. (otos)	83 500	76 400	96 100	172 900	151 600	219 100	356 800	4 900	30 300
B. VL90 yht. (perusjoukko)	95 600	88 800	97 100	177 900	138 400	198 300	343 500	-	30 300
C. LT yht.	47 700	45 400	57 800	127 700	142 100	257 100	464 600	900	49 200
	+/-2 300	+/-2 700	+/-2 900	+/-3 800	+/-5 100	+/-6 400	+/-7 500	+/-400	+/-2 800
D. Oikein luokiteltuja	34 000	38 000	51 200	110 900	115 400	190 000	316 800	-	-
E. Oikein luok. osuus (%)	40,7	49,7	53,3	64,1	76,1	86,7	88,8	-	-
F. Virheellisesti luokassa mukana	49 500	38 400	44 900	62 000	36 200	29 100	40 000	4 900	49 200
G. Virheellisesti luokasta pois	13 700	7 400	6 600	16 800	26 700	67 100	147 800	900	30 300
H. Bruttovirhe	63 200	45 800	51 500	78 800	62 900	96 200	187 800	5 800	79 500
I. Nettovirhe	47 900	43 400	39 300	50 200	-3 700	-58 800	-121 100	-900	-
	+/-2 300	+/-2 700	+/-2 900	+/-3 800	+/-5 100	+/-6 400	+/-7 500	+/-400	-
J. Suhteellinen nettovirhe	50,1	48,9	40,5	28,2	-2,7	-29,7	-35,3	0,0	-
	+/-2,4	+/-3,0	+/-3,0	+/-2,1	+/-3,7	+/-3,2	+/-2,2	+/-0,0	-

Rakennus- ja peruskorjausvuosi on luotettavuustutkimuksen aineistossa siinä tarkoituksessa, johon tieto kerättiin, lähes käyttökelvoton. Siihen pitää suhtautua erittäin varauksellisesti. Ohjeesta huolimatta peruskorjaukseksi oli ymmärretty lomaketiedustelussa selvästi uudelleenrakentamiseen rinnastettavaa lievemmiä remontit.

Kolme neljästä rakennuksesta oli sekä väestölaskennan että luotettavuustutkimuksen mukaan rakennettu samalla vuosikymmenellä.

Rakennuksista, joiden rakennusvuosi rekisterin mukaan oli 1920 tai sitä ennen, oli luo-

tettavuustutkimuksen mukaan joka viides rakennettu 80-luvulla, joka kymmenes 70-luvulla ja saman verran 50-60 -luvuilla. 15 prosenttia ei kuulunut rakennuskantaan olenkaan.

Ennen vuotta 1960 rakennetuista rakennuksista oli luotettavuustutkimuksen mukaan viidennes rakennettu, tai paremminkin peruskorjattu 1980-luvulla. Jo lomaketiedustelun aikaisista puhelintiedusteluista saattoi päätellä, että yhdelle jo seinien maalaus on peruskorjausta, toiselle se on vasta niiden purkaminen.

7.5 Kerrosala

Väestölaskennassa rakennuksen kerrosala on rakennuksen kerrosten yhteenlaskettu pinta-ala. Siihen sisältyvät rakennuksessa olevien asuinhuoneiden ja työtilojen pinta-alat. Esimerkiksi kaksikerroksisen omakotitalon asuinhuoneita ja ullakkotilaa käsittävästä yläkerrasta lasketaan mukaan vain asuinhuoneiden pinta-ala. Kellarikerroksesta lasketaan mukaan se ala, jossa on asuin- ja työhuoneita tai rakennuksen pääasiallisen käyttötarkoituksen mukaisia tiloja.

Väestölaskennassa ja luotettavuustutkimuksessa oli 83 prosentilla kummassakin aineistossa olleista rakennuksista täsmälleen sama kerrosala.

Asuinrakennuksilla kerrosala oli muita rakennuksia paremmin. Muista rakennuksista 72 prosentilla oli sama kerrosala väestölaskennassa ja luotettavuustutkimuksessa. Erillisistä pientaloista osuus oli 85 prosenttia, rivitaloista 83 ja kerrostaloista 80 prosenttia.

Rivitalot olivat luotettavuustutkimuksen mukaan väestölaskennassa liian pieniä. Väestölaskennan rivitaloista oli 13 prosenttia luotettavuustutkimuksen mukaan suurempia kuin väestölaskennan mukaan. Lähes poikkeuksetta ero oli vähintään 10 neliometriä. Erillisistä pientaloista ja kerrostaloista luotettavuustutkimuksen mukaan oli vähän enemmän väestölaskennan kerrosalaa suurempia kuin pienempiä rakennuksia. Muissa kuin asuinrakennuksissa oli vähän yleisemmin väestölaskennan mukaan rakennuksen kerrosala suurempi kuin luotettavuustutkimuksessa.

Vähintään 50 m²:n ero rakennuksen luotettavuustutkimuksen ja väestölaskennan kerrosaloissa oli 5 prosentilla kaikista rakennuksista. Erillisissä pientaloissa vähintään 50 m²:n eroja oli selvästi muita rakennuksia vähemmän. Kerrostaloissa suurten erojen osuus oli 13 prosenttia, rivitaloissa ja muissa kuin asuinrakennuksissa noin 10 prosenttia.

Kerrosalatietao tarkasteltaessa on huomioitava, että rekisteriin tieto on saatu vuoden 1980 jälkeen rakennetuista rakennuksista rakennushankeilmoituksista, muille rakennuksille se on saatu rekisterin määräaikaistarkistuksista. Tietoa ei kysytty vuoden 1980 väestölaskennassa sen kysymisen vaikeuden vuoksi. Aikaisemmissa laskennoissa ja vuoden 1980 laskennan koe-

tiedustelussa oli ilmennyt, että hyvälaatuista kerrosalatietao on vaikea saada postikyselylomakkeella. Ellei vastaajalla satu olemaan tarkkaa tietoa rakennuksen kerrosalasta, voi arvio heitellä hyvinkin paljon. Sama ongelma oli luotettavuustutkimuksen tiedonkeruussa. Lomakkeilla saaduista kerrosalatiiedoista on vaikea sanoa kuinka luotettavia ne ovat.

Taulukko 21. Rakennuksen kerrosala

Luotettavuustutkimus	Väestölaskenta							
	- 59	60 - 99	100-149	150-199	200-499	500+	Tuntematon	Ei mukana aineistossa
- 59	104 400	3 500	1 400	200	200	100	12 400	8 400
60 - 99	7 700	219 100	9 100	1 700	600	200	2 200	6 100
100 - 149	2 500	12 000	321 200	10 200	2 400	200	2 100	4 300
150 - 199	500	2 000	8 500	159 100	4 000	0	1 100	2 500
200 - 499	500	900	3 000	3 100	119 700	1 700	1 600	4 800
500 +	0	300	100	300	2 600	88 700	1 400	4 200
Ei LT:n aineistossa	14 800	10 100	7 400	3 500	3 500	2 300	7 500	-
A. VL90 yht. (otos)	130 400	247 900	350 700	178 100	133 000	93 200	28 300	30 200
B. VL90 yht. (perusjoukko)	140 700	251 700	326 100	171 800	138 600	91 900	41 600	30 300
C. LT yht.	130 600	246 700	354 900	177 700	135 300	97 600	600	49 100
	+/- 4 700	+/- 6 100	+/- 7 100	+/- 5 600	+/- 5 000	+/- 4 200	+/-200	+/-2 800
D. Oikein luokiteltuja	104 400	219 100	321 200	159 100	119 700	88 700	-	-
E. Oikein luok. osuus (%)	74,2	87,0	98,5	92,6	86,4	96,5	-	-
F. Virheellisesti luokassa mukana	26 000	28 800	29 500	19 000	13 300	4 500	28 300	49 100
G. Virheellisesti luokasta pois	26 200	27 600	33 700	18 600	15 600	8 900	600	30 300
H. Bruttovirhe	52 200	56 400	63 200	37 600	28 900	13400	28900	79400
I. Nettovirhe	10 100	5 000	-28 800	-5 900	3 300	-5 700	41 000	-18 800
	+/- 4 700	+/- 6 100	+/- 7 100	+/- 5 600	+/- 5 000	+/- 4 200	+/-200	+/-2 800
J. Suhteellinen nettovirhe	7,2	2,0	-8,8	-3,4	2,4	-6,2	-	-
	+/-3,3	+/-2,4	+/-2,2	+/-3,3	+/-3,6	+/-4,6	-	-

7.6 Kerrosluku

Rakennuksen kerroslukuun lasketaan kaikki pääasiallisesti maanpinnan yläpuolella olevat kerrokset, joissa on asuin- ja työhuoneita tai rakennuksen pääasiallisen käytön mukaisia tiloja. Jos kerrosten lukumäärä vaihtelee rakennuksen eri osissa, on kerrosluku niistä suurin.

Luotettavuustutkimuksessa kerroslukua ei kysytty lainkaan erillisistä pientaloista.

Luotettavuustutkimuksen mukaan väestölaskennassa rakennuksen kerrosluku oli usein yhden liian vähän.

Väestölaskennan kolmikerroksisista rakennuksista oli luotettavuustutkimuksen mukaan runsas kymmenesosa kaksi- tai nelikerroksisia ja samoin runsas kymmenesosa 1–2 huoneiston rakennuksia, joilta kerroslukua ei kysytytkään.

Taulukko 22. Rakennuksen kerrosluku

Luotettavuus- tutkimus	Väestölaskenta					
	1–2	3	4	5 +	Tuntematon	Ei mukana aineistossa
1–2	1 045 100	4 100	100	100	14 400	26 900
3	1 900	17 100	2 200	0	0	400
4	100	1 500	5 600	300	0	0
5 +	0	100	500	10 300	0	0
Ei LT:n aineistossa	39 900	400	100	0	8 700	–
A. VL90 yht. (otos)	1 087 000	23 200	8 500	10 700	23 100	30 300
B. VL90 yht. (perusjoukko)	1 070 500	22 700	7 900	11 600	49 600	30 300
C. LT yht.	1 090 700	21 600	7 500	10 900	0	49 100
	+/-4 800	+/-2 100	+/-1 300	+/-1 600	+/-0	+/-2 800
D. Oikein luokiteltuja	1 045 100	17 100	5 600	10 300	–	–
E. Oikein luok. osuus (%)	96,1	73,7	65,9	96,3	–	–
F. Virheellisesti luokassa mukana	41 900	6 100	2 900	400	23 100	49 100
G. Virheellisesti luokasta pois	45 600	4 500	1 900	600	0	30 300
H. Bruttovirhe	87 500	10 600	4 800	1 000	23 100	79 400
I. Nettovirhe	-20 200	1 100	400	700	49 600	–
	+/-4 800	+/-2 100	+/-1 300	+/-1 600	–	–
J. Suhteellinen nettovirhe	-1,9	4,8	5,1	6,0	–	–
	+/-0,4	+/-9,3	+/-16,5	+/-13,8	–	–

Vähintään nelikerroksisista rakennuksista juuri koskaan luotettavuustutkimuksen kerrosluku ei poikennut yhtä enempää rakennuksen väestölaskennan kerrosluvusta. Sen sijaan yhden kerroksen ero oli hyvin yleinen. Väestölaskennan nelikerroksisista rakennuksista oli luotettavuustutkimuksen mukaan kolmannes kolmi- tai viisikerroksisia. Korkeammassakin rakennuksissa yhden kerroksen ero oli viidenneksen luokkaa.

Kerroslukutiedossa yhden kerroksen ero johtunee usein kerrosten lukumäärän tulkin-
nasta. Minkähänlaisia vastauksia saataisiin rakennuksesta, jossa on kolme asuinkerrosta ja maanpäällinen kellarikerros siten, että

alimmasta kerroksesta neljänneksen täyttää lähikauppa varastoineen, loppu on asukkaiden kellari- ja varastotilaa. Jos talon asukkailta kysyttäisiin, monikerroksisessa talossa asut, tulisi vastaukseksi varmasti sekä kolmea että neljää. Entäs sitten epätasaiseen maastoon rakennettu kerrostalo, jonka A-rappu on kolme-, B-rappu neljä- ja C-rappu viisikerroksinen siten, että kunkin rapun ylin kerros on samalla tasolla. Sanoisivatkohan kaikki A-rapun ylimmän kerroksen asukkaat asuvansa viisikerroksisen rakennuksen ylim-
mässä kerroksessa?

Jos hyväksytään yhden kerroksen heitto, oli kerroslukutieto luotettavuustutkimuksen mukaan erittäin hyvin väestölaskennassa.

7.7 Lämmitystapa

Rakennuksen lämmitystapa on väestölaskennassa se, jolla rakennusta pääasiallisesti lämmitetään. Lämmitystapaluokitus on seuraava:

- vesikeskuslämmitys
- ilmakeskuslämmitys
- suora sähkölämmitys
- uuni- tai kamiinalämmitys
- ei kiinteää lämmityslaitetta.

Vesikeskuslämmityksessä rakennusta lämmitetään kiertävällä vedellä, ilmakeskuslämmityksessä kiertävällä ilmalla. Suorassa sähkölämmityksessä rakennusta lämmitetään rakennuksessa olevilla sähkölämmittimillä.

Kummassakin aineistossa olleista rakennuksista luokiteltiin lämmitystavaltaan 83 prosenttia samaan luokkaan.

Keskuslämmityksellisiä rakennuksia oli väestölaskennan ja luotettavuustutkimuksen mu-

kaan sama määrä. Väestölaskennassa oli luotettavuustutkimuksen mukaan lähes 50 000 suoralla sähkölämmityksellä varustettua rakennusta liian vähän. Liian paljon väestölaskennassa oli taas uunilla tai kamiinalla lämmitettäviä rakennuksia, kaikkiaan 70 000 enemmän kuin luotettavuustutkimuksessa.

Vesikeskuslämmitteisistä rakennuksista oli luotettavuustutkimuksen mukaan 5 prosenttia varustettu suoralla sähkölämmityksellä.

Ilmakeskuslämmityksellisistä rakennuksista oli luotettavuustutkimuksessa vesikeskuslämmitteisiä 15 prosenttia ja suora sähkölämmitys oli 9 prosentissa rakennuksista.

Suoralla sähkölämmityksellä varustetuista väestölaskennan rakennuksista oli yhdeksäs-kymmenestä myös luotettavuustutkimuksen mukaan suora sähkölämmitys.

Taulukko 23. Rakennuksen lämmitystapa

Luotettavuus- tutkimus	Väestölaskenta						
	Vesikeskus- lämmitys	Ilmakeskus- lämmitys	Suora sähkö- lämmitys	Uuni- tai kamina- lämmitys	Ei kiinteää lämmitys- laitetta	Tuntematon	Ei mukana aineistossa
Vesikeskuslämmitys	532 400	3 800	10 200	11 500	1 000	2 100	7 700
Ilmakeskuslämmitys	7 200	17 400	2 900	400	100	0	700
Suora sähkölämmitys	28 600	2 300	262 600	43 400	2 000	1 800	7 000
Uuni- tai kaminalämmitys	7 100	500	12 200	133 600	400	900	7 200
Ei kiinteää lämmityslaitetta	18 500	300	2 700	1 800	3 800	1 200	7 600
Ei LT:n aineistossa	12 500	800	8 600	19 300	2 300	5 700	–
<hr/>							
A. VL90 yht. (otos)	606 300	25 100	299 200	210 000	9 600	11 700	30 200
B. VL90 yht. (perusjoukko)	571 500	23 700	301 700	231 100	9 500	24 900	30 200
C. LT yht.	568 700	28 700	347 700	161 900	35 900	600	49 200
	+/-7 600	+/-2 500	+/-7 200	+/-4 800	+/-2 600	+/-300	+/-2 800
D. Oikein luokiteltuja	532 400	17 400	262 600	133 600	3 800	–	–
E. Oikein luok. osuus (%)	87,8	69,3	87,8	63,6	39,6	–	–
F. Virheellisesti luokassa mukana	73 900	7 700	36 600	76 400	5 800	11 700	49 200
G. Virheellisesti luokasta pois	36 300	11 300	85 100	28 300	32 100	600	30 200
H. Bruttovirhe	110 200	19 000	121 700	104 700	37 900	12 300	79 400
I. Nettovirhe	2 800	-5 000	-46 000	69 200	-26 400	24 300	-19 000
	+/-7 600	+/-2 500	+/-7 200	+/-4 800	+/-2 600	+/-300	–
J. Suhteellinen nettovirhe	0,5	-21,1	-15,2	29,9	-277,9	97,6	–
	+/-1,3	+/-10,5	+/-2,4	+/-2,1	+/-27,4	+/-1,2	–

Väestölaskennan mukaan uunilla kai kaminalla lämmitettävistä rakennuksista oli joka viidennessä luotettavuustutkimuksen mukaan suora sähkölämmitys. Lähes kaikki tällaiset rakennukset olivat erillisiä pientaloja. Runsaat 20 000 sijaitsi taajamassa ja vajaat 20 000 haja-asutusalueella. Kun omakotitaloon asennetaan sähköllä lämpenevät lämpöpatterit, ei muutokseen välttämättä haeta rakennuslupaa, niinpä rakennus on rekisterin mukaan edelleen uunilämmitteinen.

Rakennuksista, joissa rekisterin mukaan ei ollut kiinteää lämmityslaitetta, 40 prosentista puuttui kiinteä lämmityslaitte luotettavuustutkimuksenkin mukaan. Joka neljäs tällaisista rakennuksista ei luotettavuustutkimuksen mukaan kuulunut rakennuskantaan, joka viidettä lämmitettiin suoran sähkölämmityksen avulla ja joka kymmenennessä oli vesikeskuslämmitys.

7.8 Lämmitysaine

Lämmitysaineella eli lämmönlähteellä tarkoitetaan väestölaskennassa rakennuksen lämmitykseen pääasiallisesti käytettyä polttoainetta tai lämmönlähdettä. Väestölaskennassa rakennukset jaetaan lämmitysaineen mukaan seuraaviin luokkiin:

- öljy, kaasu
- puu, turve
- kauko- tai aluelämpö
- sähkö
- kivihiili, koksi
- muu.

Kummassakin aineistossa olleista rakennuk-

sista luokiteltiin samaan lämmitysaineluokkaan 82 prosenttia.

Väestölaskennassa oli luotettavuustutkimuksen mukaan liian vähän öljyllä ja sähköllä lämmitettäviä rakennuksia. Sen sijaan puulämmitteisiä rakennuksia oli liikaa. Tämä johtui siitä, että ne erilliset pientalot, joissa oli luotettavuustutkimuksen mukaan suora sähkölämmitys, mutta väestölaskennan mukaan uunilämmitys, poikkesivat tietysti myös lämmitysaineeltaan toisistaan – luotettavuustutkimuksen mukaan niitä lämmitettiin sähköllä, väestölaskennan mukaan puulla.

Taulukko 24. Rakennuksen lämmitysaine

Luotettavuustutkimus	Väestölaskenta						
	Öljy, kaasu	Puu, turve	Kauko- tai aluelämpö	Sähkö	Kivihiili, koksi	Muu, tuntematon	Ei mukana aineistossa
Öljy, kaasu	282 800	26 900	5 200	7 700	2 700	4 700	4 700
Puu, turve	10 400	210 100	1 300	20 700	1 700	2 900	9 600
Kauko- tai aluelämpö	9 500	1 200	96 800	1 700	200	1 400	2 000
Sähkö	13 800	52 100	1 600	316 500	2 500	9 000	8 000
Kivihiili, koksi	200	300	300	100	2 400	100	100
Muu, tuntematon	700	800	0	1 100	0	24 100	5 800
Ei LT:n aineistossa	6 200	20 600	1 800	9 700	300	10 400	-
<hr/>							
A. VL90 yht. (otos)	323 600	312 000	107 000	357 500	9 800	52 600	30 200
B. VL90 yht. (perusjoukko)	306 800	321 300	105 600	357 700	8 800	62 200	30 200
C. LT yht.	334 700	256 700	112 800	403 500	3 500	32 500	49 000
	+/-7 000	+/-6 100	+/-4 600	+/-7 500	+/-800	+/-2 500	+/-2 800
D. Oikein luokiteltuja	282 800	210 100	96 800	316 500	2 400	24 100	-
E. Oikein luok. osuus (%)	87,4	67,3	90,5	88,5	24,5	45,8	-
F. Virheellisesti luokassa mukana	40 800	101 900	10 200	41 000	7 400	28 500	49 000
G. Virheellisesti luokasta pois	51 900	46 600	16 000	87 000	1 100	8 400	30 200
H. Bruttovirhe	92 700	148 500	26 200	128 000	8 500	36 900	79 200
I. Nettovirhe	-27 900	64 600	-7 200	-45 800	5 300	29 700	-18 800
	+/-7 000	+/-6 100	+/-4 600	+/-7 500	+/-800	+/-2 500	-
J. Suhteellinen nettovirhe	-9,1	20,1	-6,8	-12,8	60,2	47,7	-
	+/-2,3	+/-1,9	+/-4,4	+/-2,1	+/-9,1	+/-4,0	-

Öljyllä, kauko- tai aluelämmöllä ja sähköllä lämmitettävät rakennukset poikkesivat vähiten väestölaskennassa ja luotettavuustutkimuksessa. Yhdeksän kymmenestä näihin luokkiin väestölaskennassa luokitelluista oli samoissa luokissa myös luotettavuustutkimuksen mukaan.

Muut polttoaineet poikkesivat enemmän. Väestölaskennan mukaan puulla tai turpeella lämmitettävistä rakennuksista oli luotettavuustutkimuksen mukaan sähkölämmitteisiä 17 prosenttia ja joka kymmenettä lämmitettiin lomaketiedustelun mukaan öljyllä tai kaasulla. Ero on sama kuin lämmitystavassa.

Kivihiihellä tai koksilla lämmitettävät talot poikkesivat kaikkein eniten. Vain joka nel-

jäs väestölaskennan mukaan kivihiihellä tai koksilla lämmitettävä rakennus lämpeni myös luotettavuustutkimuksen mukaan samalla aineella. Toista neljännestä lämmitettiin sähköllä, 28 prosenttia öljyllä tai kaasulla ja 17 prosenttia rakennuksista lämmitettiin luotettavuustutkimuksen mukaan puulla tai turpeella.

Väestölaskenta-aineistossa lämmitystapa oli muu tai tuntematon runsaalla 50 000 rakennuksella. Näistä oli luotettavuustutkimuksen mukaan sähkölämmitteisiä 17 prosenttia ja joka kymmenettä lämmitettiin öljyllä tai kaasulla. Viidesosa rakennuksista puuttui luotettavuustutkimuksen aineistosta.

7.9 Rakennusaine

Väestölaskennassa rakennuksen rakennusaine on se, josta rakennuksen kantavat pystyrakenteet on tehty. Jos esimerkiksi rakennuksen ulkoseinät on verhoiltu tiilellä, mutta kantavat pystyrakenteet ovat puuta, on kyseessä puu- eikä tiilitalo.

Rakennukset luokitellaan pääasiallisen rakennusaineen mukaan seuraavasti:

- betoni, kevytbetoni
- tiili
- teräs
- puu
- muu.

Kummassakin aineistossa olleista rakennuksista luokiteltiin samaan rakennusaineluokkaan 89 prosenttia.

Luotettavuustutkimuksen perusteella väestölaskennassa oli betonirakennuksia liian vähän ja puurakennuksia liikaa.

Väestölaskennan puurakennuksista oli 93 prosenttia puusta myös luotettavuustutkimuksen mukaan. Betonirakennuksista samaan luokkaan luokiteltiin 82 prosenttia, teräsrakennuksista 67 ja tiilirakennuksista vain 60. Väestölaskennan puurakennuksista, jotka luotettavuustutkimuksen mukaan olivat tiilestä, oli virhe todennäköisemmin luotettavuustutkimuksessa kuin väestölaskennassa. Puurakenteisissa tiiliverhoillussa talossa asuvista osa luulee asuvansa tiilitalossa, osa taas haluaa sanoa asuvansa sellaisessa.

Väestölaskennan puutaloista oli luotettavuustutkimuksen mukaan betonitaloja 24 000. Vastaavasti runsas kymmenesosa väestölaskennan vajaan 100 000 betonitalosta oli luotettavuustutkimuksen mukaan puutaloja.

Taulukko 25. Rakennuksen kantavat rakenteet

Luotettavuus- tutkimus	Väestölaskenta					
	Betoni, kevytbetoni	Tiili	Teräs	Puu	Muu, tuntematon	Ei mukana aineistossa
Betoni, kevytbetoni	74 000	13 500	500	23 600	2 500	3 300
Tiili	7 400	42 100	100	13 500	600	1 200
Teräs	800	100	5 900	1 700	1 900	1 900
Puu	1 900	15 200	1 300	886 700	7 800	23 300
Muu, tuntematon	800	300	300	800	1 100	500
Ei LT:n aineistossa	2 200	1 600	1 100	36 900	7 300	–
<hr/>						
A. VL90 yht. (otos)	87 100	72 800	9 200	963 200	21 200	30 200
B. VL90 yht. (perusjoukko)	90 000	70 000	8 800	956 600	37 000	30 200
C. LT yht.	117 400	64 900	12 300	936 200	3 800	49 100
	+/-400	+/-3 600	+/-1 700	+/-6 300	+/-900	+/-2 800
D. Oikein luokiteltuja	74 000	42 100	5 900	886 700	1 100	–
E. Oikein luok. osuus (%)	82,2	60,1	67,0	92,7	3,0	–
F. Virheellisesti luokassa mukana	13 100	30 700	3 300	76 500	20 100	49 100
G. Virheellisesti luokasta pois	43 400	22 800	6 400	49 500	2 700	30 200
H. Bruttovirhe	56 500	53 500	9 700	126 000	22 800	79 300
I. Nettovirhe	-27 400	5 100	-3 500	20 400	33 200	–
	+/-400	+/-3 600	+/-1 700	+/-6 300	+/-900	–
J. Suhteellinen nettovirhe	-30,4	7,3	-39,8	2,1	89,7	–
	+/-0,4	+/-5,1	+/-19,3	+/-0,7	+/-2,4	–

7.10 Asuinhuoneistojen lukumäärä

Väestölaskennassa asuinhuoneistoksi laske-
taan kaikki ne huoneistot, joihin on oma si-
säänkäynti suoraan ulkoa porraskäytävästä
tai vastaavasta (esimerkiksi omakotitaloon
ns. ulkoeteisen kautta). Jos asuinhuoneistoon
mennään toiseen asuinhuoneistoon kuuluvi-
en tilojen kautta, tilat muodostavat yhden
asuinhuoneiston.

Huoneistojen lukumäärää kysyttiin siten, et-
tä esitäytöhetkellä rekisterissä erillisinä
pientaloina olleista rakennuksista kysyttiin,

montako asuinhuoneistoa rakennuksessa on.
Vähintään kolmen huoneiston rakennuksista
esitäytettiin huoneistoluettelo, johon merkit-
tiin, kuka oli huoneiston haltija ja missä
käytössä huoneisto oli 15.10.1990. Vaihtoehtot olivat:

- vakituisesti asuttu asuinhuoneisto
- tilapäisesti asuttu asuinhuoneisto
- asumaton asuinhuoneisto
- toimitilakäytössä.

Taulukko 26. Rakennuksen huoneistojen lukumäärä

Luotettavuus- tutkimus	Väestölaskenta										Tunte- maton	Ei mukana aineis- tossa
	0	1	2	3-5	6-9	10-19	20-29	30-49	50+			
0	99 800	9 900	600	300	100	100	0	0	0	0	4 700	19 800
1	3 200	820 000	3 200	600	100	0	0	0	0	0	5 400	8 700
2	200	21 500	38 500	1 100	0	0	0	0	0	0	200	600
3-5	100	1 300	2 900	38 000	500	0	0	0	0	0	200	400
6-9	0	100	100	2 700	20 200	300	0	0	0	0	0	500
10-19	100	0	0	100	700	15 300	0	0	0	0	0	200
20-29	0	0	0	0	100	200	9 800	200	0	0	0	0
30-49	0	0	0	0	0	0	200	7 700	100	0	0	0
50+	0	0	0	0	0	100	0	100	2 500	0	0	0
Ei LT:n aineistossa	18 000	27 700	1 500	300	100	400	100	0	0	1000		-
<hr/>												
A. VL90 yht. (otos)	121 400	880 500	46 800	43 100	21 800	16 400	10 100	8 000	2 600	11 500	30 200	
B. VL90 yht. (perusjoukko)	146 800	867 500	49 100	43 000	20 100	15 200	9 900	8 200	2 700	0	30 200	
C. LT yht.	135 300	841 200	62 100	43 400	23 900	16 400	10 300	8 000	2 700	100	49 000	
	+/-3 900	+/-6 400	+/-3 500	+/-3 000	+/-2 300	+/-1 900	+/-1 500	+/-1 300	+/-700	+/-100	+/-2 800	
D. Oikein luokiteltuja	99 800	820 000	38 500	38 000	20 200	15 300	9 800	7 700	2 500	-	-	
E. Oikein luok. osuus (%)	82,2	93,1	82,3	88,2	92,7	93,3	97,0	96,3	96,2	-	-	
F. Virheellisesti luokassa mukana	21 600	60 500	8 300	5 100	1 600	1 100	300	300	100	11 500	49 000	
G. Virheellisesti luokasta pois	35 500	21 200	23 600	5 400	3 700	1 100	500	300	200	100	30 200	
H. Bruttovirhe	57 100	81 700	31 900	10 500	5 300	2 200	800	600	300	11 600	79 200	
I. Nettovirhe	11 500	26 300	-13 000	-400	-3 800	-1 200	-400	200	0	-100	-18 800	
	+/-3 900	+/-6 400	+/-3 500	+/-3 000	+/-2 300	+/-1 900	+/-1 500	+/-1 300	+/-700	+/-100	-	
J. Suhteellinen nettovirhe	7,8	3,0	-26,5	-0,9	-18,9	-7,9	-4,0	2,4	0,0	-	-	
	+/-2,7	+/-0,7	+/-7,1	+/-7,0	+/-11,4	+/-12,5	+/-15,2	+/-15,9	+/-25,9	-	-	

Rakennusten asuinhuoneistojen lukumääräs-
sä oli usein yhden huoneiston ero väestölaskennassa ja luotettavuustutkimuksessa.

Täsmälleen sama huoneistojen lukumäärä oli 93 prosentissa rakennuksista. Runsaassa 50 000 rakennuksessa oli luotettavuustutkimuksen mukaan asuntoja enemmän kuin väestölaskennassa. Näistä 30 000 oli erillisiä pientaloja, 10 000 rivitaloja, 3 500 kerrostaloja ja 8 000 muita kuin asuinrakennuksia. Rakennukset jakautuivat tasaisesti eri lääneihin.

Väestölaskennassa oli 20 000 rakennuksessa enemmän asuntoja kuin luotettavuustutkimuksessa. Yli puolet rakennuksista oli erillisiä pientaloja, runsaat 4 000 muita kuin asuinrakennuksia ja vajaat 4 000 kerrostaloja; rivitaloja oli alle 1 000.

Erillisistä pientaloista oli runsaassa 10 000:ssa väestölaskennassa kaksi mutta luotettavuustutkimuksessa yksi asunto, 20 000:ssa rakennuksessa tilanne oli päinvastoin. Näissä on usein kyse siitä, että omakotitalon yläkerran yksi tulkitsee erilliseksi huoneistoksi, toinen osaksi alakerran huoneistoa.

7.11 Toimitilojen lukumäärä

Toimitilahuoneistoksi lasketaan kaikki ne huoneistot, joiden pinta-alasta suurin osa on toimitilakäytössä. Yhden toimitilahuoneiston muodostavat rakennuksessa yhden haltijan yhdessä käytössä olevat tilat.

Rakennuksia, joissa oli toimitiloja, oli väestölaskennan mukaan 97 000, luotettavuustutkimuksen mukaan rakennuksia oli suunnilleen sama määrä, 102 000.

Rakennuksessa olleiden toimitilojen määrä oli täsmälleen sama sekä väestölaskennassa että luotettavuustutkimuksessa 96 prosentissa kummassakin aineistossa olleista rakennuksista. Korkea prosenttiosuus samoin luokitelluissa johtuu siitä, että suurimmassa

osassa rakennuksista ei ollut lainkaan toimitiloja. Kun tarkasteltiin niitä rakennuksia, joissa jomman kumman aineiston mukaan oli toimitiloja, oli toimitilojen lukumäärä täsmälleen sama enää 55 prosentissa rakennuksista.

Väestölaskennassa yhden toimitilan rakennuksista oli kolme neljästä yhden toimitilan rakennuksia myös luotettavuustutkimuksen mukaan. Väestölaskennan mukaan vähintään kymmenen toimitilaa käsittävässä rakennuksessa vain harvoin luotettavuustutkimuksessa oli täsmälleen sama toimitilojen lukumäärä. Useimmiten toimitilojen lukumäärä oli luotettavuustutkimuksessa suurempi.

Taulukko 27. Rakennuksen toimitilojen lukumäärä

Luotettavuustutkimus	Väestölaskenta					
	0	1	2	3-5	6+	Ei mukana aineistossa
0	1 004 800	8 700	700	200	0	27 400
1	15 900	49 100	1 700	500	0	2 200
2	1 600	6 500	6 800	200	0	200
3-5	500	2 100	3 100	4 800	100	400
6+	200	200	300	1 500	3 800	0
Ei LT:n aineistossa	42 200	5 300	900	400	200	-
<hr/>						
A. VL90 yht. (otos)	1 065 200	71 900	13 500	7 600	4 100	30 200
B. VL90 yht. (perusjoukko)	1 062 200	74 600	12 500	8 600	4 600	30 200
C. LT yht.	1 041 800	69 400	15 300	11 000	6 000	49 000
	+/-5 000	+/-3 600	+/-1 800	+/-1 500	+/-1 100	+/-2 800
D. Oikein luokiteltuja	1 004 800	49 100	6 800	4 800	3 800	-
E. Oikein luok. osuus (%)	94,3	68,3	50,4	63,2	92,7	-
F. Virheellisesti luokassa mukana	60 400	22 800	6 700	2 800	300	49 000
G. Virheellisesti luokasta pois	37 000	20 300	8 500	6 200	2 200	30 200
H. Bruttovirhe	97 400	43 100	15 200	9 000	2 500	79 200
I. Nettovirhe	23 400	2 500	-1 800	-3 400	-1 900	-18 800
	+/-5 000	+/-3 600	+/-1 800	+/-1 500	+/-1 100	-
J. Suhteellinen nettovirhe	2,2	3,5	-13,3	-44,7	-46,3	-
	+/-0,5	+/-4,8	+/-14,4	+/-17,4	+/-23,9	-

7.12 Omistajalaji

Rakennuksen omistajalaji kysyttiin vuoden 1980 väestölaskennassa lomakkeella, josta se tallennettiin rakennusrekisteriin.

Luotettavuustutkimuksessa lomakkeella kysyttiin, kuka oli rakennuksen omistaja tiedusteluajankohtana. Lomakkeelle ilmoitettu tieto kooditettiin rakennuksen omistajatyypiluokituksen mukaisesti. Luokitus on seuraava:

- yksityinen (henkilö)
- asunto-osakeyhtiö
- kiinteistöosakeyhtiö
- yksityinen yritys

- julkinen yritys
- valtion tai kunnan liikelaitos
- pankki tai vakuutuslaitos
- kunta tai kuntainliitto
- valtio
- uskonnollinen yhteisö, säätiö, puolue yms.
- muu.

Luotettavuustutkimuksen mukaan omistajatyypitieto on hyvin rekisterissä. Kummassakin aineistossa olleista rakennuksista luokiteltiin omistajatyypiltään samaan luokkaan 94 prosenttia.

Taulukko 28. Rakennuksen omistajalaji

Luotettavuus- tutkimus	Väestölaskenta											
	Yksityinen	Asunto- osake- yhtiö	Kiinteis- tösake- yhtiö	Yksityi- nen yritys	Julkinen yritys	Valtion/ kunnan liike- laitos	Pankki tai vakuu- tuslaitos	Kunta tai kuntain- liitos	Valtio	Uskon- nollinen yhteisö, puolue ym.	Muu tunte- maton	Ei mukana aineis- tossa
Yksityinen	862 500	3 900	500	2 700	0	0	100	400	100	100	24 500	17 600
Asunto-osakeyhtiö	1 900	88 500	500	900	0	0	0	500	100	100	3 300	1 100
Kiinteistöosakeyhtiö	900	400	14 000	400	100	100	300	0	0	100	700	600
Yksityinen yritys	2 600	400	1 500	36 000	200	0	100	800	0	200	2 500	5 800
Julkinen yritys	0	0	100	100	3 200	100	0	0	0	0	500	300
Valtion/kunnan liikelaitos	0	0	0	0	0	800	0	100	0	0	300	100
Pankki- tai vakuutuslaitos	100	100	100	100	0	0	1900	0	0	0	100	100
Kunta tai kuntainliitto	700	500	1000	500	100	100	0	27 000	100	200	2 500	1 800
Valtio	100	0	0	0	200	0	0	300	5 500	0	200	900
Usk. yhteisö, puolue ym.	200	100	300	100	0	0	0	200	0	10 800	1300	1 100
Ei LT:n aineistossa	34 000	2 500	700	4 300	600	100	200	1 800	500	600	3700	-
A. VL90 yht. (otos)	903 000	96 400	18 700	45 100	4 400	1 200	2 600	31 100	6 300	12 100	39 600	30 300
B. VL90 yht. (perusjoukko)	899 300	89 800	20 800	46 700	5 400	1 800	3 300	35 200	7 700	15 100	37 300	30 300
C. LT yht.	912 400	96 900	17 600	50 100	4 300	1 300	2 500	34 500	7 200	14 100	2 800	49 000
	+/-6 200	+/-4 300	+/-1 900	+/-3 000	+/-900	+/-600	+/-700	+/-2 600	+/-1 200	+/-1 700	+/-800	+/-2 800
D. Oikein luokiteltuja	862 500	88 500	14 000	36 000	3 200	800	1 900	27 000	5 500	10 800	-	-
E. Oikein luok. osuus(%)	95,5	91,8	74,9	79,8	72,7	66,7	73,1	86,8	87,3	89,3	-	-
F. Virheellisesti luokassa mukana	40 500	7 900	4 700	9 100	1 200	400	700	4 100	800	1 300	39 600	49 000
G. Virheellisesti luokasta pois	49 900	8 400	3 600	14 100	1 100	500	600	7 500	1 700	3 300	2 800	30 300
H. Bruttovirhe	90 400	16 300	8 300	23 200	2 300	900	1 300	11 600	2 500	4 600	42 400	79 300
I. Nettovirhe	-13 100	-7 100	3 200	-3 400	1 100	500	800	700	500	1 000	34 500	-
	+/-6 200	+/-4 300	+/-1 900	+/-3 000	+/-900	+/-600	+/-700	+/-2 600	+/-1 200	+/-1 700	+/-800	-
J. Suhteellinen nettovirhe	-1,5	-7,9	15,4	-7,3	20,4	27,8	24,2	2,0	6,5	6,6	92,5	-
	+/-0,7	+/-4,8	+/-9,1	+/-6,4	+/-16,7	+/-33,3	+/-21,2	+/-7,4	+/-15,6	+/-11,3	+/-2,1	-

7.13 Varusteet

Luotettavuustutkimuksessa kysyttiin, mitkä seuraavista varusteista rakennuksessa on:

- sähkö
- viemäri
- vesijohto
- lämmin vesi
- hissi
- kaasu
- talosauna (tässä rakennuksessa)
- sauna eri rakennuksessa
- uima-allas (tässä rakennuksessa)
- jäähdytetty kellari (tässä rakennuksessa)
- pyykinpesutupa (tässä rakennuksessa)
- väestönsuoja (tässä rakennuksessa)

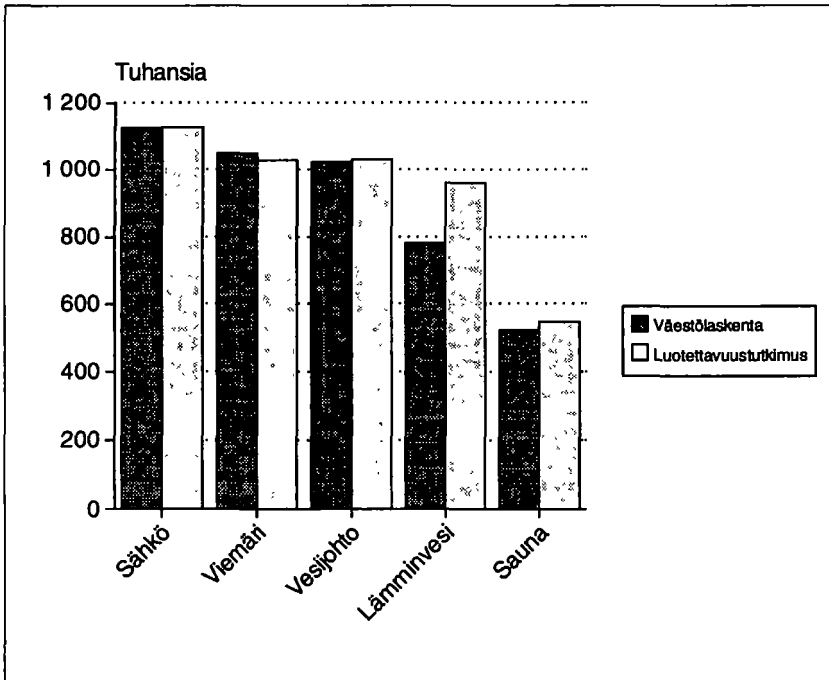
Hissiä, kaasua, uima-allasta, jäähdytettyä kellarialueita, pyykinpesutupa ja väestönsuojaa kysyttiin ainoastaan niistä rakennuksista, joissa oli vähintään kolme huoneistoa. Sau-

na eri rakennuksessa taas kysyttiin ainoastaan 1–2 huoneiston rakennuksista.

Lomakkeelle piti ilmoittaa myös se, että varuste puuttui rakennuksesta.

Sähkö

Sähköistettyjä rakennuksia oli kummankin aineiston mukaan yhtä paljon, lähes 1 130 000. Rekisterin mukaan sähköistetyistä rakennuksista vajaasta 10 000:sta sähkö puuttui luotettavuustutkimuksen mukaan. Lähes sama määrä oli niitä väestölaskennan mukaan ilman sähköä olleita rakennuksia, joissa sähkö luotettavuustutkimuksen mukaan oli.

Kuvio 9.
Rakennusten varusteet

Viemäri

Väestölaskenta yliarvioi viemäriellä varustettujen rakennusten määrää. Luotettavuustutkimuksen mukaan lähes 50 000 väestölaskennan viemäriolosuhteesta rakennuksesta viemäri puuttui. Näistä suurin osa, 54 prosenttia oli muita kuin asuinrakennuksia (17 000 moottoriajoneuvosuojaa ja 4 000 teollisuuden rakennusta), loput olivat erillisiä pientaloja. Rakennuksista viidennes sijaitsi Pohjois-Suomessa, jossa rakennuskannasta oli 15 prosenttia. Taajamassa rakennuksista sijaitsi 56 prosenttia.

Vesijohto

Luotettavuustutkimuksen mukaan väestölaskennassa oli vajaat 10 000 vesijohdotollista rakennusta liian vähän.

Neljännes väestölaskennan vesijohdottomista rakennuksista oli luotettavuustutkimuksen mukaan varustettu vesijohdolla. Viidennes rakennuksista ei luotettavuustutkimuksen mukaan kuulunut rakennuskantaan.

Väestölaskennan vesijohdollisista rakennuksista oli 34 000 luotettavuustutkimuksen mukaan ilman vesijohtoa.

Alipeittorakennuksista, siis niistä, joiden luotettavuustutkimuksen mukaan olisi pitänyt olla väestölaskennan rakennusaineistossa, oli lähes puolet vailla vesijohtoa luotettavuustutkimuksen mukaan.

Lämmin vesi

Luotettavuustutkimuksen mukaan lämmin vesi oli puutteellisesti rekisteröity väestölaskennassa. Siinä oli lämpimällä vedellä varustettuja rakennuksia 180 000 liian vähän.

Väestölaskennan rakennuksista, joissa ei ollut lämmintä vettä, oli luotettavuustutkimuk-

sen mukaan yli 150 000 varustettu lämpimällä vedellä. Kokonaismäärän ero johtuu siitä, että väestölaskennan ilman lämmintä vettä olleista rakennuksista ei 34 000 kuulunut luotettavuustutkimuksen mukaan rakennuskantaan, kun taas luotettavuustutkimuksen mukaan ilman lämmintä vettä olleista rakennuksista vain 17 000 ei kuulunut väestölaskennan mukaan rakennuskantaan.

Väestölaskennan mukaan ilman lämmintä vettä olleista rakennuksista, joissa luotettavuustutkimuksen mukaan lämmin vesi oli, lähes yhdeksän kymmenestä oli erillisiä pientaloja, vajaa kymmenesosa oli muita kuin asuinrakennuksia.

Ero aiheuttaa se, että asennettaessa omakotitaloon lämminvesivaraajaa, ei siihen haeta rakennuslupaa ja näin rakennus jää edelleen rekisterin mukaan ilman lämmintä vettä.

Hissi

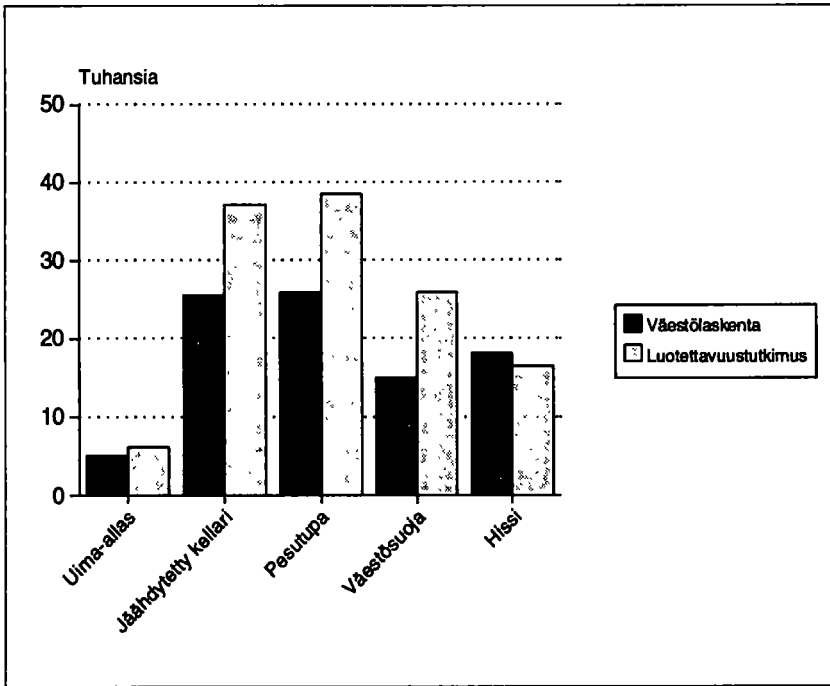
Hissillisten rakennusten kokonaismäärä oli kummankin aineiston mukaan sama. Silti väestölaskennan hissitaloista viidennes, runsaat 3 000 oli luotettavuustutkimuksen mukaan ilman hissiä. Toisaalta niistä rakennuksista, joista väestölaskennan mukaan hissi puuttui, oli luotettavuustutkimuksessa hissillisiä vajaat 3 000.

Talosauna

Vähintään kolmen huoneiston rakennuksista kysyttiin, oliko rakennuksessa talosauna. Erillisistä pientaloista kysymys kuului, oliko rakennuksessa sauna. Niistä kysyttiin myös erillisessä rakennuksessa olevaa saunaa.

Väestölaskennan saunallisten rakennusten määrä oli liian pieni. Luotettavuustutkimuksen mukaan lähes joka toisessa rakennuksessa oli sauna, väestölaskennan mukaan 45 prosenttia rakennuskannan rakennuksista

Kuvio 10.
Rakennusten varusteet

sisälsi saunan. Luotettavuustutkimuksen mukaan 21 000:ssa väestölaskennan saunattomassa rakennuksessa oli sauna.

Uima-allas

Uima-allas oli väestölaskennan mukaan 5 000 rakennuksessa. Luotettavuustutkimuksen mukaan rakennuksia oli 1 000 enemmän. Lukumäärät ovat kuitenkin niin pieniä, että ero voi johtua otosvaihtelusta.

Jäähdytetty kellari, pyykinpesutupa ja väestönsuoja

Jäähdytettyä kellaria, pyykinpesutupaa ja väestönsuojaa ei kysytty erillisistä pientaloista. Näitä varusteita ei kysytty ollenkaan vuo-

den 1980 väestölaskennassa, joten rekisteriin tiedot on saatu vuoden 1980 jälkeen rakennetuista rakennuksista rakennushankeilmoituksista ja muista rakennuksista Väestörekiserikeskuksen rakennusten omistajille tekemistä määräaikaistarkistuksista.

Väestölaskenta antoi jokaisesta kolmesta varusteesta liian pienen määrän luottamustutkimuksen perusteella. Kellareita oli 10 000 ja pesutupia sekä väestönsuojia 13 000 liian vähän.

Niistä rakennuksista, joista varuste virheellisesti väestölaskennassa puuttui, oli noin kolme neljästä rakennettu ennen vuotta 1981. Tämä koski kaikkia kolmea varustetta.

Luotettavuustutkimuksessa jäähdytetyllä kellarilla varustetut rakennukset, joista kellari väestölaskennassa puuttui, oli 60 prosenttia kerrostaloja, neljännes rivitaloja ja kymmenesosa muita kuin asuinrakennuksia.

Rakennuksista, joista luotettavuustutkimuksen mukaan pesutupa virheellisesti puuttui väestölaskennassa, oli 60 prosenttia kerrostaloja, viidesosa rivitaloja ja 16 prosenttia muita kuin asuinrakennuksia.

Näitäkin tietoja vertailtaessa on syytä huomioda, että myös luotettavuustutkimuksessa

varuste voi olla väärin. Postikyselylomakkeella varusteita kysyttäessä, joku ilmoittaa polkupyörävaraston väestönsuojaksi ja jäädytetyksi kellariksi jäädyttämättömän. Erot varusteissa ovat kuitenkin niin suuria, että rekisteristä puuttuvien varustusten määrien voidaan sanoa olevan tuhansia.

7.14 Verkostoliittymät

Verkostoliittymistä kysyttiin kaikista rakennuksista sähkö-, viemäri- ja vesijohtoverkkoa, muista kuin erillisistä pientaloista kysyttiin lisäksi maakaasuverkkoa. Lomakkeella pyydettiin ilmoittamaan myös se, että rakennuksesta puuttui kysytyt verkostoliittymät.

Sähköverkko

Luotettavuustutkimuksen mukaan sähköverkkoon kuului 16 000 rakennusta enemmän kuin väestölaskennan mukaan.

Sähköverkkoon väestölaskennan mukaan virheellisesti kuulumattomista rakennuksista 60 prosenttia oli erillisiä pientaloja, joista suurin osa sijaitsi haja-asutusalueella. Loput rakennukset olivat muita kuin asuinrakennuksia.

Viemäriverkko

Väestölaskenta yliarvioi viemäriverkkoon kuuluneiden rakennusten määrää. Virheellisesti viemäriverkkoon kuuluneiden rakennusten määrä oli vielä suurempi kuin rakennusten, joiden varusteena on virheellisesti viemäri. Luotettavuustutkimuksen mukaan 105 000 väestölaskennassa viemäriverkkoon kuuluvaa rakennusta ei kuulunut viemäriverkkoon.

Toisaalta taas luotettavuustutkimuksen mukaan 45 000 sellaista rakennusta oli viemäriverkossa, jotka eivät väestölaskennan mukaan siihen kuuluneet. Siten viemäriverkkoon kuuluvien rakennusten kokonaismäärä oli väestölaskennan mukaan noin 50 000 enemmän kuin luotettavuustutkimuksen mukaan.

Viemäriverkkoon virheellisesti väestölaskennan mukaan kuuluneista rakennuksista runsaat kolme neljäsosaa oli taajamien omakotitaloja. Runsas kymmenesosa oli omakotitaloja haja-asutusalueella ja kymmenesosa muita kuin asuinrakennuksia. Rakennuksista lähes neljännes sijaitsi Vaasan läänissä. Uudella maalla rakennuksia oli suhteellisesti vähiten.

Virheellisesti väestölaskennassa viemäriverkkoon kuulumattomista rakennuksista oli erillisiä pientaloja 75 prosenttia ja muita kuin asuinrakennuksia kolmannes. Suhteellisesti eniten näitä rakennuksia oli Uudenmaan läänissä ja nämä sijaitsivat useammin haja-asutusalueella kuin virheellisesti viemäriverkossa olleet rakennukset.

On luultavaa, että myös luotettavuustutkimus todennäköisemmin yli- kuin aliarvioi viemäriverkkoon kuuluneiden rakennusten määrää. Omakotitalon haltija saattaa ilmoittaa tiedustelulomakkeella, että rakennus kuuluu viemäriverkkoon, vaikka todellisuudessa kyse on rakennuksen omasta viemäristä. Tämä seikka lisää entisestään luotettavuustutkimuksen ja väestölaskennan mukaan

viemäriverkkoon kuuluneiden rakennusten määrän eroa.

Vesijohtoverkko

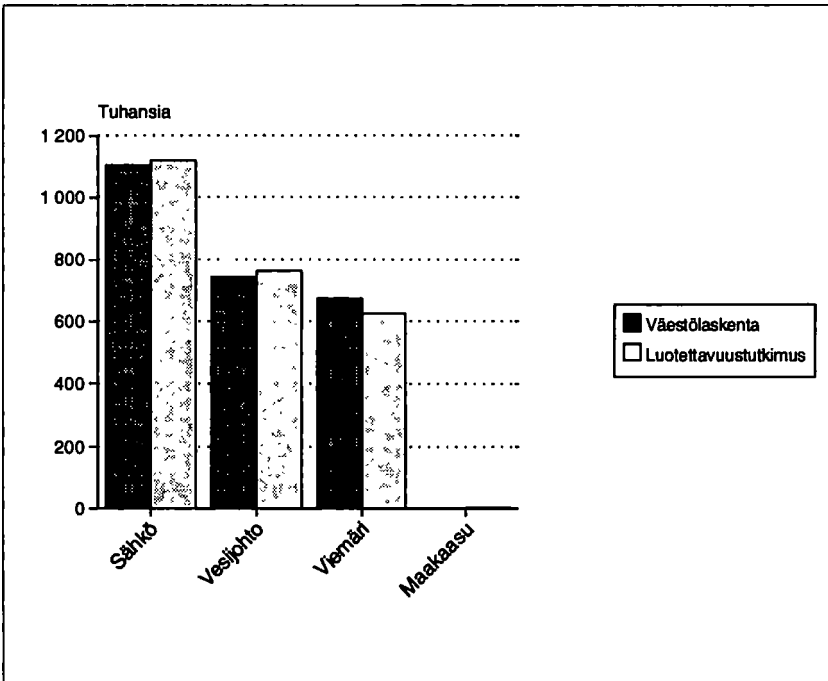
Vesijohtoverkkoon kuuluneita rakennuksia oli väestölaskennassa 20 000 liian vähän. Vesijohtoverkkoon väestölaskennassa liitettyistä rakennuksista joka kymmenes oli ilman vesijohtoverkkoliittymää luotettavuustutkimuksen mukaan. Pari prosenttia ei kuulunut luotettavuustutkimuksen mukaan rakennuskantaan.

Väestölaskennan vesijohtoverkkoon kuulumattomista rakennuksista lähes viidennes kuului luotettavuustutkimuksen mukaan vesijohtoverkkoon, 8 prosenttia ei luotettavuustutkimuksen mukaan kuulunut rakennuskantaan. Puolet väestölaskennassa virheellisesti vesijohtoverkosta puuttuvista rakennuksista oli haja-asutusalueella olleita erillisiä pientaloja. Kolmannes oli taajamissa olleita erillisiä pientaloja ja loput muita kuin asuinrakennuksia.

On todennäköistä, että luotettavuustutkimuksessa osa vastaajista oli sekoittanut vesijohdon ja vesijohtoverkon. Haja-asutusalueen omakotitaloissa vaara on suurin. Siten vesijohtoverkkotiedon voidaan katsoa olevan väestölaskennassa hyvin.

Maakaasuverkko

Kaikki väestölaskennan mukaan maakaasuverkkoon kuuluneet rakennukset kuuluivat verkkoon myös luotettavuustutkimuksen mukaan. Otohavaintoja oli tosin vain kymmenkunta, korotettuna määränä se on 500. Sen lisäksi luotettavuustutkimuksen mukaan oli lähes 3 000 maakaasuverkkoon liitettyä rakennusta. Näissä lienee osa lomakkeeseen vastaajista ymmärtänyt maakaasuverkon väärin, vai onko maakaasuverkko vedetty jo Kankaanpäähän, Nurmekseen, Evijärvelle ja Sodankylään. Kyse saattaa olla esimerkiksi maalämmöstä.

Kuvio 11.
Rakennusten verkosto-
liittymät

7.15 Rakennustiedot kunnittain

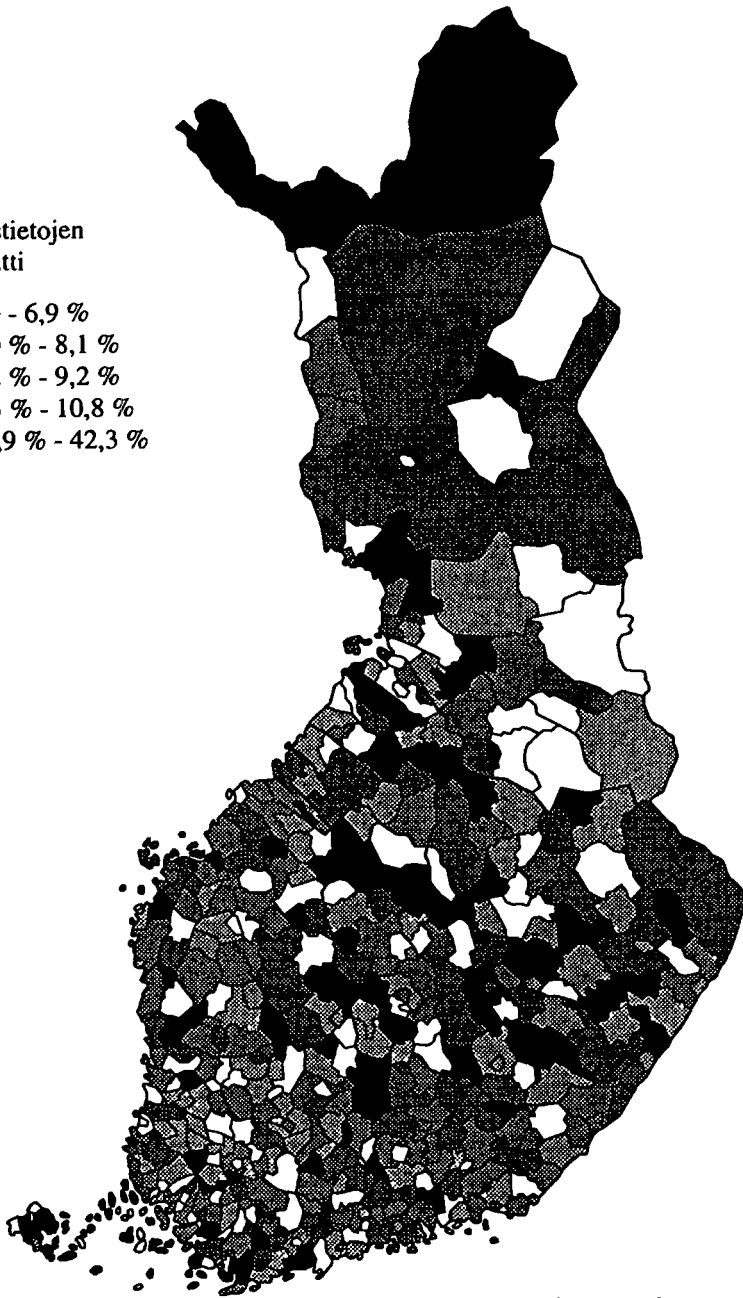
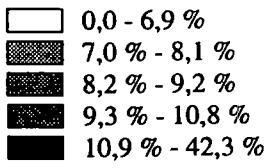
Kartassa 3 on kuvattu rakennustietojen eroja väestölaskennassa ja luotettavuustutkimuksessa kunnittain. Kunnat on jaettu tietojen erojen suhteen viiteen yhtä suureen luokkaan. Valkoiseen viidennekseen kuuluvat ne kunnat, joiden väestölaskennan ja luotetta-

vuustutkimuksen rakennustiedot vähiten poikkesivat toisistaan. Mustissa kunnissa erot olivat suurimmat.

Alueellisesti niin hyvät kuin huonotkin kunnat jakautuvat tasaisesti ympäri maata.

Kartta 3. Rakennustietojen erot väestölaskennassa ja luotettavuustutkimuksessa kunnittain

Rakennustietojen
eroprocentti

Tilastokeskus
Paikkatiedot 1993

8 Yhteenveto

Suomi on siirtynyt onnistuneesti toisena maailman maana täysin rekisteripohjaiseen väestölaskentaan. Jo vuosien 1980 ja 1985 rinnakkais tutkimusten perusteella tiedettiin, että rekistereiden avulla voidaan tuottaa täysin käyttökelpoisia väestölaskentatietoja. Luotettavuustutkimus vahvisti tätä käsitystä. Se antoi lisäksi vinkkejä siitä, missä rekisteriväestölaskentatietoja vielä entisestään voidaan parantaa.

Väestön taloudellinen toiminta

Työllisiä saatiin väestölaskennassa luotettavuustutkimusta enemmän. Se oli odotettavissakin, sillä lomaketiedustelu aliarvioi väestölaskennan määritelmien mukaista työllisten määrää. Rekisteristä saadaan selville vähäinkin rekisteröity työ. Sen sijaan kysyttäessä lomakkeella pääasiallista toimintaa, jää vähäinen työ helposti ilmoittamatta. Vastaavasti opiskelijoita tuli lomaketiedustelulla enemmän kuin rekisteriväestölaskennassa; vähäistä työtä tehnyt opiskelija tulee rekisteripäätelyssä työlliseksi, lomaketiedustelussa hänestä tulee opiskelija, ellei hän ilmoita lomakkeella olleensa myös työllinen opiskelun lisäksi.

Rekisteriaineistoista yhdelle henkilölle voidaan saada tarkasteluajankohdalta tietoja useammasta eri toiminnasta. Pääasiallista toimintaa määrättäessä päätellään, mikä näistä on henkilön pääasiallinen. Silloin tieto henkilön muusta toiminnasta jää tilastosta pois. Väestölaskennassa näin ainakin toistaiseksi pitää ollakin. Tulevaisuudessa lienee yhä vaikeampi lokeroida henkilöä yhteen luokkaan. Yksi ja sama henkilö opiskelee, toimii toiminimellä konsulttina, mutta on

myös jonkun yrityksen palkkalistalla ja käy siellä silloin tällöin työssä.

Rekisteriväestölaskenta kasaa työpaikkoja yritysten päätoimipaikkoihin todellisuutta enemmän. Tämä lisää virheellisesti sellaisten alueiden työpaikkojen määrää, joissa on paljon yritysten päätoimipaikkoja. Suurten työssäkäyntialueiden keskuskuntien työpaikkojen määrissä ei kuitenkaan ollut suuria eroja luotettavuustutkimuksen ja väestölaskennan välillä. Syynä tähän on se, että vaikka suuret kunnat yritysten päätoimipaikkojen kautta saavatkin ylimääräisiä työpaikkoja, ne myös menettävät rekisterisysteemissä työpaikkoja. Menetykset tapahtuvat naapurikunnille niissä tapauksissa, joissa henkilön työpaikka on tuntematon ja hänestä siten tulee työllinen kotikuntaansa. Siksi keskuskuntien työpaikkojen määrät tulevat rekisteriväestölaskennassa lomaketiedustelun mukaisiksi, mutta ympäristökuntiin tulee työpaikkoja liikaa.

Lomakeväestölaskennassa eroteltiin liikkuvaa työtä tehneet omaksi luokakseen. Rekisterisysteemissä jokainen työntekijä saa jonkun toimipaikan. Rekisterisysteemissäkin voisi kenties erottaa kiinteistä toimipaikoista ne ryhmät, jotka selkeästi työskentelevät kotona tai kiinteiden toimipaikkojen ulkopuolella. Kotona työskentelevien työpaikan sijainti on koti, liikkuvista voisi muodostaa oman luokan. Liikkuvuutta voi päätellä ainakin ammatin ja toimipaikan avulla. Metsurit ovat selvästi liikkuvaa työtä tekeviä. Toinen ryhmä on siivoojat ja kiinteistöjen huoltajat. Rekisteripäätelyssä siivousyrityksen siivoojien työpaikaksi tulee yrityksen se toimisto, josta siivoojien työtä johdetaan. Kuntien siivoojien työpaikaksi taas tulee useimmiten kunnanvirasto, jossa rekisterisysteemin mukaan työskentelevät myös

kunnalliset kodinhoitajat sekä maatalouslomittajat.

Jo vuosia on puhuttu etätöön lisääntymisestä, siis yrityksen työntekijä tekee työnsä pääasiassa kotonansa ja käy silloin tällöin toimipaikassa esimerkiksi kokouksissa. Mikäli tällainen toiminta lisääntyy, lienee syytä harkita, että yrityksille tehtävään henkilöstön toimipaikkatiedusteluun lisätään yksi toimipaikka, joka on 'kotona työskentelevät'. Tämän toimipaikkatunnuksen saaneiden työpaikaksi tulee silloin henkilön koti. Näin työpaikka saataisiin paremmin kohdennetuksi sinne, missä todellinen työ tehdään.

Ammattitiedon ongelmana on rekisteriväestölaskennassa se, että henkilön ammatti ei aina ole samasta työsuhteesta kuin työpaikkatiedot. Lisäksi henkilöveroaineiston kautta tulleissa ammateissa on oppiarvoja ja entisiä ammatteja. Ammattitietoa parantaisi selvästi se, että se lisättäisiin yritysten verotuksen vuosivalvontailmoitukseen. Näin henkilön ammatti- ja työpaikkatiedot saataisiin samasta työsuhteesta. Lisäksi voisi olettaa, että ammattinimikkeet olisivat parempilaatuisia yritysten vuosi-ilmoituksissa kuin henkilöiden veroilmoituksissa.

Rekisteriväestölaskenta tuottaa liikaa maatalousyrittäjiä. Sekä toimialaa, ammattia että sosioekonomista asemaa käsiteltäessä maatalous tuli usein esiin eri tavalla luokiteltujen henkilöiden yhteydessä. Yhtenä ongelmana on eläkeläisten ja maatalousyrittäjien rajanveto, milloin maatalousyrittäjä on jo eläkkeellä, milloin vielä pääasiassa viljelijä. Toisena ongelmana on palvelusektorin palkansaajien ja maatalousyrittäjien sekoittuminen, siis esimerkiksi maatilojen emännät, jotka käyvät myös tilan ulkopuolella työssä. Kumpi työ silloin katsotaan pääasiallisimmaksi?

Vastaavasti maatalousammatit olivat yleisiä eri luokkaan luokitelluissa tapauksissa. Lomakeväestölaskennassa maatalouden avustavat perheenjäsenet luokiteltiin maataloustyöntekijöiksi. Rekisteripäätelyssä avustavat

perheenjäsenet luokitellaan maatalousyrittäjiksi, mikäli heidät on maatalousyrittäjäeläkevakuutettu. Muuten he jäävät muiksi työvoiman ulkopuolella oleviksi.

Asuminen

Vakinaisesti asuvien kotipaikka oli väestölaskennassa kohtalaisen hyvin. Samaan huoneistoon sekä rekisterin että luotettavuustutkimuksen mukaan pääteltiin 97 prosenttia henkilöistä. Asuntokunnista 91 prosentissa oli täsmälleen samat asukkaat väestölaskennan ja luotettavuustutkimuksen mukaan.

Tilapäisestä asumisesta oli tieto rekisterissä puutteellinen. Rekisterin mukaan tilapäisiä asukkaita oli 74 000, luotettavuustutkimuksen mukaan 90 000. Osa luotettavuustutkimuksen vastaajista oli mitä ilmeisimmin ilmoittanut väärin itsensä tilapäiseksi asukkaaksi, joten todellinen tilapäisten asukkaiden määrä lienee noin 80 000.

Kotoa pois muuttaneilla lapsilla säilyy pitkään rekisterissä kotipaikkana vanhempien asunto. Väestölaskennan mukaan, mutta ei luotettavuustutkimuksen mukaan huoneistossa asuneista asukkaista kaksi kolmasosaa oli 15 - 29 -vuotiaita.

Asunnot

Asuntojen lukumäärä lienee väestölaskennassa hyvin lähellä oikeata. Asumattomista omakotitaloista on joskus vaikea päätellä, milloin niiden huoneisto vielä kuuluu asuntokantaan, milloin se sieltä asuinkelvottomana poistetaan. Rivitalohuoneistoja väestölaskennan aineistosta puuttui luotettavuustutkimuksen mukaan noin 10 000. Usein oli kyseessä rivitalo, jonka huoneistoista osa oli mukana väestölaskennassa, mutta osa sieltä puuttui.

Asuntojen ominaisuustiedot olivat väestölaskennassa luotettavuustutkimuksen perusteella hyvin. Suurimmat erot luotettavuustutkimuksen ja väestölaskennan tiedoissa olivat parvekkeiden ja sähköllä varustettujen huoneistojen lukumäärissä. Parvekkeita ja terasseja oli luotettavuustutkimuksen mukaan selvästi väestölaskentaa enemmän ja sähköllä varustettuja huoneistoja vähemmän. Vaikka huomioidaan se, että pientaloissa parveke tai terassi on joskus tulkinnallinen, lienee ainakin osa niistä luotettavuustutkimuksessa parvekkeelliseksi ilmoitetusta 170 000 kerrostalohuoneistosta todellisuudessa parvekkeellisiä, vaikka rekisteristä tieto puuttuikin.

Huoneistoille tehtävissä tarkistuksissa päätellään, että kaikissa niissä huoneistoissa, jotka sijaitsevat sähköllä varustetuissa rakennuksissa, on myös varusteena sähkö. Näin ei ilmeisesti aina kuitenkaan ole ainakaan luotettavuustutkimuksen perusteella. Sähköllisten huoneistojen vähyys luotettavuustutkimuksessa voi johtua myös lomakkeen puutteellisesta kysymyksestä, siinä pyydettiin ilmoittamaan ainoastaan se, että huoneistossa oli sähkö, sen puuttumisesta ei tarvinnut ilmoittaa.

Rakennukset

Väestölaskennan rakennusten määrässä oli luotettavuustutkimuksen mukaan pientä yli-

peittoa. Vaikka väestön keskusrekisteristä saatavasta aineistosta karsitaan rakennuskantaan todennäköisesti kuulumattomia rakennuksia, jää aineistoon vielä muutama tuhat purettua tai asuinkeelvottomaksi ränsistynyttä omakotitaloa.

Ominaisuustiedoiltaan rivi- ja kerrostalojen tiedot olivat väestölaskennassa pääsääntöisesti hyvin. Erillisissä pientaloissa ja erityisesti muissa kuin asuinrakennuksissa oli sen sijaan selvästi enemmän puutteita.

Tiedot sähköstä lämmönlähteenä ja suorasta sähkölämmityksestä lämmitystapana olivat puutteellisesti väestölaskennan rakennuksilla. Noin 50 000 rakennuksella oli väestölaskennan mukaan uunilämmitys ja polttoaineena niissä käytettiin puuta, mutta luotettavuustutkimuksen mukaan rakennuksissa oli suora sähkölämmitys ja lämmönlähteenä sähkö.

Omakotitalot jäivät väestölaskennassa todellisuutta huonommin varustetuiksi. Varsinkin lämpimällä vedellä varustettuja rakennuksia oli väestölaskennassa liian vähän. Myös WC:itä ja saunoja oli hiukan liian vähän.

Rekisteriaineistolle tehtävät koneelliset tarkistukset saattavat joissakin tapauksissa olla liiankin paljon yleistäviä. Kaikki samalla kiinteistöillä olevat rakennukset eivät välttämättä kuulu viemäriverkkoon.

Sammandrag

Finland har som andra land i världen övergått till att göra folkräkningen helt på registerbas. Övergången har varit lyckad. Redan 1980 och 1985 årens jämförelseundersökningar visade att det var helt möjligt att göra fullt jämförbar folkräkningsstatistik med hjälp av registeruppgifter. Kvalitetsundersökningen bekräftade detta och den gav också flera vinkar om hur de registerbaserade folkräkningsuppgifterna ytterligare kunde förbättras.

Befolkningens ekonomiska verksamhet

Antalet sysselsatta var flera i folkräkningen än i kvalitetsundersökningen. Detta var väntat då blankettförfrågan underskattar det antal sysselsatta som erhålls enligt definitionerna i folkräkningen. Av de olika registren framgår också tidsmässigt mindre arbeten som registrerats. Vid frågan om huvudsaklig verksamhet på blanketten uppges ofta inte tidsmässigt mindre arbetsuppgifter. Antalet studerande var likaledes flera i blankettundersökningen än i den registerbaserade folkräkningen. En studerande som utfört tidsmässigt mindre arbeten antecknas i den registerbaserade undersökningen som sysselsatt och i blankettundersökningen som studerande, om han/hon inte antecknar på blanketten att han/hon arbetar vid sidan av studierna.

Registermaterialet kan ge uppgifter om flera olika slag av verksamhet en person har vid undersökningstiden. Då huvudsaklig verksamhet fastställs är man tvungen att avgöra vilken av dessa som är personens huvudsakliga verksamhet. Då kommer inte uppgifter om personens övriga verksamhet med i statistiken. I folkräkningen är det det som gäl-

ler i dag. I framtiden kommer det att vara svårare att sätta in en person i en enda klass. En och samma person kan studera, arbeta som konsult i sin egen firma, men kan desutom vara anställd av något företag där han arbetar nu och då.

I den registerbaserade folkräkningen registreras flera arbetsplatser på företagens huvudsakliga arbetsställen än de i verkligheten har. Antalet arbetsplatser på orter där flera företag har sina huvudsakliga arbetsställen ökar på detta sätt felaktigt. Kvalitetsundersökningen visade dock att det antal extra arbetsplatser som stora centra genom huvudsakliga arbetsställen vunnit, har de förlorat i och med att personen bokförts i sin hemkommun på grund av att arbetsstället varit okänt. Antalet arbetsplatser i stora centra är sålunda detsamma i den registerbaserade folkräkningen och blankettförfrågan, men i de kringliggande kommunerna blir antalet arbetsplatser för stort.

I blankettfolkräkningen skildes de som utförde ambullerande arbete till en egen grupp. I registerräkningen får varje anställd ett arbetsställe. I registerräkningen skulle det eventuellt vara möjligt att från de stadigvarande arbetsställena skilja de grupper som arbetar hemma eller på något annat ställe än ett stadigvarande arbetsställe. För dem som arbetar hemma är arbetsplatsen hemmet. För dem som har ett ambullerande arbete kan en egen klass bildas. Rörlighet kan avgöras med hjälp av yrke och arbetsställe. Skogsarbetare är en grupp som har ett ambullerande arbete. En annan grupp är städare och fastighetsskötare. I registerräkningen är arbetsplatsen för städare vid städföretag den av företagets byråer varifrån städarnas arbete leds. Arbetsplatsen för kommunernas städare är enligt registerräkningen vanligen kom-

munkansliet. Detsamma gäller de kommunala hemvårdarna och lantbruksavbytnarna.

Flera år har det redan varit diskussion om att utöka antalet distansarbetare. Med distansarbetare avses en anställd som huvudsakligen arbetar hemma och som nu och då finner sig på sitt arbetsställe t.ex. för möten. Om denna form av verksamhet ökar är det skäl att överväga att i personalens arbetsställeförfrågan införa alternativet 'personer som arbetar hemma'. Arbetsplatsen för dem som har denna arbetsställebeteckning är då personens hem. På detta sätt skulle arbetsplatsen bättre motsvara det ställe där arbetet verkligen utförs.

Problemet med yrkesuppgifterna i registerräkningen är att uppgifterna om personens yrke inte alltid gäller samma arbetsförhållande som arbetsplatsuppgifterna. Därtill finns det bland de yrken som kommer via personbeskattningsmaterialet titlar och tidigare yrken. Yrkesuppgifterna skulle vara exaktare om de skulle ingå i företagens årsanmälan till skattemyndigheterna. På detta sätt skulle man få uppgift om yrke och arbetsställe så att den gäller samma arbetsförhållande. Man kan anta att yrkesbenämningarna är exaktare i företagets årsanmälan än i privatpersonernas deklARATIONER.

I registerräkningen blir lantbruksbefolkningen för stor. När det gäller näringsgren, yrke och socioekonomisk ställning framträder lantbruk ofta hos personer som klassificerats på olika sätt. Ett problem är gränsdragningen mellan pensionärer och lantbruksföretagare. När är lantbruksföretagaren pensionär och när huvudsakligen odlare. Ett annat problem är förväxlingen av löntagare inom tjänstesektorn och lantbruksföretagare. Ett exempel är lantbrukshusmödrar som också har ett arbete vid sidan av lantbruket. Villkendera arbetet räknas då som huvudsyssla?

På samma sätt förekom lantbruksyrken inom andra yrkesgrupper. I blanketträkningen klassificerades medhjälpande familjemedlemmar som lantbruksarbetare. I registerräk-

ningen klassificeras medhjälpande familjemedlemmar som lantbruksföretagare om de har lantbruksföretagarpensionsförsäkring. I annat fall klassificeras de som övriga utanför arbetskraften.

Boende

Uppgifterna om hemort för de personer som var stadigvarande bosatta var rätt exakta i folkräkningen. 97 procent av personerna hade samma lägenhet både i registerundersökningen och kvalitetsundersökningen. 91 procent av bostadshushållen hade exakt samma invånare i folkräkningen och kvalitetsundersökningen.

Uppgifterna om tillfälligt boende var bristfälliga i registret. Enligt registret fanns det 74 000 tillfälliga invånare och enligt kvalitetsundersökningen 90 000. En del av dem som svarat på kvalitetsundersökningen hade uppenbarligen felaktigt uppgivit att de var tillfälliga invånare, varför det verkliga antalet tillfälliga invånare torde var omkring 80 000.

Barn som flyttat från sina föräldrar finns länge kvar i registret med uppgiften att den ort där föräldrarnas bostad är belägen är deras hemort. Av de personer som enligt folkräkningen, men inte enligt kvalitetsundersökningen, bott i lägenheten var två av tre 15–29 år gamla.

Bostad

Antalet bostäder torde vara mycket nära det korrekta i folkräkningen. Då det gäller oboboda egnahemshus är det inte alltid lätt att avgöra när de skall räknas till bostadsbeståndet och när de skall strykas som obeboeliga. Enligt kvalitetsundersökningen saknades omkring 10 000 radhuslägenheter i folkräkningsmaterialet. Ofta var det frågan om ett radhus där en del av lägenheterna ingick i folkräkningen men en del saknades.

Enligt kvalitetsundersökningen var uppgifterna om bostadens utrustning korrekta. Den största skillnaden mellan kvalitetsuppgifterna och folkräkningens uppgifter var antalet lägenheter som hade balkong och elektricitet. Det fanns mycket flera balkonger eller terrasser enligt kvalitetsundersökningen än enligt folkräkningen medan antalet lägenheter som hade elektricitet var färre. Även om man beaktar att balkong eller terrass ibland kan vara en tolkningsfråga i småhus, torde åtminstone en del av de 170 000 lägenheter i flervåningshus som i kvalitetsundersökningen anteckats som balkongföresedda i verkligheten ha balkong trots att uppgiften saknas i registret.

Vid den kontroll av lägenheter som görs fastslås att alla de lägenheter som finns i byggnader som har elektricitet verkligen har elektricitet. Detta är synbarligen inte alltid fallet enligt kvalitetsundersökningen. Orsaken till att antalet lägenheter som har elektricitet är så lågt i kvalitetsundersökningen kan bero på att frågan varit illa formulerad. I kvalitetsundersökningen ombads ifyllaren enbart uppge om lägenheten hade elektricitet, om lägenheten inte hade elektricitet behövde det inte anges.

Byggnader

Enligt kvalitetsundersökningen fanns det en liten övertäckning då det gällde antalet

byggnader i folkräkningen. Trots att det ur det material som erhålls av det centrala befolkningsregistret stryks de byggnader som antagligen inte hör till byggnadsbeståndet finns det ännu några tusen egnahemshus som antingen rivits eller som är så förfallna att de inte är beboeliga.

Då det gällde uppgifterna om utrustning var uppgifterna som gällde rad- och flervåningshus huvudsakligen korrekta i folkräkningen. Däremot förekom det flera brister i de uppgifter som gällde fristående småhus och framför allt i uppgifterna om andra byggnader än bostadsbyggnader.

Uppgifter om eluppvärmning och direkt elvärme var bristfälliga för byggnader i folkräkningen. Enligt folkräkningen hade omkring 50 000 byggnader vedeldning (värmekällan var ved) medan de i kvalitetsundersökningen hade direkt eluppvärmning och värmekällan var el.

Egnahemshusen var sämre utrustade i folkräkningen än verkligen var fallet. Framst var antalet byggnader som är utrustade med varmvatten för få i folkräkningen. Också uppgifterna om antalet WCn och bastur var för låga.

De maskinkorrigeringar som gjorts i registermaterialet kan i vissa fall vara för generella. Alla byggnader som finns på samma fastighet är inte nödvändigtvis anslutna till avloppsnätet.

Summary

Finland is the second country in the world to have made a successful changeover to an exclusively register-based population census system. The parallel surveys of 1980 and 1985 already demonstrated that register data can be used to produce perfectly acceptable population census statistics. The evaluation study confirmed this finding and provided suggestions for further improvement of census data.

Economic activity

The census yielded a larger number of employed people than did the evaluation study. This was to be expected, for the questionnaire understated the number of those meeting the census definition of an employed person: register data cover even the shortest spell of registered employment, whereas the census question on principal activity easily elicits an answer that disregards short spells of employment. Correspondingly, the questionnaire survey yielded a larger number of students than did the register-based census: students with short spells of employment were treated as employed in register inference, but as students in the questionnaire survey unless they had noted on the form that they had been both employed and students.

Register data may give a person several activities for the period under study. One of these is then inferred to be his or her principal activity, which means that the person's other activities will be excluded from the statistics. This is as it should be in census statistics, at least for the time being. The time may come, however, when a person cannot be allocated to a single category: the same person may be a student, a consultant in business for himself, or

someone on the payroll of a company who periodically reports for work in the office.

The register-based census credited companies' main establishments with too many workplaces, thus overstating the number of workplaces in cities with a heavy concentration of such establishments. The evaluation study showed, however, that whatever extra workplaces these cities gained through companies' main establishments they lost through cases in which the person's workplace was unknown and was therefore allocated to his or her municipality of residence. This brought the register-based census in line with the questionnaire-based census as far as the number of workplaces in the major cities are concerned, but the surrounding municipalities gained a number of extra workplaces.

The questionnaire-based census classified those with a mobile job into a separate category, whereas the register system assigned every employee to some fixed establishment. In the register system, too, those working at home or elsewhere outside fixed establishments should perhaps be separated from fixed establishments, with those working at home given home as their place of work and with those performing a mobile job classified into a separate category. The degree of mobility can be determined from such data as occupation and place of work. Forest workers are a good example of workers with a mobile job, and so are cleaners and building caretakers. In register inference, cleaners working for a cleaning company are allocated to the company's office from which their work is managed, whereas municipal cleaners are usually assigned to the administrative office of the respective municipality, as are municipal houseworkers and holiday substitutes in agriculture.

For years, the claim has been made that distance work is on the increase, i.e. that increasing numbers of people work at home, except for an occasional visit to the workplace to attend a meeting, for instance. If and when distance work becomes more common, the establishments on the questionnaire by which companies provide information on the workplaces of their employees should perhaps include 'home' as well. This would help ensure that 'workplace' really designates the place in which the work is performed.

As far as occupational data are concerned, the problem with register-based censuses is that a person's occupational data do not always relate to the same employment contract as his or her workplace data. In addition, a person's occupational data derived from his or her tax return may indicate an educational qualification instead or may relate to a previous occupation. The situation would improve considerably if annual corporate tax returns were to include occupational data as well. This would ensure that occupation and workplace data would relate to the same employment contract. In addition, the quality of occupational titles would probably improve.

The register-based census yielded an excess of farmers on own account. A large proportion of the people whom the census and the evaluation study classified in different industry, occupation and socio-economic groups were associated with agriculture. One problem lies in the difficulty of distinguishing between retired farmers and farmers still engaged in farming on a full-time basis. Another problem lies in the difficulty of distinguishing between service-sector employees and farmers on own account. A farmer's wife who in addition to her work on the farm holds a job in the service sector is a good example. Which activity should be regarded as her principal activity?

Correspondingly, agricultural occupations were common among people in different categories. Earlier, unpaid family workers in agriculture were classified as agricultural workers. In

register inference, they are classified as farmers if covered by farmers' pension insurance. Otherwise they are classified as not in the labour force.

Residence

The census data on the domicile of the resident population were of a reasonably high quality. In 97 per cent of the cases, the register-based census allocated a person to the same dwelling as did the evaluation study. In 91 per cent of the cases, the register-based census allocated exactly the same people to a household-dwelling unit as did the evaluation study.

Register data understated the number of temporary residents, putting it at 74,000. The evaluation study gave their number as 90,000. Because a proportion of the respondents to the evaluation study had obviously made a mistake by stating that they were temporary residents, the real number of temporary residents was probably about 80,000.

Register data may retain the parental home as the domicile of young people long after these have moved out. Two out of three occupants of a dwelling included in the census but not in the evaluation study were 15 to 29 years of age.

Dwellings

The census figures for the number of dwellings are probably very close to the correct figures. It is sometimes difficult to determine whether an unoccupied single-family house still belongs in the dwelling stock or whether it should be removed from it as uninhabitable. According to the evaluation study, the register data understated the number of attached (terraced) houses by about 10,000.

The census data on the characteristics of dwellings are of a high quality as measured

against the evaluation study. The biggest differences between the census and the evaluation study relate to the number of dwellings equipped with a balcony and served with electricity, respectively. The evaluation study puts the figure for dwellings with a balcony or terrace much higher, and the figure for dwellings with electricity much lower, than does the census. Whether a single-family house has a balcony or terrace is admittedly a moot point at times, but there is little doubt that at least a proportion of the 170,000 flats in multistorey blocks which the evaluation study reports as equipped with a balcony are in fact so equipped, although the information is missing from the census data.

In the checks performed on dwellings, the inference is made that all dwellings located in buildings with electricity are served with electricity. Apparently this is not always the case, at least not according to the evaluation study. On the other hand, the evaluation study's low figure for dwellings with electricity may be due to an inadequate item in the questionnaire which only allowed a statement that the dwelling is served with electricity, with no provision made for reporting that the dwelling lacked electricity.

Buildings

According to the evaluation study, the census data overstate the number of buildings slightly.

Although the data obtained from the Central Population Register are checked to screen out buildings that do not belong in the building stock, the data on the stock retain a few thousand single-family houses that have been demolished or are too rundown to be inhabitable.

The overall quality of the census data is satisfactory as regards the characteristics of attached (terraced) houses and blocks of flats. The limitations of the data on detached houses, and on dwellings located in non-residential buildings in particular, are far more numerous.

Electricity as the heat source and direct electric heating as the heating system are covered inadequately by the census data on buildings. The census classified about 50,000 buildings as heated with wood-fuelled stoves, while the evaluation study classified them as relying on direct electric heating with electricity as the heat source.

The census data understate the level of equipment of detached single-family houses. This applies specially to the number of buildings with hot water and, to a lesser degree, to the number of buildings with a flush toilet and a sauna.

The computer checks on register data may have an excessively generalising effect in some cases. For instance, not all buildings on the same premises need be connected to a sewer system.

Lähteitä

- Cochran William G.:** Sampling Techniques. Wiley, 1977.
- Huttunen Jorma:** Asuntovarauma 1985. Tutkimuksia nro 156, Tilastokeskus 1989.
- Korpi Helena:** Pääasiallinen toiminta ja ammattiasema vuoden 1985 väestölaskennassa: rekisteripohjaiset rinnakkaistiedot. Tutkimuksia nro 152, Tilastokeskus 1989.
- Lindén Håkan:** Evalvering av FoB 90, Sysselsättningsdata och utbildningsdata. Statistiska meddelanden, Statistiska Centralbyrån 1993.
- Myrskylä Pekka:** Suunnitelma rekisteripohjaisesta väestölaskentajärjestelmästä. Tilastokeskus, Raportti 1987:4.
- Pahkinen Erkki - Lehtonen Risto:** Otanta-asetelmat ja tilastollinen analyysi. Gaudeamus 1989.
- Putkonen Carita:** Luotettavuustutkimus, Väestö- ja asuntolaskenta 1980. Tutkimuksia nro 99, Tilastokeskus 1983.
- Starck Christian:** Vuoden 1985 väestölaskennan luotettavuus. Tutkimuksia nro 157, Tilastokeskus 1989.
- Tyrkkö Ari:** Asuinolotiedot väestölaskennassa ja kotitaloustiedustelussa. Tutkimuksia nro 170, Tilastokeskus 1990.

Liitteet

Tällä lomakkeella kysytään henkilön taloudellista toimintaa kuvaavia tietoja. Tiedot kysytään kaikilta huoneistossa 31.12.1990 asuvilta asukkailla, jotka ovat syntyneet 1.1.1916 - 31.12.1975. Jokaista rekisterin mukaan huoneistossa asuvasta täällä vähintään syntyneestä asukkaasta on esitetty henkilölomake.

Jos tälle lomakkeelle merkitty henkilö ei asunut 31.12.1990 asunnossa, ei lomaketta tarvitse palauttaa. Jos huoneistossa asui 31.12.1990 joku 1.1.1916 - 31.12.1975 syntynyt henkilö, josta ei ole esitetty lomaketta, voi hänen tietonsa ilmoittaa jonkun sellaisen henkilön lomakkeelle, joka ei asunut huoneistossa 31.12.1990. Tilastokeskuksesta saa tarvittaessa myös lisälomakkeita numeroista (90) 1734 3567, 1734 3569, 1734 3563, 1734 3565 ja 1734 3600. Sieltä saatte myös täyttöohjeita ja lisätietoja tutkimuksesta.

Tällä sivulla kysytään
TOIMINTAANNE 25.12 - 31.12.1990:
 (tiistai - maanantai)

- ① Merkitkää rastilla kaikki ne kohdat, jotka kuvaavat toimintaanne 25.12. - 31.12.1990. Huomi! Myös tilapäinen töistä poissaolo loman, sairauden tai muun sellaisen vuoksi katsotaan ansiotyöksi (kohdat A, B tai C). Ilmoittakaa myös lyhytaikainen, vaikka vain yhtenä päivänä tehty työ.

☐	A	olin palkansaaja
☐	B	olin yrittäjä tai ammatinharjoittaja
☐	C	työskentelin perheenjäsenen yrityksessä ilman varsinaista palkkaa
☐	D	olin työtön tai pakkolomalla
☐	E	olin eläkeläinen
☐	F	olin opiskelija tai koululainen
☐	G	olin varusmies tai siviilipalvelusmies
☐	H	hoidin omaa kotitaloutta
☐	I	tein muuta, mitä?

Jos olette ansiotyössä (kohdat A, B ja C edellä), ilmoittakaa tässä tiedot päätyöpaikastanne ja työmatkastanne.

- ② Työpaikkani tai työnantajani nimi:

- ③ Työpaikkani osoite:

- ④ Työpaikkani sijaintikunta:

- ⑤ Työpaikkani toimiala:

- ⑥ Ammattni tässä työpaikassa:

- ⑦ Pääasiallinen työmatkani kulkutapa tähän työpaikkaan (väitkää vain yksi vaihtoehto):

- linja-autolla tai raitiovaunulla
 junalla tai metrolla
 henkilöautolla kuljettajana
 henkilöautolla matkustajana
 moottoripyörällä
 mopolla
 kävellen tai polkupyörällä
 työpaikka on asunnon yhteydessä
 muu kulkutapa: _____

- ⑧ Työmatkani pituus yhteen suuntaan kilometrin tarkkuudella edellä ilmoittamani työpaikkaan:

____ km.

KYSYMYKSET JATKUVAT KÄÄNTÖPUOLELLA!

OHJEITA

- ① Ansiotyöllä (kohdat A, B ja C) tarkoitetaan tuloa tuottavaa työtä. Työ perheenjäsenen maatilalla tai yrityksessä ilman varsinaista palkkaa katsotaan myös ansiotyöksi.

Palkansaaja tekee toisen palveluksessa työtä palkkaa tai palkkiota vastaan. Palkansaajaksi katsotaan myös apurahensaaja.

Yrittäjä tai ammatinharjoittaja hoitaa omaa yritystään, viljelee omistamaansa tai vuokraamaansa maatilaa, taikka harjoittaa itsenäisiä ammatteja (esim. ompelija tai kirjailija).

Työtön on työtä vaille, etsii työtä ja on työhön käytettävissä tai on lomautettu palkatta.

Eläkeläisiä ovat vanhuus-, työ-, työkyvyttömyys-, työttömyys-, luopumis-, sukupolvenvaihdos- tai rintamasotilaiseläkkeellä olevat ja syytyngeillä vanhuudentuella elävät. Perhe-eläkkeen varassa elävät rastiittavat kohdan I (tein muute).

Opiskelija opiskelee oppilaitoksessa tai on opiskeluun liittyvässä palkattomassa työharjoittelussa. Älä ilmoitako opiskelusi työpaikkakokoustuksia tai opiskelua kirje-, kansalais- ja työväenopistoissa tai vastaavissa.

Muukai toiminnaksi luetaan omaisuusvuoilla, säästöillä tai perhe-eläkkeellä eläminen ja muu edellisiin ryhmiin kuuluman toiminta, josta ei makseta palkkaa.

- ② Ilmoittakaa työpaikkanne nimi täsmällisesti, kuten esimerkiksi Virtasen autokorjaamo, Alppilan seurakunta, Tmi Jaakko Kylmä. Jos työnantajajalanne on monta toimipaikkaa, ilmoittakaa työnantajien nimen lisäksi myös toimipaikan nimi, esimerkiksi: Valtiontutkiettilänsäntien konesija, Kemira Oy Kemikaliryhmä, Keravan kaupunki Rakennusvirasto, Kansalliss-Oake-Pankki Ilmalan konttori.

- ③ Ilmoittakaa työpaikkanne osoitteeksi sen paikan osoite, jossa teitte työtänne. Jos työnnne oli liikkuvaa, mutta tulitte työhön säännöllisesti jonkin kiinteän työpaikan kautta (esim. postinkantaja postitoimipaikan kautta), ilmoittakaa tämän kiinteän toimipaikan osoite. Jos olette ilman kiinteää työpaikkaa (esim. metsuri), työpaikan osoitteeksi riittää se kunta, jossa työskentelette.

- ⑤ Toimialalla tarkoitetaan työpaikan toiminnan lajia tai tuotantosuuntaa. Kaikilla samassa toimipaikassa työskentelevillä on sama toimiala ammatista riippumatta. Esimerkkejä:
 - hammaslääkärin vastuuhoito - siivous
 - lasten perhepäivähoito - puunsahaus
 - kiinteistöjen hoito - TV-huolto
 - naisten seustekauppa - tilitoimisto.

- ⑥ Ammattninimikkeen tulee kuvata päivittäin tekemänne työtävät siinä paikassa, josta työpaikkatietonne ovat. Oppiarvo tai arvonimi ei ole ammattninimike. Esimerkkejä:
 - pankkitoimihenkilö (ei merkonomi)
 - osastopäällikkö (ei diplomi-insinööri)
 - kauppias, kampsaja (ei liikkeenharjoittaja)
 - hitsaaja, raudotuseppämies (ei työmies).

- ⑦ Työmatka on asunnon ja työpaikan välinen matka. Jos asutte tilapäisesti muualla kuin kotipaikkakunnalla opiskelun, työpaikan tai jonkun muun syn vuoksi, on työmatka tilapäisen asunnon ja työpaikan välinen matka. Merkitkää työmatkan kulkutapaksi vain yksi vaihtoehto. Jos käytätte useampaa kulkutapaa, merkitkää se, jolla kuljette pisimmän matkan.

Tällä sivulla kysytään
TOIMINTAANNE VUODEN 1990 AIKANA:

OHJEITA:

8 Merkitkää rastilla kaikki ne kohdat, jotka kuvaavat toimintanne vuoden 1990 aikana.

- A olin palkansaaja
B olin yrittäjä tai ammatinharjoittaja
C työskentelin perheenjäsenen yrityksessä ilman varsinaista palkkaa
D olin työtön tai lomautettu
E olin eläkeläinen
F olin opiskelija tai koululainen
G olin varusmies tai siviilipalvelusmies
H hoidin omaa kotitaloutta
I tein muuta, mitä? _____

9 Tässä kohdassa halutaan saada selville, mitä kaikkea teitte vuoden 1990 aikana. Merkitkää rasti kaikkiin niihin kohtiin, jotka kuvaavat toimintanne vuoden 1990 aikana. Vaihtoehtoja (A-I) koskevat samat ohjeet, jotka ovat kohdassa 1. (toiminta 25.12.-31.12.1990).

10 Ilmoittakaa seuraavassa, montako kuukautta vuoden 1990 aikana olitte koko- tai osa-aikatyössä, työttömänä tai teitte jotain muuta.

- kk kokopäivätyössä
 kk osa-aikatyössä 20 - 29 tuntia viikossa
 kk osa-aikatyössä 1 - 19 tuntia viikossa
 kk työttömänä tai lomautettuna
 kk eläkkeellä, opiskelijana tai muuta.

10 Ilmoittakaa kuukaudet vuoden 1990 toimintanne.

Työssööloajaksi lasketaan

- työ, josta maksetaan palkkaa tai palkkiota
- työ omassa yrityksessä, maatilalla tai itsenäisenä ammatinharjoittajana
- ilman varsinaista palkkaa tehty työ perheenjäsenen maatilalla tai yrityksessä
- tilapäinen poissaolo työstä sairauden, loman, äitiysloman tai muun sellaisen vuoksi
- myös lyhytaikainen tai tilapäinen ansiotyö.

Osa-aikatyöksi katsotaan työ, jossa työaika on alle 30 tuntia viikossa tai enintään 120 tuntia kuukaudessa. Jos työaika vaihteli viikottain, antakaa tiedot keskimääräisen työajan mukaan (ilman ylitöitä). Sivutyöt ei ilmoiteta.

**PALAUTTAKAA TÄMÄ LOMAKE HUONEISTOLOMAKKEEN KANSSA
15.2.1991 MENNESSÄ OSOITTEELLA:
TILASTOKESKUS, VÄESTÖ- JA ASUNTOLASKENTA 1990, PL 770, 00101 HELSINKI**

KIITOS!

Vuoden 1990 väestö- ja asuntolaskenta toteutetaan ensimmäisen kerran kokonaan rekisterilähteiden avulla ilman väestölle tehtävää lomaketiedustelua. Laskennan yhteydessä tehdään otostutkimus, jonka tarkoituksena on saada tietoa uudella tavalla tuotettujen tietojen laadusta.

OHJEITA:

Tässä olevat numerot viittaavat lomakkeella oleviin ympyröityihin numeroihin.

- ① Lomakkeella on merkitty ne henkilöt, jotka väestön keskusrekisterin mukaan asuvat lomakkeita täytettäessä tässä asunnossa. Viivatkaa yllä niiden henkilöiden nimet, jotka eivät asu-neet asunnossa 31.12.1990. Lisätkää tyhjille viivoille niiden henkilöiden henkilönumerukset ja nimet, jotka asuvat asunnossa 31.12.1990, mutta joita ei ole merkitty lomakkeelle.
- ② Merkittävä rasti niiden henkilöiden kohdalle, jotka asuvat avoimissa. Avoimille tarkoitetaan sitä, että samassa huoneistossa asuvat mies ja nainen eivät avioliitonkeltaisessa suhteessa, mutta eivät ole naimisissa keskenään.
- ③ Merkittävä rasti niiden henkilöiden kohdalle, jotka asuvat huoneistossa alivuokralaisena 31.12.1990.
- ④ Merkittävä rasti kaikille niille henkilöille, jotka asuvat huoneistossa tilapäisesti. Ilmoittakaa heidän kohdallaan, mikä on tilapäisen asumisen syy.
- Tilapäisesti asumisella tarkoitetaan tässä sitä, että henkilö asuu pääasialtaan tässä asunnossa, mutta on henkilöiltoitettu johonkin toiseen asuntoon.
- Asuminen voi olla tilapäistä esimerkiksi opinteluun, lyhytaikaisen työpaikan tai jonkun muun tilapäisen syyin taktia. Vierailu, lomailu tai muu lyhytaikainen oleskelu (alle 3 kuukautta) ei ole tilapäistä asumista.
- Ilmoittakaa kaikista liittyvistä asukkaista, asuivatko he huoneistossa 31.12.1990 vakituisesti vai tilapäisesti, tilapäisesti asuvista myös tilapäisen asumisen syy.

Otostutkimuksessa kerätään tiedot 23 000 satunnaisesti valitun rakennuksen asuinhuoneistoista ja niiden asukkaista. Väestöskenteläin mukaan annettuja tietoja saa käyttää ainoastaan sellaisiin tilastojen ja tutkimusten laastimiseen, joista ei koidu vahinkoa tai muuta haittaa ilmoitusvelvoille. Tietojen käsitteilyä ei saa salassapitovelvollisuuteen.

- ⑤ Asunnon haltija on se, jolle asuu asunnossa omistajana tai päävuokralaisena tai on saanut asunnon käyttöönsä virka- tai työsuhteen nojalla.
- Kohdassa D tarkoitetaan vuokra-asuntoa, jonka haltija on saanut käyttöönsä virka- tai työsuhteen nojalla.
- Kohdassa E tarkoitetaan asuntoa, josta ei makseta vuokraa.
- ⑥ Pinta-alaan lasketaan mukaan myös keittiö sekä aputilojen (esim. kodinhoitotila, vaatehuone) ja asunnossa olevan saunan pinta-ala. Pinta-alaan ei lasketa parvekkeita, kuistia, vilpo-iaa, kylmä eteistä tai muuta sellaista eikä pannuhuonetta, kellaria, autotallia tai kylmää varastotilaa.
- ⑦ Keittiö on ikkunallinen ruoanvalmistukseen tarkoitettu tila, jonka kokonaispinta-ala on vähintään 7 m². Keittiöksi katsotaan myös niin sanottu tupekeittiö.
- Keittokomero on ruoanvalmistukseen tarkoitettu tila, jonka pinta-ala on pienempi kuin 7 m².
- Keittotila on ruoanlaittoa varten varattu, pääosin seinien rajoittama tila, josta on yhdestä tai useammasta kohdasta avoimena (tai kiinteä ovi) muihin asuintiloihin. Keittotilalle tarkoitetaan myös muuhun asumiseen käytettävään tilaan rakenteellisia eroja olevia kuuluvaa tilaa, jossa on keittiövarusteet.
- ⑧ Huoneluokun luetaan asumiseen tarkoitettu huoneeksi keittiöksi. Huone on ikkunallinen tila, jonka lattiapinta-ala on vähintään 7 m² ja keskikorkeus vähintään 2 m. Eteistä, vilpoja, makuuhuoneita tai muuta sellaista ei lueta huoneeksi.
- ⑨ Saunaksi ilmoitetaan ainoastaan tämän huoneistoon yhteydessä oleva sauna, tässä ei ilmoiteta erillisessä rakennuksessa olevaa tai useamman asunnon yhteistä saunaa.

LAKISÄÄTEINEN
LUOTTAMUKSELLINEN

Tilastokeskus on valtion virasto, jonka tehtävänä on yhteiskuntaloja kuvaavien tilastojen laatiminen. Tilastokeskus suorittaa 31.12.1990 lakisääteisen väestö- ja asuntolaskennan. Tähän laskennan luotettavuustutkimukseen arvottujen rakennusten omistajilla on lakisääteinen velvollisuus antaa alla kysyttävät tiedot tutkittavasta rakennuksesta (väestölaskentalaiki 154/38, asetus vuoden 1990 väestölaskennasta 837/90). Tiedot annetaan ajankohdan 15.10.1990 mukaisina. Lomakkeelle esitetyt rakennuksen tiedot on otettu väestön keskusrekisterin rakennus- ja huoneistotiedoista. Lukkaa täyttöohjeet tämän lomakkeen kääntöpuolelta. Palauttaa lomake ohjeisessa palautuskuoressa Tilastokeskukseen 2.11.1990 mennessä.

Tiedustelut: (90) 1734 3600 Jorma Heimonen
1734 3567 Marita Oksman
1734 3598 Riitta Rosenberg

Rakennus:
Kunta _____ Kyliä/Kaup.osa _____ Talo/Kortteli _____ Tila/Tontti _____ Tark.mki _____ Rak.nro _____

1. Rakennuksen valmistumisvuosi on rakennusrekisterin mukaan

- Pitäkö tieto paikkansa? Kyllä
 Ei, rakennuksen valmistumisvuosi on _____

2. Rakennuksen kerrosala (kerrosten yhteenlaskettu pinta-ala) on rakennusrekisterin mukaan

- Pitäkö tieto paikkansa? Kyllä
 Ei, rakennuksen kerrosala on _____ m²

3. Rakennuksen käyttötarkoitus rakennusrekisterin mukaan on

- Pitäkö tieto paikkansa? Kyllä
 Ei, rakennuksen käyttötarkoitus on _____

4. Rakennuksen nykyinen omistaja _____

5. Rakennus on peruskorjattu Kyllä, vuonna _____
 Ei

6. Rakennuksen pääasiallinen lämmitystapa (valitkaa vain yksi vaihtoehto)

- vesikeskuslämmitys ilmakekuslämmitys
 suora sähkölämmitys uuni- tai kaminalämmitys
 ei kiinteää lämmityslaitetta

7. Rakennuksen pääasiallinen lämmönlähde (valitkaa vain yksi vaihtoehto)

- öljy, kaasu puu, turve
 kauko- tai aluelämpö sähkö
 kivihiili, koksii muu, mikä _____

8. Rakennuksessa on (merkitkää jokaiseen kohtaan rasti joko kyllä tai ei -vaihtoehtoon)

	kyllä	ei
sähkö		
viemäri		
vesijohto		
lämmitys		
sauna samassa rakennuksessa		
sauna eri rakennuksessa		

9. Rakennus on liitetty seuraaviin verkostoihin (merkitkää jokaiseen kohtaan rasti joko kyllä tai ei -vaihtoehtoon)

	kyllä	ei
sähköverkko		
viemäriverkko		
vesijohtoverkko		

10. Rakennuksen kantavien rakenteiden pääasiallinen rakennusaine on (valitkaa vain yksi vaihtoehto)

- betoni, kevytbetoni tiili
 teräse puu
 muu, mikä? _____

11. Rakennuksessa on asuinhuoneistoja yhteensä _____ kappaletta,
toimitilahuoneistoja yhteensä _____ kappaletta.

Tiedot antoi: Allekirjoitus: _____
Nimi tekstaten: _____
Osoite: _____
Puhelin: _____

PALAUTTAKAA LOMAKE TILASTOKESKUKSEEN 2.11.1990 MENNESSÄ.

TÄYTTÖOHJEET KÄÄNTÖPUOLELLA

Vuoden 1990 väestö- ja asuntolaskenta toteutetaan ensimmäisen kerran kokonaan olemassaolevien rekisteriaineistojen avulla ilman väestölle tehtävää lomaketiedustelua. Laskennan yhteydessä tehdään luotettavuustutkimus, jonka tarkoituksena on saada tietoja uudella tavalla tuotettujen tilastojen laadusta.

Luotettavuustutkimuksessa kerätään tiedot 25 000 arvotusta rakennuksesta. Tietoja käytetään väestö- ja asuntolaskennassa käytettävien rekisteritietojen oikeellisuuden testaamiseen. Väestölaskentalaian mukaan annettuja tietoja saa käyttää ainoastaan sellaisten tilastojen ja tutkimusten laatimiseen, joista ei koidu vahinkoa, tai muuta haittaa ilmoitusvelvoisille. Tietojen käsittelijöitä sitoo salassapitovelvollisuus

TÄYTTÖOHJEITA

Kysymyksiin 1, 2 ja 3 on esitetyt rakennuksen rekisterissä olevat tiedot. Tarkastakaa, pitävätkö ne paikkansa, ja elleivät ne pidä, ilmoittakaa oikeat tiedot. Jos tiedot puuttuvat, ilmoittakaa ne.

2. Kerrosalaan (kerrosten yhteenlaskettuun pinta-alaan) sisältyvät rakennuksessa olevien asuinhuoneiden ja työtilojen pinta-alat. Esimerkiksi kaksikerroksisen asuinrakennuksen asuinhuoneita ja ullakkotilaa käsittävästä yläkerrasta lasketaan mukaan vain asuinhuoneiden pinta-ala. Kellarikerroksesta lasketaan mukaan se ala, jossa on asuin- ja työhuoneita tai rakennuksen pääasiallisen käyttötarkoituksen mukaisia tiloja.
3. Rakennuksen käyttötarkoitus määrittyy sen mukaan, mihin käytetään suurinta osaa kaikkien kerrosten yhteenlasketusta pinta-alasta. Jos rakennus on tyhjä, ilmoittakaa mihin käyttöön se on tarkoitettu.
5. Peruskorjauksella tarkoitetaan laajaa, uudelleenrakentamiseen rinnastettavaa korjausta.
6. Ilmoittakaa vain se lämmitystapa, jolla rakennus pääasiallisesti lämmitetään.

Vesikeskuslämmityksessä rakennusta lämmitetään kiertävällä vedellä, ilmakekuslämmityksessä kiertävällä ilmalla.

Suorassa sähkölämmityksessä rakennusta lämmitetään rakennuksen eri osissa olevilla sähkölämmittimillä.
7. Kauko- tai aluelämmityksessä lämpö johdetaan rakennukseen sen ulkopuolella sijaitsevasta useamman kiinteistön yhteisestä kauko- tai aluelämpökeskuksesta.
10. Ilmoittakaa vain se rakennuseine, josta rakennuksen kantavat pystyrakenteet on tehty. Jos esimerkiksi rakennuksen ulkoseinät on verhoiltu tiilellä, mutta varsinaiset kantavat rakenteet ovat puuta, ilmoittakaa rakennuseineeksi puu.
11. Asuinhuoneistoista lasketaan mukaan kaikki ne asuinhuoneistot, joihin on oma sisäänkäynti suoraan ulkoa porraskäytävästä tai vastaavasta (esimerkiksi omakotitalon ns. ulkoetisen kautta). Jos asuinhuoneistoon mennään toiseen asuinhuoneistoon kuuluvien tilojen kautta, tilat muodostavat yhden asuinhuoneiston. Toimitilojen osalta rakennuksessa olevat yhden haltijan yhdessä käytössä olevat tilat katsotaan yhdeksi toimitilaksi.

LAKISÄÄTEINEN
LUOTTAMUKSELLINEN

Tilastokeskus on valtion virasto, jonka tehtävänä on yhteiskuntaoloja kuvaavien tilastojen laatiminen. Tilastokeskus suorittaa 31.12.1990 lakisääteisen väestö- ja asuntolaskennan. Tähän laskennan luotettavuustutkimukseen arvottujen rakennusten omistajilla on lakisääteinen velvollisuus antaa alla kysyttävät tiedot tutkittavasta rakennuksesta (väestölaskentalaiki 154/38, asetus vuoden 1990 väestölaskennasta 837/90). Tiedot annetaan ajankohdan 15.10.1990 mukaisina. Lomakkeet le osittelytetyt rakennuksen tiedot on otattu väestön keskusrekisterin rakennus- ja huoneistotiedoista. Luketkaa käyttöohjeet tämän lomakkeen kääntöpuolelta. Palauttakaa lomake oheisessa palautuskuoressa Tilastokeskukseen 2.11.1990 mennessä.

Tiedustelut: (90) 1734 3600 Jorma Heimonen
1734 3567 Marita Oksanen
1734 3598 Riitta Rosenberg

Rakennus:

Kunta _____ Kylä/Kaup.osa _____ Talo/Kortteli _____ Tila/Tontti _____ Tark.mki _____ Rak.nro _____

1. Rakennuksen valmistumisvuosi on rakennusrekisterin mukaan

- Pitätkö tieto paikkansa? Kyllä
 Ei, rakennuksen valmistumisvuosi on _____

2. Rakennuksen kerrosala (kerrosten yhteenlaskettu pinta-ala) on rakennusrekisterin mukaan

- Pitätkö tieto paikkansa? Kyllä
 Ei, rakennuksen kerrosala on _____ m²

3. Rakennuksen käyttötarkoitus rakennusrekisterin mukaan on

- Pitätkö tieto paikkansa? Kyllä
 Ei, rakennuksen käyttötarkoitus on _____

4. Rakennuksen nykyinen omistaja _____

5. Rakennuksen kerrosluku on _____

6. Rakennus on peruskorjattu Kyllä, vupuna _____
 Ei

7. Rakennuksen pääasiallinen lämmitystapa (valitkaa vain yksi vaihtoehto)

- vesikeskuslämmitys ilmakekuslämmitys
 suora sähkölämmitys uuni- tai kaminalämmitys
 ei kiinteää lämmityslaitetta

8. Rakennuksen pääasiallinen lämmönlähde (valitkaa vain yksi vaihtoehto)

- öljy, kaasu puu, turve
 kauko- tai aluelämpö sähkö
 kivihiihi, koksi muu, mikä _____

9. Rakennuksessa on (merkitkää jokaiseen kohtaan rasti joko kyllä tai ei -vaihtoehtoon)

	kyllä	ei
sähkö		
viemäri		
vesijohto		
lämminvesi		
hissi		
kaasu		
talosauna (tässä rakennuksessa)		
uima-allas (tässä rakennuksessa)		
lähdytetty kellarit (tässä rakennuksessa)		
pyykinpesutupa (tässä rakennuksessa)		
väestönsuoja (tässä rakennuksessa)		

10. Rakennus on liitetty seuraaviin verkostoihin (merkitkää jokaiseen kohtaan rasti joko kyllä tai ei -vaihtoehtoon)

	kyllä	ei
sähköverkko		
viemäriverkko		
vesijohtoverkko		
maakaasuverkko		

11. Rakennuksen kantavien rakenteiden pääasiallinen rakennusaine on (valitkaa vain yksi vaihtoehto)

- betoni, kevytbetoni tiili
 teräs puu
 muu, mikä? _____

TÄYTTOOHJEET KÄÄNTÖPUOLELLA

Vuoden 1990 väestö- ja asuntolaskenta toteutetaan ensimmäisen kerran kokonaan olemassaolevien rekisteriaineistojen avulla ilman väestölle tehtävää lomaketiedustelua. Laskennan yhteydessä tehdään luotettavuustutkimus, jonka tarkoituksena on saada tietoja uudella tavalla tuotettujen tilastojen laadusta.

Luotettavuustutkimuksessa kerätään tiedot 25 000 arvotusta rakennuksesta. Tietoja käytetään väestö- ja asuntolaskennassa käytettävien rekisteritietojen oikeellisuuden testaamiseen. Väestö- ja asuntolaskentalaian mukaan annettuja tietoja saa käyttää ainoastaan sellaisten tilastojen ja tutkimusten laatimiseen, joista ei koidu vahinkoa, tai muuta haittaa ilmoitusvelvollisille. Tietojen käsittelijöitä sitoo salassapitovelvollisuus.

TÄYTTÖOHJEITA

Kysymyksiin 1, 2 ja 3 on esitetyt rakennuksen rekisterissä olevat tiedot. Tarkastakaa, pitävätkö ne paikkansa, ja elleivät ne pidä, ilmoittakaa oikeat tiedot. Jos tiedot puuttuvat, ilmoittakaa ne.

2. Kerrosalaan (kerrosten yhteenlaskettuun pinta-alaan) sisältyvät rakennuksessa olevien asuinhuoneiden ja työtilojen pinta-alat. Esimerkiksi kaksikerroksisen asuinrakennuksen asuinhuoneita ja ullakkotilaa käsittävästä yläkerrasta lasketaan mukaan vain asuinhuoneiden pinta-ala. Kellarikerroksesta lasketaan mukaan se ala, jossa on asuin- ja työhuoneita tai rakennuksen pääasialliseen käyttötarkoituksen mukaisia tiloja.
3. Rakennuksen käyttötarkoitus määräytyy sen mukaan, mihin käytetään suurinta osaa kaikkien kerrosten yhteenlasketusta pinta-alasta. Jos rakennus on tyhjä, ilmoittakaa mihin käyttöön se on tarkoitettu.
5. Rakennuksen kerroslukuun lasketaan kaikki ne pääasiallisesti maanpinnan yläpuolella olevat kerrokset, joissa on asuin- ja työhuoneita tai rakennuksen pääkäytön mukaisia tiloja. Jos kerrosten lukumäärä vaihtelee rakennuksen eri osissa, ilmoittakaa rakennuksen suurin kerrosluku.
6. Peruskorjauksella tarkoitetaan laajaa, uudelleenrakentamiseen rinnastettavaa korjausta.
7. Ilmoittakaa vain se lämmitystapa, jolla rakennus pääasiallisesti lämmitetään.
Vesikeskuslämmityksessä rakennusta lämmitetään kiertävällä vedellä, ilmakekuslämmityksessä kiertävällä ilmalla.
Suorassa sähkölämmityksessä rakennusta lämmitetään rakennuksen eri osissa olevilla sähkölämmittimillä.
8. Kauko- tai aluelämmityksessä lämpö johdetaan rakennukseen sen ulkopuolella sijaitsevasta useamman kiinteistön yhteisestä kauko- tai aluelämpökeskuksesta.
11. Ilmoittakaa vain se rakennusaine, josta rakennuksen kantavat pystyrakenteet on tehty. Jos esimerkiksi rakennuksen ulkoseinät on verhoiltu tiilellä, mutta varsinaiset kantavat rakenteet ovat puuta, ilmoittakaa rakennusaineeksi puu.

Det här frågeformuläret gäller personens ekonomiska verksamhet. Frågorna skall besvaras av alla 1.1.1916 - 31.12.1975 födda personer som bodde i lägenheten den 31 december 1990. Det finns ett förhandsifyllt personformulär för varje 1.1.1916 - 31.12.1975 född person som upptagits i registret och som varit bosatt i lägenheten.

Om någon av de personer som finns antecknade på detta formulär inte bodde i lägenheten den 31 december 1990, kan man dra ett streck över namnet. Det går att använda en bortflyttad persons förhandsifyllda formulär för att meddela uppgifter om lägenhetens invånare 31.12.1990 (födda 1.1.1916 - 31.12.1975), om denna nya invånare inte har fått ett förhandsifyllt formulär. Vid behov skickar Statistikcentralen flera formulär. Vänligen ring något av numren (90) 1734 3567, 1734 3589, 1734 3563, 1734 3565 eller 1734 3600. På dessa nummer får Ni även anvisningar om hur man fyller i formuläret och ytterligare upplysningar om undersökningen.

Den här sidan omfattar frågor om
ER VERKSAMHET 25.12 - 31.12.1990:
 (tisdag - måndag)

- 1) Anteckna ett kryss i rutan vid varje punkt som beskriver Er verksamhet under tiden 25.12 - 31.12.1990. Obs! Tillfällig frånvaro från arbete på grund av semester, sjukdom eller annan liknande orsak räknas som förvärvsarbete (punkterna A, B eller C). Anteckna även kortvarigt arbete, också sådant arbete som räckte bara en enda dag.

A	☐	jag var löntagare
B	☐	jag var företagare eller yrkesutövare
C	☐	jag arbetade i en familjemedlems företag utan egentlig lön
D	☐	jag var arbetslös eller permitterad
E	☐	jag var pensionär
F	☐	jag var studerande eller skolelev
G	☐	jag var beväring eller civiltjänstpliktig
H	☐	jag skötte mitt eget hushåll
I	☐	jag gjorde något annat. Vad?

Om Ni förvärvsarbetade (någon av punkterna A, B eller C i föregående fråga), ber vi Er vänligen fylla i följande uppgifter om Er arbetsplats och om resor mellan hemmet och arbetsplatsen.

- 2) Min arbetsplats eller arbetsgivares namn:

- 3) Arbetsplatsens adress:

- 4) Kommun där arbetsplatsen är belägen:

- 5) Arbetsplatsens näringsgren:

- 6) Mitt yrke på denna arbetsplats:

- 7) Mitt huvudsakliga färd sätt till och från arbetsplatsen (välj endast ett alternativ):
A	☐	med buss eller spårvagn
B	☐	med tåg eller metro
C	☐	med personbil som jag själv kör
D	☐	med personbil som passagerare
E	☐	på motorcykel
F	☐	på moped
G	☐	till fots eller på cykel
H	☐	arbetsplatsen ligger i anslutning till min bostad
I	☐	annat färd sätt: _____

- 8) Arbetsresans längd i en riktning, antal hela kilometer. Uppgiften gäller samma arbetsplats som antecknats i de föregående punkterna:
 [] km.

ANVISNINGAR:

- 1) Med förvärvsarbete avses allt arbete som ger inkomst. Som förvärvsarbete räknas också arbete som utförs utan egentlig lön på en familjemedlems lantbruk eller i en familjemedlems företag.
- Som löntagare räknas var och en som arbetar för någon annan mot lön eller arvode. Också den som lever på stipendium räknas som löntagare.
- En företagare eller en yrkesutövare är en person som driver ett eget företag eller odlar ett jordbruk som han eller hon äger eller arrenderar, eller som är verksam som fri yrkesutövare (t.ex. sömmerska eller författare).
- En arbetslös person är en person utan arbete som söker arbete och är beredd att ta emot arbete. Som arbetslös räknas också en person som är permitterad utan lön.
- En pensionär är en person som lyfter ålderdoms-, arbets-, invaliditets-, arbetslöshets-, avtredelse-, generationsväxlings- eller frontmannapension, eller som lever på svinning eller ålderdomsstöd. Den som lever på familjepension väljer alternativet "jag gjorde något annat".
- Studerande studerar vid läroanstalt eller utför oavlönad arbetspraktik i anslutning till studierna. Detta alternativ gäller inte utbildning på arbetsplatsen eller studier vid brev-, medborgar- eller arbetarinstitut eller motsvarande.
- Alternativet "jag gjorde något annat" är avsett för dem som levde på kapitalinkomster eller besparinger och för dem som levde på familjepension. Detta alternativ gäller också all sådan icke-avlönad verksamhet som inte passar in i någon annan kategori.
- 2) Anteckna arbetsplatsens fullständiga namn, t.ex. Anderssons Bilverkstad Kb, Södra svenska församlingen, Fria Kalle Karlsson. Om Er arbetsgivare har flera verksamhetsställen antecknar Ni både arbetsgiverens namn och verksamhetsställets namn, t.ex.: Statsjärnvägarna Fredriksbergs verkstad, Kemira Oy Kemikaliegruppen, Hangö stad Socialcentralen, Föreningsbanken Munknäsliljalen.
- 3) Anteckna som arbetsplatsens adress den plats där Ni utförde Ert arbete. Om Ni har ett rörligt arbete, men regelbundet börjar arbetsdagen på ett fast arbetsställe antecknar Ni adressen till detta fasta arbetsställe (t.ex. en brevbrävar som ger sig ut på sitt pass via postkontoret). Om arbetet inte utförs på någon fast arbetsplats (t.ex. skoghuggare) antecknas kommunen där arbetet utfördes.
- 5) Med näringsgren eller bransch avses verksamhetens art eller produktionsriktning. Alla som arbetar på samma verksamhetsställe antecknar samma näringsgren, oberoende av vilket yrke de har. Exempel på näringsgrenar:
 - underhåll av fastigheter - städbyrå
 - detaljhandel med damkläder - familjeadgård
 - tillverkning av sågvaror - tandläkarstation
 - reparation av TV-apparater - revisionsbyrå.
- 6) Yrkesbenämningen bör beskriva Era normala arbetsuppgifter på den arbetsplats som det här är fråga om. Examina och titlar är inte yrkesbenämningar. Exempel:
 - svetsare, armeringshjälpkarl (inte arbetare)
 - banktjänsteman (inte merkonom)
 - avdelningschef (inte diplomingenjör)
 - köpman, frisör (inte affärsidkare).
- 7) Med arbetsresa menas resan mellan bostaden och arbetsplatsen. Om Ni är tillfälligt bosatt på annan ort än hemorten, t.ex. på grund av studier eller arbete, antecknar Ni som arbetsresa resan mellan Er tillfälliga bostad och arbetsplatsen. Anteckna endast ett av alternativen för färd sätt. Om Ni använder flera olika färd sätt antecknar Ni endast det färd sätt med vilket Ni tillryggelägger den längsta sträckan.

FRÅGORN FORTSÄTTER PÅ FÖLJANDE SIDA!

VÄND!

Den här sidan omfattar frågor om
ER VERKSAMHET UNDER ÅR 1990:

⑨ Anteckna ett kryss i rutan vid varje punkt som beskriver Er verksamhet under år 1990.

- A jag var löntagare
B jag var företagare eller yrkesutövare
C jag arbetade i en familjemedlems företag utan egentlig lön
D jag var arbetslös eller permitterad
E jag var pensionär
F jag var studerande eller skolelev
G jag var beväring eller civiltjänstpliktig
H jag skötte mitt eget hushåll
I jag gjorde något annat. Vad?

⑩ Anteckna hur många månader NI under år 1990 har varit huvudsakligen hel- eller deltidsanställd, arbetslös eller gjort något annat.

- mån. heltidsarbete
 mån. deltidsarbete, 20 - 29 timmar i veckan
 mån. deltidsarbete, 1 - 19 timmar i veckan
 mån. arbetslös eller permitterad
 mån. pensionär, studerande eller annat.

ANVISNINGAR:

⑨ Syftet med frågorna i den här punkten är att reda ut på vilka olika sätt Ni var verksam under år 1990. Anteckna ett kryss vid alla punkter som beskriver en verksamhet som stämmer in på Er under 1990. För de olika alternativen (A-I) gäller samma anvisningar som i punkt 1 (där det frågades efter verksamheten under tiden 25.12-31.12.1990).

⑩ Anteckna antalet månader för huvudsaklig verksamhet.

Som tid i arbete räknas

- arbete för vilket Ni fick lön eller arvode
- arbete i eget företag, på lantbruk eller som självständig yrkesutövare
- arbete som utförs utan egentlig lön på en familjemedlems lantbruk eller i en familjemedlems företag
- tillfällig frånvaro från arbete på grund av sjukdom, semester, moderskapsledighet eller annan liknande orsak
- även kortvarigt eller tillfälligt förvävsarbete.

Som deltidsarbete räknas arbete, där arbetstiden är kortare än 30 timmar i veckan eller högst 120 timmar i månaden. Om arbetstiden varierar från vecka till vecka antecknas den genomsnittliga arbetstiden (utan övertid).
Anteckna inte bisysslor.

RETURNERA PERSONFORMULÄREN TILLSAMMANS MED BOSTADSFORMULÄRET SENAST 15.2.1991 TILL FÖLJANDE ADRESS:

STATISTIKCENTRALEN
FOLK- OCH BOSTADSRÄKNINGEN 1990
PB 770
00101 HELSINGFORS

TACK!

Folk- och bostadsräkningen 1990 genomförs för första gången helt och hållet med hjälp av existerande registeruppgifter utan någon landsomfattande enkät. För att utreda kvaliteten på de uppgifter som samlas in på det nya sättet görs en omfattande kvalitetsstudie baserad på ett urval.

ANVISNINGAR:

Numren hänvisar till inringade siffror i formuläret.

① På formuläret har antecknats de personer som enligt det centrala befolkningsregistret bodde i denna lägenhet vid den tidpunkt då formuläret fylldes i maskinellt. Dra ett streck över de personer som inte bodde i lägenheten 31.12.1990. Skriv in namn och personbeteckning på personer som bodde i lägenheten 31.12.1990, men inte finns med bland de färdigt ifyllda uppgifterna. Anteckna uppgifterna i de linje- rade fälten.

② Anteckna ett kryss för personer som är sambo- ende. Samboende betyder ett en man och en kvinna bor tillsammans i samma lägenhet under äktenskapsliknande former utan ett vara gifte med varandra.

③ Anteckna ett kryss för personer som 31.12.1990 bodde i lägenheten som underhyresgäster.

④ Anteckna ett kryss för varje invånare som var tillfälligt bosatt i lägenheten. För dessa personers del antecknas också orsaken till det tillfälliga boendet.

Med tillfälligt boende menas att personen är tillfälligt bosatt i denna lägenhet, men är mantelskriven som boende i en annan lägenhet.

Orsaken till det tillfälliga boendet kan vara t.ex. studier eller ett kortvarigt arbetsförhållande eller någon annan orsak. Som tillfälligt boende räknas inte det att en person är på besök eller på semester eller av någon annan anledning vistas i lägenheten under en kortare tid än 3 månader.

Anteckna för varje ny invånare om personen var fast bosatt eller tillfälligt bosatt i lägenheten 31.12.1990. För tillfälliga invånares del antecknas också orsaken till det tillfälliga boendet.

I kvalitetsstudien insamlas uppgifter om lägenheter och invånare i 23 000 slumpmässigt utvalda byggnader. Uppgifterna används endast för att testa riktigheten hos de registeruppgifter som används vid folk- och bostadsräkningen. Uppgifter som getts med stöd av folkräkningens lägen- och bostadsundersökningar som inte är till steds statistik och sådana undersökningar som inte är till steds eller på annat sätt till förfång för uppgiftslivaren. Uppgiftshandläggarna har tystnadsplikt.

⑤ Bostadens innehavare är den invånare som äger bostaden eller bor i den som huvudhyresgäst eller som disponerar över bostaden på grund av tjänste- eller arbetsförhållande.

Punkt D gäller hyresbostad som bostadens innehavare disponerar över på grund av tjänste- eller arbetsförhållande.

Punkt E gäller bostad för vilken inte betelas hyra.

⑥ I golvytan medräknas även hjälputrymmen (t.ex. grovkök och köldrum) och bestu som är beläggen i lägenheten. I golvytan medräknas inte balkong, terass, veranda, kall tambur eller itknande, och inte heller pannrum, källare, garage eller kalla förrådsutrymmen.

⑦ Ett kök är ett utrymme med fönster och med minst 7 m² golvyta. Så kallad störstuga räknas också som kök.

Ett kök är ett utrymme avsett för matlagning, med en golvyta på mindre än 7 m².

Ett kokutrymme är ett utrymme reserverat för matlagning, som huvudsakligen avgränsas av väggar och som obehindrat kan nås från den övriga bostaden från ett eller flera håll (ingen fast dörr). Med kokutrymme menas också ett utrymme där det finns köksutrustning, även om utrymmet är avsett för annat boendebruk och inte är byggt så att det gränsas från den övriga bostaden.

⑧ I antalet rum medräknas alla rum avsedda för boende. Köket räknas inte som ett särskilt rum. Ett rum är ett utrymme med fönster och minst 7 m² golvyta och med en medelhöjd på minst 2 m. Tambur, veranda, sovalv och itknande räknas inte som rum.

⑨ Bästutrymme här betas om det finns bästutrymme som används för att testa riktigheten hos de registeruppgifter som används vid folk- och bostadsräkningen. Uppgifter som getts med stöd av folkräkningens lägen- och bostadsundersökningar som inte är till steds statistik och sådana undersökningar som inte är till steds eller på annat sätt till förfång för uppgiftslivaren. Uppgiftshandläggarna har tystnadsplikt.

Statistikcentralen är ett statligt ämbetsverk vars uppgift är att uppgöra statistik över samhällsförhållandena. Statistikcentralen utför 31.12.1990 en lagstadgad folk- och bostadsräkning. De byggnadsägare som lottats med i denna räkningens kvalitetsstudie har lagstadgad plikt att besvara de nedanstående frågorna om byggnaden (folkräkningslag 154/38, förordning om folkräkning år 1990 837/90). Uppgifterna anges enligt situationen 15.10.1990. De förhandsifyllda uppgifterna på blanketten baserar sig på centrala befolkningsregistrets byggnads- och lägenhetsuppgifter. Vi ber Er vänligen läsa svarsanvisningarna på omstående sida. Returnera blanketten till Statistikcentralen före 2.11.1990 i bifogade svarskuvert.

Närmare uppgifter: (90) 1734 3600 Jorma Heimonen
1734 3598 Riitta Rosenberg

Byggnad: _____
Kommun By/Stadsdel Hus/Kvarter Tomt Kontr.nr. Byggn.nr

1. Byggnadens byggnadsår är enligt byggnadsregistret
Är uppgiften korrekt? Ja
 Nej, byggnadsåret är _____
2. Byggnadens våningsyta (våningarnas sammanlagda golvyta) är enligt byggnadsregistret
Är uppgiften korrekt? Ja
 Nej, byggnadens våningsyta är _____ m²
3. Byggnadens användningssyfte är enligt byggnadsregistret fristående småhus.
Är uppgiften korrekt? Ja
 Nej, byggnadens användningsvyfte är _____

4. Byggnadens nuvarande ägare _____

5. Byggnaden är grundligt reparerad Ja, år _____
 Nej

6. Byggnadens huvudsakliga uppvärmningsätt (välj endast ett alternativ)
- vattencentralvärme luftcentralvärme
 direkt eluppvärmning ungs- eller kaminledning
 inga fasta uppvärmningsanläggningar

7. Byggnadens huvudsakliga värmekälla (välj endast ett alternativ)
- olja, gas ved, torv
 fjärr- eller regionvärme elektricitet
 stenkol, koks annat, vad _____

8. I byggnaden finns (anteckna på varje rad ett kryss för antingen ja eller nej -alternativ)

	ja	nej
elektricitet		
avlopp		
vattenledning		
varmvatten		
bastu i samma byggnad		
bastu i annan byggnad		

9. Byggnaden är ansluten till följande nät (anteckna på varje rad ett kryss för antingen ja eller nej -alternativ)

	ja	nej
elnät		
avloppsnät		
vattenledningsnät		

10. De bärande konstruktionernas huvudsakliga byggnadsmaterial i byggnaden (välj endast ett alternativ)

- betong, lättbetong tegel
 stål trä
 annat, vad? _____

11. I byggnaden finns sammanlagt _____ bostadslägenheter,
_____ verksamhetslokaler.

Uppgiftsgivare: Underskrift: _____
Namnet textet: _____
Adress: _____
Telefon: _____

RETURNERA BLANKETTEN TILL STATISTIKCENTRALEN FÖRE 2.11.1990

SVARSANVISNINGAR PÅ OMSTÅENDE SIDA

Folk- och bostadsräkningen år 1990 görs för första gången uteslutande med hjälp av tillgängliga registeruppgifter. I samband med folkräkningen görs därför en kvalitetsstudie vars syfte är att erhålla uppgifter om tillförlitligheten av registeruppgifterna.

I kvalitetsstudien insamlas uppgifter om 25 000 slumpvis utvalda byggnader. Uppgifter används för att kontrollera om de registeruppgifter som används i folk- och bostadsräkningen är korrekta. Enligt folkräkningslagen får de erhållna uppgifterna endast användas till uppgörande av sådan statistik och sådana undersökningar som inte åsamkar skada eller i övrigt är till förfång för de uppgiftsskyldiga. Den personal som bearbetar uppgifterna har tystnadsplikt.

SVARSANVISNINGAR

Frågorna 1, 2 och 3 är förhandsifyllda enligt uppgifterna i byggnadsregistret. Kontrollera om de är korrekta. Om så inte är fallet, uppgi de korrekta uppgifterna. Om uppgifter saknas, var vänlig och uppgi dem.

2. I våningstytan (våningarnas sammanlagda golvyta) ingår golvytan av bostadsrum och arbetsutrymmen. T.ex. i ett tvåvåningshus, där det i den övre våningen finns bostadsrum och vindsutrymmen, räknas endast bostadsrummets golvyta. I källarvåningen räknas den yta där bostads- och arbetsrum är belägna eller de utrymmen som motsvarar byggnadens huvudsakliga användningssyfte.
3. Byggnadens användning definieras enligt det ändamål för vilket största delen av samtliga våningars totala golvyta används. Om byggnaden står tom, uppgi för vilket ändamål den är avsedd.
5. Med grundlig reparation avses en omfattande reparation som kan jämföras med en ombyggnad.
6. Uppgi endast det uppvärmningsätt som huvudsakligen används vid uppvärmning av byggnaden.
Med vattencentralvärme avses uppvärmning av byggnaden med cirkulerande vatten, med centralvärme uppvärmning med cirkulerande luft.
Med direkt eluppvärmning avses uppvärmning med hjälp av elektriska värmeelement placerade runt om i byggnaden.
7. Med fjärr- eller regionvärme avses ett system där värmen leds till byggnaden från en för flera byggnader gemensam fjärr- eller regionvärmecentral utanför byggnaden.
10. Uppgi endast det byggnadsmaterial som använts i byggnadens bärande lodräta konstruktioner. Om t.ex. byggnadens ytterväggar är beklädda med tegel, men de egentliga bärande konstruktionerna är av trä, anges trä som byggnadsmaterial.
11. Av bostadslägenheterna medräknas alla bostadslägenheter med egen ingång direkt utifrån, från trappuppgång eller motsvarande (till exempel farstu i egnehemshus). Om man kommer in i bostaden via utrymmen som hör till en annan bostad utgör dessa en enda bostad. För verksamhetslokalernas vidkommande betraktas de utrymmen i byggnaden som utgör en innehavares rum i ett användningssyfte som en verksamhetslokal.

Vuoden 1990 väestölaskennan julkaisut

1. Väestön taloudellinen toiminta

Julkaisu sisältää tietoja väestön taloudellisesta toiminnasta. Tässä kuvataan väestön jakautumista esim. pääasiallisen toiminnan, elinkeinon ja ammattiaseman mukaan. Samoin tämä osa sisältää tietoa väestön koulutuksesta, tuloista sekä työpaikan sijainnista.

2. Työvoimamuutokset

Julkaisussa kuvataan työvoiman muutosvirtoja: väestön pääasiallisen toiminnan muutoksia, työelämään tulevien ikäluokkien sijoittumista, työmarkkinoilla tapahtuvia työpaikan vaihdoksia, siirtymisiä työllisyyden ja työttömyyden välillä sekä siirtymisiä työvoiman ulkopuolelle.

3. Asuntokunnat ja perheet

Vuoden 1990 väestölaskennan Asuntokunnat ja perheet -julkaisu sisältää tietoja asuntokunnan viitehenkilöiden ja perheen miesten/naisten pääasiallisesta toiminnasta, tuloista, elinkeinosta, lapsiluvusta ja iästä. Lisäksi kuvataan asuntokuntien ja perheiden henkilölukua, perhetyyppiä, asuntokunnan kokoonpanoa ja lasten ikäjakaumaa. Samoin kuvataan lapsiväestöä isän tai äidin iän mukaan ja perheisiin kuulumattomia tulojen ja iän mukaan.

4. Rakennukset ja toimitilat

Julkaisu sisältää keskeisiä tietoja rakennuksista ja toimitiloista. Toimitiloja julkaistaan ensimmäisen kerran rekisteripohjaisina tilastoina. Edelliset tiedot ovat vuoden 1980 väestölaskennasta.

5. Kesämökkit

Väestölaskennan kesämökkijulkaisu sisältää tietoja kesämökeistä sekä niiden ominaisuuksista lääneittäisten ja seutukaava-alueittaisten taulukoiden lisäksi myös kunnittain.

6. Asunnot ja asuinolot

Sisältää keskeisiä tietoja suomalaisten asuinoloista sekä asuntojen määrästä ja ominaisuuksista. Julkaisu sisältää ensimmäisen kerran tiedot erikseen myös tilapäisesti asutuista ja kokonaan asuinkäytön ulkopuolella olevista asunnoista.

7. Kuntatiedot

Kuntatason tietoja kaikista laskennan ilmiö-alueista.

8. Ammatti ja sosioekonominen asema

Julkaisu sisältää tietoa väestön ja työvoiman ammattirakenteesta ja sosioekonomisesta asemasta. Lisäksi tässä julkaisussa on kuvattu myös asuntokuntien ja perheiden jakautumista ammatin ja sosioekonomisen aseman mukaan.

9. Vuoden 1990 väestölaskennan luotettavuus

Julkaisussa verrataan lomakekyselyssä saatuja tietoja rakennuksista, huoneistoista ja väestön taloudellisesta toiminnasta varsinaisen laskennan tietoihin. Vertailut tehdään koko maan lisäksi lääneittäin ja seutukaava-

alueittain. Julkaisussa kerrotaan, miten laskenta- ja otosaineistosta saadut tiedot poikkeavat toisistaan ja mistä erot todennäköisesti johtuvat.

10. Otostietoja työvoimasta ja työmatkoista

Julkaisu sisältää tietoja väestön pääasiallisesta toiminnasta, ammattirakenteesta (sekä vuoden 1980 että 1987 luokituksella), sosioekonomisesta asemasta, työmatkasta sekä

koko- ja osa-aikatyöstä. Tiedot ovat koko maasta, osa myös lääneistä, seutukaava-alueista ja pääkaupunkiseudusta.

11. Taajamat

Taajamajulkaisu sisältää väestölaskentatietoja vuoden 1990 lopun olosuhteiden mukaisesti rajatuista taajamista. Tietoja on taajamien pinta-aloista, väestörakenteesta, asumistiheydestä sekä asuinhuoneistojen ja rakennusten määrästä.

Vuoden 1990 väestölaskennan luotettavuus

Vuoden 1990 väestölaskentatilastot tehtiin Suomessa ensimmäisen kerran kokonaan rekisteripohjaisesti. Väestölaskennan yhteydessä tehtiin otospohjainen pienenislomakeväestölaskenta. Tässä julkaisussa kerrotaan rekistereistä tuotettujen väestölaskentatietojen sekä lomaketiedustelulla saatujen tietojen vertailuista; miten rekisteripohjaisesti tuotetut tiedot poikkesivat lomaketiedusteluun pohjautuvista ja mistä erot johtuivat. Väestölaskentatiedoista vertailtiin henkilön taloudellista toimintaa kuvaavia tietoja sekä asumis-, asunto- ja rakennustietoja.

Myynti:

Julkaisujen myynti / 3B
00022 TILASTOKESKUS
Puh. (90) 1734 2011

Försäljning:

Publikationsförsäljning / 3B
00022 STATISTIKCENTRALEN
Tfn (90) 1734 2011

Hinta – Pris:

140 mk ISBN 951-47-7618-6